"कृषि, जलश्रोत, पर्यटन र पूर्वाधार समृद्ध समाज सिद्धलेकको आधार"

सिद्धलेक गाउँपालिका

गुरु योजना भाग - २

(आ.व. २०७५/०७६-२०७९/८०)

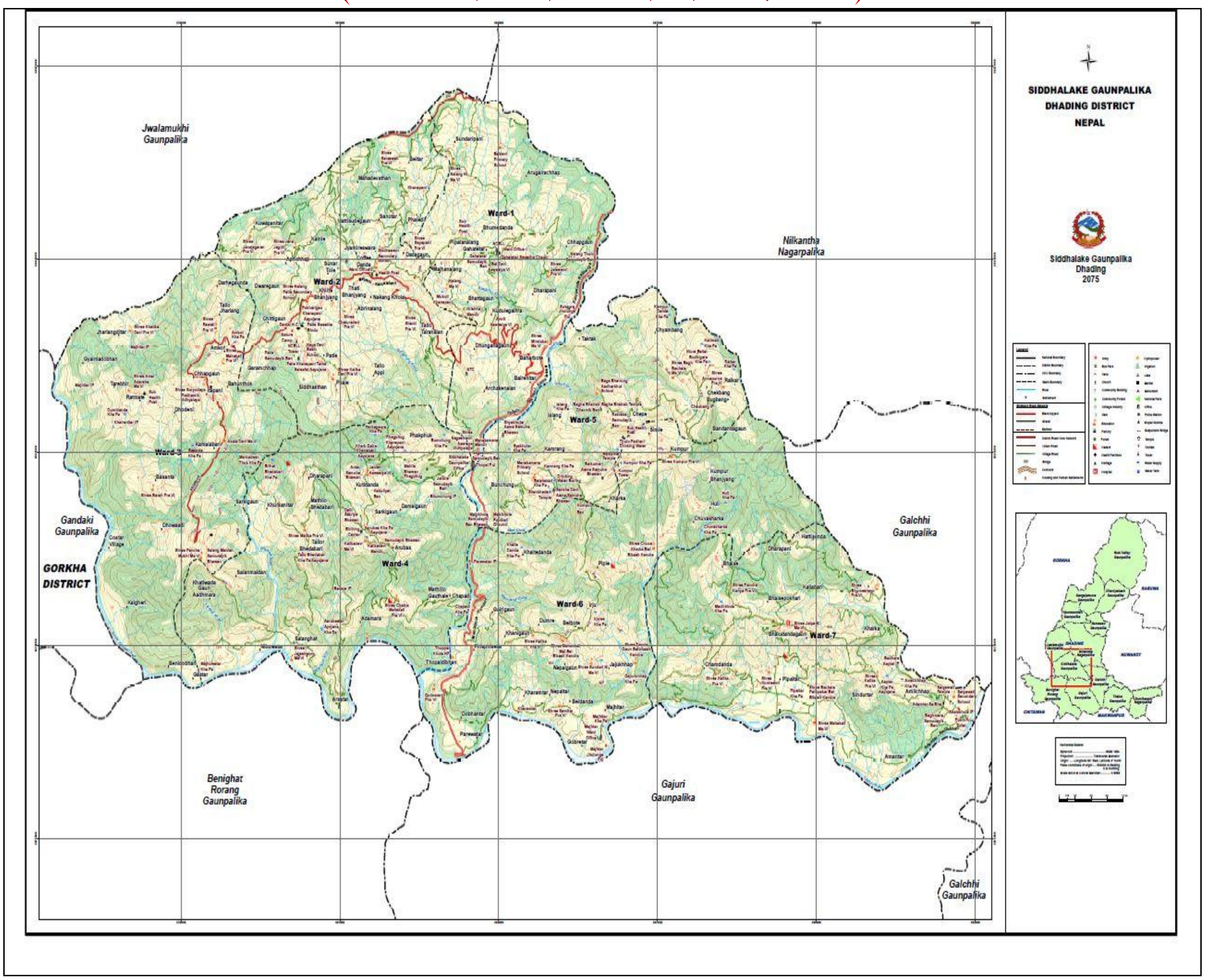

प्राविधिक सहयोग:

सामाजिक बिकास तथा रुपान्तरण नेपाल,

शंखमुल, काठमाण्डौ

Email: sotrannepal@gmail.com

बिषयसूची

१. भूमिका.. ७

२. गुरु योजना तर्जुमाको उद्देश्यः... ७

३. योजना तर्जुमाका चरणहरु.. ८

४. पूर्व योजना तयारी कार्यशाला गोष्ठी... ९

५. गाउँ विकासका प्रमुख समस्या तथा अवसरहरु....................................... ९

६. अग्रणी क्षेत्र, गाउँ विकासका अवसर, सम्भावना र चुनौतिहरु २०

६.१ अग्रणी क्षेत्र, अवसर तथा सम्भावनाहरुः २१

(१) कृषि तथा पशु पालन.. २१

(२) पर्यटन २१

(३) उद्योग व्यापार.. २१

६.२ गाउँ बिकासका चुनौतिहरु २१

(१) कृषि तथा पशु पालन.. २१

(२) पर्यटन २२

(३) उद्योग व्यापार.. २२

७. गाउँपालिकाको दीर्घकालीन सोच तथा सिद्धान्तहरु....................................२२

७.३.१ गाउँ विकासको लक्ष्यः... २४

७.३.२ गाउँ विकासको उद्देश्यः.. २४

७.३.३ गाउँ विकासको रणनीतिहरुः... २४

८. गाउँपालिकाको एकीकृत गुरु योजना..२५

९. व्यवस्थित वस्ती बिकास क्षेत्र निर्धारण..२९

१०. भू-उपयोग क्षेत्र निर्धारण.. ३१

११. गाउँपालिकाको बिषयगत गुरु योजना ३२

११.१ सामाजिक विकास योजना ३३

११.२ आर्थिक विकास योजना...३९

११.३ वन तथा वातावरण व्यवस्थापन योजना ४४

११.४भौतिक पुर्वाधार बिकास योजना ४८
११.५ संस्थागत विकास तथा शुसासन योजना........ ५२
१२.गाउँ विकासका बिषयगत सूचक तथा प्रमाणित गर्ने आधारहरु ५६
१२.१ गाउँ विकासका लागि सूचक तथा प्रमाणित गर्ने आधारहरुको पहिचान ५६
१२.२ जोखिम पक्षहरुको पहिचान ५६
१२.३ आयोजना तथा कार्यक्रमको सूची तथा प्रारम्भिक लागत अनुमान........ ५६
१२.४ प्रारम्भिक सम्भाव्यता अध्ययन ५६
१२.५ प्राथमिकता/वर्गिकरण ५६
१३. बजेट अनुमान तथा संभावित श्रोत ५७
१४. कार्यान्वयन योजना ५८
१४.१ सामाजिक विकास कार्यक्रम लक्ष्य तथा बजेट अनुमान ५८
१४.२ आर्थिक विकास कार्यक्रम लक्ष्य तथा बजेट अनुमान ६४
१४.३ बन तथा वातावरण व्यवस्थापन कार्यक्रम लक्ष्य तथा बजेट अनुमान........ ७०
१४.४ भौतिक पूर्वाधार बिकास कार्यक्रम लक्ष्य तथा बजेट अनुमान........ ७३
१४.५ संस्थागत बिकास तथा शुसासन कार्यक्रम लक्ष्य तथा बजेट अनुमान ७९
१५. योजना कार्यान्वयनको जिम्मेवारी........ ८२
१६. अनुगमन तथा मूल्याङ्कन व्यवस्था........ ८२
१६.१ बिषयगत क्षेत्रः सामाजिक बिकास........ ८३
१६.२ बिषयगत क्षेत्रः आर्थिक बिकास ८५
१६.३ बिषयगत क्षेत्रः बन तथा बातावरण व्यावस्थापन........ ८७
१६.४ बिषयगत क्षेत्रः भौतिक पूर्वाधार बिकास........ ८९
१६.५ बिषयगत क्षेत्रः संस्थागत बिकास तथा शुसासन ९२
१७. गुरु योजना कार्यान्वयन........ ९३
१८. विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन........ ९३
१९. लागत अनुमान तयारी ९३

२०. वार्षिक कार्य योजना तयारी ९३
२१. योजना संचालन तथा मर्मतसंभार ९३
२२. गुरु योजनाको मध्यावधि (समिक्षा) मूल्याङ्कन.. ९४
अनुसूचीहरु ९५
अनुसूची १: गुरु योजना तर्जुमा कार्य योजना ९५
अनुसूची-२: गाउँस्तरीय समस्या विश्लेषण तालिका... ९८

कृतज्ञता

नेपाल संघिय संरचनामा प्रवेश गरेको धेरै समय भएको छैन । मिति २०७४ बैशाखमा स्थानीय तहको निर्वाचन पश्चात संघिय संरचना अनुसार हाल देशभरमा ४६० गाउँपालिका रहेका छन् ति मध्ये प्रदेश नं.३ मा रहेको धादिंग जिल्लामा अवस्थित सिद्धलेक गाउँपालिका पनिएक हो । जनप्रतिनिधिहरुको निर्वाचन पश्चात सिद्धलेक गाउँपालिकाले योजनावद्ध तरिकाले गाउँको बिकास गर्ने उद्देश्य राखि गाउँको बिकासको लागि १० बर्षे गुरु योजना तर्जुमा गर्ने निर्णय गरी "स्थानीय शासन (सञ्चालन तथा व्यवस्थापन) ऐन, २०७४"को व्यवस्था अनुसार पाँच बर्ष अवधिका लागि गाउँ विकास गुरु योजना (२०६८/६९-२०७३/७४) तर्जुमा गरेको छ । गाउँ विकासका सरोकारवाला हरुको सहभागितामा गाउँपालिकाको संभावना तथा समस्या र श्रोत साधनको पहिचान गरी गाउँ विकासको दीर्घकालीन सोच, उद्देश्य, रणनीति, परिणाम र प्रमुख आयोजना तथा कार्यक्रम सहित सहभागितामूलक रुपमा गाउँ विकास गुरु योजना तर्जुमा कार्य सम्पन्न गरिएको छ ।

स्थानीय तहको निर्वाचन भई निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरुले गाउँपालिकाको जिम्मेवारी लिनु अघि सम्म जननिर्वाचित प्रतिनिधिमूलक संस्थाको नेतृत्वमा सञ्चालन हुने गाउँपालिकाको योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र मूल्याङ्कन सम्बन्धी कार्य करिब १० वर्ष सम्म निर्वाचित पदाधिकारी नभएको संक्रमणकालिन अवस्थामा सरकारी कर्मचारीहरुद्धारा तर्जुमा गरिएको हुँदा ति योजनाहरुले आम जनताको आवश्यक्ता र समस्याहरुलाई उपयुक्त रुपले सम्बोधन गर्न सकेको थिएन ।

तर जननिर्वाचित प्रतिनिधि र अन्य सबै सरोकारवालाहरुको सहभागितामा तर्जुमा गरिएको यो योजना र यसको कार्यान्वयनमा नेतृत्वकारी, सयमन्वयात्मक, सहकार्य र श्रोत परिचालन सम्बन्धी धेरै चुनौतिहरु आई पर्न सक्ने संभावनाका बीचमा योजना तर्जुमा गरिएको हुँदा यस तर्फ नेतृत्व तहमा रहेका जननिर्वाचित प्रतिनिधिहरु, नागरिक समाज, विषयगत निकाय तथा गैर सरकारी संस्था, समुदायमा आधारित संस्था र आम गाउँवासीबाट विशेष पहल र सहयोगको अपेक्षा गरिएको छ ।

यस प्रथम गाउँ विकास गुरु योजनाबाट गाउँपालिकाको समग्र सामाजिक, आर्थिक र भौतिक विकास प्रयासले दिशा पाएको, गाउँपालिकाको समग्र विकासको लागि आन्तरिक र वाह्य श्रोत साधन परिचालन र सहयोग उपलब्ध हुन सक्ने र प्राथमिकता प्राप्त क्षेत्रमा लगानी बृद्धि गरी गाउँबासीहरुको जीवनस्तरमा परिणात्मक तथा गुणात्मक सुधारमा सहयोग पुग्ने अपेक्षा गरिएको छ ।

यस प्रथम गाउँ विकास गुरु योजना तर्जुमा कार्यमा आवश्यक निर्णय, पहल र भूमिका निर्वाहगाउँपालिकाका वडा अध्यक्षहरु, सदस्यहरु, कार्यकारी अधिकृत,अन्य पदाधिकारी तथा राजनीतिक दलका प्रतिनीधिहरुका भूमिका प्रति विशेष धन्यवाद व्यक्त गर्न चाहन्छु । योजना तर्जुमा कार्यमा प्रत्यक्ष रुपमा सहभागी भएर सहयोग गर्नु हुने गैर सरकारी संस्था तथा समुदायमा आधारित संस्थाहरु, गाउँपालिकाका विभिन्न शाखा, उपशाखा, इकाई, वडामा कार्यरत कर्मचारीहरुको योगदान प्रसंशायोग्य रहेको छ ।

योजना तर्जुमा प्रक्रियामा तथ्याङ्क संकलन,एकीकृत, विषयगत, स्थानगत र खण्डीकृत वस्तुस्थिति विश्लेषण, गाउँपालिकाको संभावना, समस्या र अग्रणी क्षेत्रको पहिचान, सहभागितामूलक कार्यशालाद्धारा गाउँ विकासको दीर्घकालीन सोच, लक्ष्य, उदेश्य र रणनीति तर्जुमा, प्राथमिकता प्राप्त आयोजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा, श्रोत साधनको प्रवाह विश्लेषण, अनुमान तथा विनियोजन, कार्ययोजना तथा अनुगमन योजना तर्जुमा प्रक्रियाको

सहजिकरण, प्राविधिक सहयोग, सल्लाहर सुझाव एवं योजना दस्तावेज तयारी गुणस्तरीय र पेशागत सहयोगका लागि टोलिनेता सहित सामाजिक तथा बिकास रुपान्तरणनेपालका सम्पूर्ण विशेषज्ञ टोली धन्यवादको पात्र हुनुहुन्छ । अन्त्यमा, वस्तुस्थिति विश्लेषण, वडा स्तरीय गोष्ठि, योजना तर्जुमा कार्यशालामा प्रत्यक्ष अप्रत्यक्ष सहयोग पुऱ्याउनु हुने यस गाउँपालिकाका राजनीतिक व्यक्तित्वहरु, समाजसेवी, बुद्धिजीवि, उद्योग व्यवसायी र गाउँवासी दाजुभाई, दिदीबहिनीहरुमा विशेष आभार व्यक्त गर्दे योजना तर्जुमा प्रक्रियामा जस्तै यसको कार्यान्वयनमा पनि सक्रिय सहयोगको अपेक्षा सिद्धलेकगाउँपालिका कार्यालयको तर्फबाट व्यक्त गर्दछु ।

....

प्रेमनाथ सिलवाल
अध्यक्ष
सिद्धलेकगाउँपालिका कार्यालय, बुंगचुंग
धादिंग

१. भूमिका

गाउँको समग्र विकासलाई सहभागितामूलक तथा समावेशी बनाँउदै विकासको प्रतिफल आमसमुदायसम्म पुऱ्याउन गुरु योजनाले महत्वपूर्ण भूमिका खेल्दछ । गुरु योजनाले गाउँ विकासका लागि स्थानीय तहमा उपलब्ध प्राकृतिक, मानवीय, आर्थिक स्रोत लगायत वाह्य श्रोत, साधनको प्रभावकारी परिचालन गर्न, विकासकार्य प्रति नागरिक समाज तथा नीजि क्षेत्रको चासो बढाउन र तिनको सहभागिता मार्फत गाउँ विकासको लक्ष्य हासिल गर्न मार्गदर्शन गर्दछ ।

नेपाल संघिय संरचनामा प्रवेश गरेपछि बनेको “स्थानीय शासन (सञ्चालन तथा व्यवस्थापन) ऐन, २०७४”को व्यवस्था बमोजिम स्थानीय निकायले आफ्नो क्षेत्रको दीगो र क्रमिक विकासका लागि अल्पकालिन र दीर्घकालिन योजना बनाई कार्यान्वयन गर्नु पर्ने व्यवस्था गरे अनुरुप सिद्धलेकगाउँपालिकाले गाउँको पहिलो पञ्चवर्षिय गुरु योजना (२०७५/०७६-२०७९/०८०) तर्जुमा गरेकोछ । गुरु योजनामा दीर्घकालीन लक्ष १० बर्ष र आवधिक लक्ष ५ बर्षको राखिएको भएतापनि कार्य योजना पाँच बर्षको लागि तर्जुमा गरिएको छ । पहिलो पाँच बर्ष समाप्त हुनु अगावै अर्को ५ बर्षको लागि कार्य योजना पुनः तयार गर्नु पर्नेछ ।

हाम्रो देश संघिय संरचनामा प्रवेश गर्नु अघि सम्म झण्डै १० बर्ष सम्म संक्रमणकालिन अवस्थामा रहेको र सो अवधिमा प्रायः बर्षे बिच्छे सरकार फेरिदा देशको बिकास निर्माणको कामले गति लिन सकेको थिएन । स्थानीय निकायहरु त झन १५ बर्ष सम्म निर्वाचित जनप्रतिनिधि बिहिन रहेको थियो र सो अवधिमा सम्पूर्ण स्थानीय निकाय कर्मचारीहरु द्वारा संचालन भएको थियो । तसर्थ सो अवधिमा जनताको समस्या र आवश्यक्तालाई बुझेर योजना बनाउने र कार्यान्वयन गर्ने अवस्था रहेको थिएन । स्थानीय तह संचालन गर्ने कर्मचारीहरु जनता भन्दा आफ्ना बिभाग र मन्त्रालयहरु प्रति जवाफदेहि भए जस्ले गर्दा आम जनताका समस्या सम्बोध नै भएन भन्दा पनि हुन्छ । सो अवधिमा निक्षेपण सम्बन्धी प्रभावकारी केद्रीय नीतिको अभाव, कार्यान्वयन तहमा विभिन्न सरोकारवाला निकायहरु वीच समन्वयको अभाव जस्ता समस्याहरुले गर्दा स्थानीय तहमा हुने विकास कार्यहरु आशातित रुपले अघि बढ्न सकेनन् । हाल केन्द्र, प्रदेश तथा स्थानीय तहहरुको निर्वाचन सम्पन्न भई दीगो सरकार सवै तहमा बिद्यमान रहेको अवस्थामा सहभागितात्मक योजना तर्जुमा प्रक्रिया अपनाई तयार गरिएको गाउँ विकास गुरुयोजनाले निश्चित अवधिका लागि गाउँले तय गरेको दीर्घकालिन लक्ष्य पच्छयाउँदै वार्षिक योजना तर्जुमा, श्रोत परिचालन र विकासका साझेदारहरुको परिचालन, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कनमा समेत मद्दत पुऱ्याउने विश्वास लिइएको छ ।

२.गुरु योजना तर्जुमाको उद्देश्यः

गाउँपालिकाकोसमष्टिगत भौतिक, सामाजिक तथा आर्थिक विकासका लागि लक्ष्य तथा उद्देश्यहरू निर्धारण गरी निश्चित अवधिभित्र सो हासिल गर्न उपयुक्त नीति, सिद्धान्त, रणनीति तथा प्राथमिकताहरू पहिचान एवम् परिभाषित स्थानगत विशेषताहरूमा आधारित एकीकृत र बहु-विषयगत योजना तयार गर्नु गुरुयोजना तर्जुमाको मूल उद्देश्य हो ।गाउँ विकास गुरुयोजना तर्जुमाका विशेष उद्देश्य निम्नानुसार रहेका छन् ।

- गुरु योजना तर्जुमा कार्यमा गाउँ विकाससँग सम्बद्ध सबै पक्षहरुलाई संलग्न गराउने,
- गाउँ विकाससँग सम्वन्धित सूचना संकलन र प्रशोधन गरी गाउँको वस्तुस्थिति विश्लेषण गरीगाउँ प्रोफाइल तयार गर्ने,
- गाउँ विकासका समस्या तथा चुनौति विश्लेषण, संभावना तथा गाउँ विकासका समस्या समाधानका उपायहरु पहिचान गरी उद्देश्य निर्धारण गर्ने,

- गाउँ विकासको दीर्घकालिन सोच, अग्रणी क्षेत्र, निर्देशक सिद्धान्तहरु, रणनीतिहरु तथा गाउँ विकासका प्राथमिकता क्षेत्र निर्धारण गर्ने,
- गाउँ विकासको लक्ष्य, उद्देश्य, नतिजाहरु, मुख्य कार्यक्रमहरु, मापनका सूचकहरु र महत्वपुर्ण पूर्वानुमान (जोखिम पक्ष) निर्धारण गरी गाउँ विकासकोगुरु योजना तयार गर्ने ।

३.योजना तर्जुमाका चरणहरु

यस गाउँपालिकाको गुरुयोजना निम्न चरण तथा प्रक्रिया पुरा गरी तर्जुमा गरिएको थियो ।

चरणहरु	बिधि तथा प्रकृया
प्रथम चरण	वस्तुगत विवरण ढाँचा, सर्वेक्षण औजार तथा विधि तयारी
दोस्रो चरण	वस्तुगत विवरण ढाँचा छलफल तथा स्विकृती गोष्ठि तथा कार्य योजना स्वीकृती
तेस्रो चरण	गाउँपालिका द्वारा नियुक्त गणकहरुलाई घरधुरी तथ्यांक तथा संस्थागत तथ्यांक सूचना संकलन ३ दिने तालिम
चौथो चरण	• प्रारम्भिक तथ्याङ्क संकलनका लागि घरधुरी सर्वेक्षण र संस्थागत सुचना संकलनका लागि वडास्तरीय तथ्यांक संकलन र घरधुरी नम्बर राख्ने कार्य • तथ्यांक तथा सुचना इन्ट्रि गर्ने Web based Software निर्माण
पाँचौ चरण	संकलित तथ्यांक सूचनाहरुको गुणस्तर कायम राख्न संकलित फारममा संकलित तथ्यांक सूचनाहरुको शुद्धता र पूर्णता परिक्षण
छैठौं चरण	कंप्यूटर सफ्टवेयरमा संकलित तथ्यांक सूचनाहरु प्रविष्टिकरण
सातौ चरण	वस्तुगत विवरण मस्यौदा तयारी
आठौं चरण	वस्तुगत विवरण प्रमाणीकरण कार्यशाला
नवौं चरण	मस्यौदा वस्तुगत बिवरण प्रत्येक वडामा छलफल, वडास्तरीय समस्या तथा सम्भावना बिश्लेषण गोष्ठि
दशौं चरण	गाउँ स्तरीय गुरु योजना तर्जुमा गोष्ठिहरु
एघारौं चरण	गुरु योजना दस्तावेज तयारी
बाह्रौ चरण	गुरु योजना दस्तावेज प्रस्तुतिकरण गोष्ठि
तेह्रौ चरण	गोष्ठिमा प्राप्त सुझावलाई योजना दस्तावेजमा समावेश गरी अन्तिम गुरु योजना दस्तावेज तयारी तथा गाउँपालिकामा पेश

४.पूर्व योजना तयारी कार्यशाला गोष्ठी

गुरु योजना तर्जुमाको पहिलो चरणमा२०७४माघ०९गते गाउँ विकाससँग सम्वन्धित सरोकारकारवालालाई गुरुयोजना तर्जुमा गर्न अवलम्वन गरिने विभिन्न चरणहरु र योजना तर्जुमाका लागि आवश्यक पर्ने सूचना तथा तथ्याङ्कको विषयमा पूर्व योजना तयारी कार्यशाला गोष्ठी आयोजना गरी जानकारी गराईयो । संघिय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयद्वारा जारी गुरु योजना तर्जुमा निर्देशिका वमोजिम सोही कार्यशालामा सहभागितात्मक पद्दति अवलम्बन गरी योजना तर्जुमा प्रक्रियालाई चरणबद्ध र व्यवस्थित रुपमा अगाडि बढाउन निम्न लिखित बिषयगत योजना तर्जुमा गर्नेसहमति भयो । उक्त कार्यशालामा गाउँको गुरु योजना तर्जुमाको एकीकृत कार्ययोजना प्रस्तुति तथा छलफल पश्चात स्वीकृत गरी सो अनुसार योजना तर्जुमा कार्य सञ्चालन गर्ने प्रतिबद्धता समेत व्यक्त गरियो । गाउँ विकास गुरु योजनातर्जुमा सम्बन्धी एकीकृत कार्ययोजना यस दस्तावेजको **अनुसूची १** मा दिइएकोछ ।

१. सामाजिक विकास योजना
२. आर्थिक विकास योजना
३. वन तथा वातावरणीय व्यवस्थापन योजना
४. भौतिक पूर्वाधार विकास योजना
५. संस्थागत विकास तथा शुसासन योजना

५. गाउँ विकासका प्रमुख समस्या तथा अवसरहरु

गाउँ विकासका प्रमूख समस्या, अवसर तथा चुनौतिहरु पहिचानका लागि मिति०७५ भाद्र ५ गते देखि आश्विन ३ गते सम्म सवै सात वटै वार्डहरुमा वडा स्तरीय गोष्ठिहरु आयोजना गरियो । सो गोष्ठिहरुमा गाउँ बिकासका प्रमुख समस्या, समस्या समाधानका उपायहरु, अवसर तथा चुनौतिहरु बिश्लेषण वडा स्तरमा नै गरियो र पछि गाउँ स्तरीय गुरु योजना तर्जुमा गोष्ठिमा परिमार्जन गरियो ।गाउँस्तरीय समस्या बिश्लेषण तथा अवसर र चुनौतिहरुको बिस्तृित बिवरण **अनुसुची २** मा प्रस्तुत गरिएको छ । गाउँ स्तरीय गुरु योजना तर्जुमागोष्ठि द्धारा अनुमोदित बिषयगत रुपले गाउँ बिकासका समस्याहरु निम्न अनुसार प्रस्तुत गरिएको छ ।

५.१ सामाजिक बिकासका समस्याहरु

(क) शिक्षा

- बिद्यालय जाने उमेरका बिद्यार्थी बिद्यालय छाडी नकारात्मक गतिविधि र बाल श्रममा लाग्ने गरेको
- बिद्यालयमा बिद्यार्थिहरुको लागि दिवा खाजा व्यवस्था नहुनु
- आधुनिक प्रविधि मैत्री, सीपमुलक र गुणस्तरीय शिक्षण तथा तालिम प्राप्त र बिषयगत शिक्षक नहुनु
- शैक्षिक सामाग्रिहरु आवश्यक मात्रामा नहुनु
- १२ कक्षाको अध्यानको लागी बाहिर जानु पर्ने समस्या
- बिद्यार्थिको अनुपातमा शिक्षक दरबन्दी न्यून हुनु
- बिद्यालयहरुमा कक्षा कोठाहरु आवश्यक्ता अनुसार नभएको, कतिपय बिद्यालयको भवन जिर्ण रहेको,

- कतिपय बिद्यालयहरुमा कम्पाउण्ड वाल र खेलकुद मैदानको नभएको
- किशोरी मैत्री शौचालय सवै बिद्यालयमा नहुनु र बालमैत्री प्रयाप्त भवन, सफा खानेपानी तथा शौचालयको समस्या

(ख) स्वास्थ्य तथा पोषण

- ६ महिनादेखि ५ वर्षमुनिको बालबालिकाको पोषण सम्बन्धी जानकारीमा कमी
- स्वास्थ्य चौकीमा प्रयाप्त कोठा नभएको,
- दरबन्दी अनुसार स्वास्थ्य चौकिमा स्वास्थ्यकर्मी, स्वास्थ्य सम्बन्धी सामाग्रिहरु र औषधीको कमी
- सवै वडामा गाउँघर क्लिनिक न भएको र ६ नं. वडामा भएता पनि प्रभावकारी ढंगले संचालन नहुनु
- एम्बुलेन्स नहुनु र अन्य संस्थाबाट संचालित एम्बुलेन्स को पनि जनशक्ति अभावले सेवा नियमित नहुनु
- सवै वार्डमा बर्थिंग सेन्टर नभएकोले प्रशुति सेवा उपलव्ध नभएको,
- पौष्टिक आहार कार्यक्रम संचालन नभएकोले धेरै बालबालिका कुपोषणका सिकार भएका,
- पौष्टिक आहार बारे प्रायः आमाहरुलाई ज्ञान नभएको
- नियमित स्वास्थ्य परिक्षणको बारेमा आम जनतामा पर्याप्त ज्ञान नहुनु,
- ५ नं. वडामा स्वास्थ्य चौकी नहुनु
- नियमित रुपमा स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन नहुनु र खानपानको बारेमा पनि जनचेतना नहुनु

(ग) खानेपानी तथा सरसफाई

- पानीको निर्मलीकरण नहुने गरेको
- खानेपानी योजनाको पुर्नःमर्मत, पुनः निर्माण सरसफाईमा समस्या
- खानेपानी मुहान पर्याप्त नहुनु र भएको मुहानको पनि संरक्षण नहुनु,
- प्राकृतिक प्रकोपको कारणले मुहान सुक्नु,
- पिउन योग्य पानीका लागी मुहान देखि घरघर सम्म ब्यवस्था नहुनु
- प्राविधिक जनशक्तिको कमी
- नयाँ मुहान खोजी र लगानीको कमी
- वडा नं. २ र ३ मा खानेपानीको जटिल समस्या
- वडा नं. ४ मा खानेपानी लिन धेरै टाढा जानु पर्ने
- वडा नं. ५ मा पाइपबाट बितरण हुने पानी शुद्धिकरण नभएको
- खानेपानी आयोजनाहरुको स्तरोन्नती नहुनु
- उच्च स्थानमा खानेपानी लिफ्ट गरी बितरण गर्न कठिनाई
- सरसफाईको बारेमा आम जनतामा जनचेतनाको कमी
- सवै घरमा चर्पीको व्यवस्था नहदा खुलामा शौच गर्नाले टोल बस्तीहरु फोहर हुने गरेको
- टोलमा सरसफाई गर्न टोल सुधार समिति नभएको

- फोहर मैलाको उचित व्यवस्थापन नभएको, फोहर व्यवस्थापन नहुनु

(घ) महिला तथा बालबालिका

- महिला अधिकार बारे सवै महिलाहरुमा जानकारी नहुनु
- महिलाहरु मथि घरेलु हिंसा हुने भएकोले महिलाहरु पिडित भएका,
- महिला र पुरुष विच विभेद हुनु,
- आय आर्जनको उपयुक्त व्यवस्था नहुँदा महिलाहरुको आर्थिक अवस्था दयनिय रहेको,
- बचत तथा ऋण सहकारी संस्थाहरुले ऋणमा अत्यधिक व्याज लगाउनाले महिलाहरुको आर्थिक अवस्थामा सुधार आउन नसकेको
- बाल श्रम
- बाल बिवाह गर्ने प्रथा अझै पनि बिद्यमान रहने गरेकोले बालबालिकाको समुचित बिकास हुन नसकेको
- आर्थिक अवस्था कमजोर भएकोले प्राय गरिव परिवारका बालबालिकाहरु बिद्यालयमा अध्ययन गर्न न जानु
- बाल अधिकारको बारेमा सवै बालबालिका र अभिभावकहरुमा चेतनाको कमी
- बालबालिका माथि हुने शारिरिक तथा मानसिक शोषण बिद्यमान हुनु
- बालबालिकाको शिक्षा सुलभ नहुनु
- बालमैत्री बाताबरण नहुनु

(च) पछाडि परेका वा पारिएका र अपांग जनसंख्या

- दलित, आदिवासी, जनजातिहरु अधिकांस शिक्षित नहुनु
- सामाजिक रुपले पछाडि परेका र पारिएका कारणले कमजोर मनस्थिति
- समाजमा अझै छुवाछुतको समस्या बिद्यमान
- पछाडि परेका वा पारिएका समुदायहरुको आर्थिक अवस्था अत्यन्त दयनिय, बिशेष गरी चेपांग समुदायको आयस्तर अत्यन्तै न्यून
- सामाजिक कुरितिमा फस्नु वा रुढिवादी परम्परा
- सक्षमताको कदर नहुनु
- अपांगले प्रयोग गर्ने सहायक सामाग्री आवश्यक मात्रामा उपलव्ध नहुनु
- अपांग व्यक्तिहरुको आयस्तर अत्यन्तै न्यून हुनु
- अपांगता सम्बन्धि र अधिकार संवंधि जानकारी नहुनु
- अशक्त तथा अपाङ्गताको लागी बिशेष कार्यक्रम नहुनु

(छ) युवा तथा खेलकुद

- स्तरिय सार्वजनिक खेल मैदान नहुनु,

- खेल प्रेमि युवाहरुका लागि आवश्यक खेल कुदका सामाग्रि र प्रशिक्षकको व्यवस्था नहुनु
- युवाको लागी सीपमुलक तालिम नहुनु
- बैदेशिक रोजगारमा जाने युवा जनशक्तिलाई स्वदेशमा नै रोजगारी दिन नसक्नु
- युवा स्वरोजगार कार्यक्रम लागु नहुनु
- युवा क्लबको अभाव
- खेलकुदको समुचित बिकास नहुनु

(ज) शान्ती तथा सुरक्षा

- चाडवाडमा केन्द्रित सुरक्षामा ध्यान नदिनु
- सवै वडामा प्रहरी चौकी नहुँदा शान्ती सुरक्षा को अवस्था सोचनिय
- वडामा सामुदायिक मेलमिलाप केन्द्र र मेलमिलापकर्मी नहुनाले स–साना बिवाद का लागि पनि प्रहरी वा अदालत जानु पर्ने वाध्यता रहेको
- अवैधानिक र अनियन्त्रित मदिरा उत्पादन र बिक्रीले गर्दा शान्ती सुव्यवस्थामा खलल
- वडामा प्रहरी चौकी नभएकोले अपराधिक गतिविधि बढेर आम नागरिकलाई सुरक्षाको अनुभुति हुन नसकेको
- नागरिकहरुमा शान्ती सुरक्षाको बारेमा चेतनाको कमी
- न्याय प्रणाली प्रभावकारी नहुनु

५.२ आर्थिक बिकास

(क) कृषि

- कृषकको आर्थिक अवस्था दयनीय भएको तर कृषि अनुदान नपाउने गरेको
- उत्पादित कृषि उपजले बजार नपाउनु र पाए पनि उत्पादित बस्तुको मुल्य कृषकलाई ज्यादै कमपाउनाले विचौलिया मोटाउनु,
- कृषि प्राबिधिक (बाली बिज्ञ, जेटिए.) उपलव्ध नहुनाले कृषकहरुलाई आधुनिक कृषि प्रविधि बारे जानकारी नहुनु
- आधुनिक कृषि औजार उपलव्ध नहुनु
- वन्यजन्तुको आक्रमणको कारणले कृषि बाली तहस नहस हुने गरेको
- उन्नत बिउ बिजन र मल उपयुक्त समयमा नपाउने कारणले कृषि उत्पादनमा कमी आउनु,
- बिषाधीको प्रयोग बढि हुँदै गएकोले माटोको उर्वराशक्तिमा ह्रास आउनु
- परम्परागत कृषि प्रणालीमा आश्रित हुनाले कृाीष उत्पादन जिवन निर्वाहमूखि मात्र रहेको
- कृषि पेशमा आकर्षण न भएको र उपयुक्त रोजगारी पनि नपाउने हुँदा युवा जनशक्ति बिदेश पलायन हुनु जस्को कारणले कृषिको लागि आवश्यक जनशक्ति नपाउनु
- उत्पादिन बस्तुको लागत मुल्य तथा बाली बिमाको ग्यारेण्टी नहुनु

- शित गृह नभएकोले तरकारीहरुलाई धेरै दिन सम्म राख्न नसक्नु
- तरकारी संकलन केन्द्रक नभएकोले तरकारी भण्डारणमा समस्या
- जुस प्रशोधन केन्द्रको समस्या
- एक गाउँ एक उत्पादनको अवधारणालाई आत्मसात गर्न नसक्नु
- कृषि तालिमको अभाव
- ब्यवसायिक कृषि प्रविधि र प्रकृया वारे कृषकहरुलाई जनचेतना नहुनु

(ख) सिंचाई

- सिंचाई योजनाहरु जिर्ण अवस्थामा रहेको
- सिचाई योजना मर्मत संभार गर्न बजेटको अभाव
- अधिकांस कृषियोग्य जमिनमा सिचाईको व्यवस्था नभएकोले जमिन बाँझो रहने गरेको,
- अधिकांस जमिनमा सिंचाईको अभावले उत्पादनमा ह्रास आउनु,
- सवै खेतियोग्य जमिनमा सिंचाई सुविधा न हुनु

(ग) पशुपालन

- आधुनिक पशुपालन सम्बन्धी ज्ञान अधिकांस पशुपालकहरुमा नभएकोले ब्यवसायिक पशुपालनमा कमी
- पशुपालकहरुलाई पशु तथा पशु उत्पादनको मुल्य निर्धारणमा समस्या
- उन्नत जातको पशु चौपाया नहुनु
- परम्परागत रुपमा निर्वाहमुखि पशुपालन गर्नु
- चरी चरनको उचित व्यावस्थापन नहुनु
- पशुपालन सम्वन्धि तालिम नहुनु
- उन्नत जातको पशु चौपाया नहुनु
- घरपालुवा पशु पंक्षिहरुमा बिभिन्न प्रकारका रोग लाग्नु र गाउँ मै उपचार नहुनु
- उन्नत जातको पशुहरुको नियमित स्वास्थ्य परिक्षण र भ्याक्सीनको व्यवस्था नहुनु
- पशु प्राविधिकहरुको अभाव
- उन्नत जातको पशु बिउँको अभाव
- नीति तथा कार्यक्रम स्पष्ट नभएको
- उन्नत जातको पशुहरु जस्तै गाई, भैसी, बाख्रा स्थानीय स्तरमा उपलव्ध नभएको
- कृषि तथा पशुपालन क्षेत्रमा दक्ष प्राविधिक जनशक्ति स्थानीय स्तरमै उपलव्ध नहुनु
- उन्नत जातको पशु पर्याप्त मात्रामा उपलव्ध नहुनु
- दक्ष प्राविधिकको कमी
- दुग्ध संकलन केन्द्र नभएकोले डेरी व्यवयाय संचालन हुन नसक्नु
- उन्नत घासको कमी

- व्यवसायिक पशुपालन गर्न नसक्नु
- पशुपालन पेशामा सरकारी अनुदान नहुनु र पशुपालकहरुको आर्थिक अवस्था कमजोर हुनु

(घ) उद्योग, व्यापार

- स्थानीय कच्चा पदार्थ जस्तै बाँसजन्य, तथा अन्य घरेलु उद्योग संचालन गर्न सक्ने शीप नहुनु
- फलफुलबाट जुस, अचार, जाम उत्पादन गर्ने शीप नहुनु
- ढाका उत्पादनको कच्चा पदार्थको अभाव
- सिपमुलक तलिम र पुँजीको अभाव, ज्ञान तथा सीपको अभाव
- लघु, घरेलु तथा साना उद्योगबाट उत्पादित वस्तुहरुको बजारीकरणमा समस्या
- महिला उद्यमिहरुमा सीप र ज्ञानको कमि
- छिमेकी मुलुकबाट उत्पादित बस्तु संग प्रतिस्पर्धा गर्न नसक्नाको कारणले घरेलु उद्योगको प्रवर्द्धन हुन नसक्नु,
- फलफुल जन्य उत्पादित बस्तुको प्रशोधन केन्द्र नहुनु
- सिलाई, कटाइ, बुनाईको तालिम उपलव्ध नहुनु
- यातायात तथा भौतिक पुर्वाधारको कमिले गर्दा उद्योगलाई प्रोत्साहन गर्ने वातावरण नभएको,
- उत्पादित बस्तुको बजारिकरण हुन नसक्नु
- लगानीकर्तालाई आफ्नो लगानीको सुरक्षण नहुनु
- उद्योग दर्ता कार्य प्रकृयामूखी भएको
- उद्योग क्षेत्रको तुलनात्मक पहिचान नभएको
- तरकारी तथा फलफुलको व्यापारमा बिचौलियाको समस्या

(च) पर्यटन बिकास

- गाउँमा रहेको बिभिन्न पर्यटकीय स्थलहरुमा जान पर्यटकहरुको सहजताको लागि पैदल मार्गको बिकास नभएको र पर्यटकीय स्थलमा जाने पदमार्ग जिर्ण
- १२ महिना सवारी साधन चल्ने सडक यातायत नहुनु,
- गाउँमा रहेका पर्यटकीय महत्वका स्थानहरुको प्रचार प्रसार गर्न नसक्नु,
- पर्यटकलाई गाउँमा आकर्षित गरी रात बिताउन होम स्टे को व्यवस्था नभएको
- धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थलहरुको अभिलेख र होर्डिंग बोर्ड नहुनु
- स्थानीयहरुमा होम स्टे संचालन संबंधि ज्ञानको कमीको कारणले सम्भावना भएका स्थानहरुमा होम स्टे संचालनमा ल्याउन नसक्नु
- कृषिमा आधारित पर्यटन व्यवसायको समुचित बिकास न हुनु
- गाउँपालिकामा पर्यटन बिकास शाखा नभएको
- स्थानीय तहमा पर्यटन बिकास सम्बन्धि नीतिको अभाव
- पर्यटन व्यवसाय संग सम्बन्धित दक्ष जनशक्ति नभएको
- पर्यटकिय क्षेत्र व्यवस्थीत नहुनु

५.३ बन तथा वातावरण

(क) बन

- वनमा सुरक्षार्थ हेरालु राख्न नसक्नु
- चरिचरन नियन्त्रण गर्न कठिन
- आगो लगाउने कारणले बनमा डढेलो लागेर बनको नास हुनु र डाँडाहरु रुखबिहिन हुनु र नांगो डाडाहरुमा बृक्षारोपण गर्न नसक्नु
- वननविकरणमा आवश्यक स्रोत अभाव
- बन उपभोक्तामा चेतनाको अभाव, उपभोक्ताहरुमा जनचेतनाको कमी
- घेरावार तथा तारवार नहुनु
- बन पैदावार चोरी निकाशी तथा चोरी सिकारी हुनु
- बन दर्ता र नविकरण प्रकृयामा कठिनाई,
- जिल्ला बन कार्यालयले उपभोक्तालाइ चाहेजस्तो इजाजत नदिनु
- बन पैदावारको दुरुपयोग, अनियन्त्रित घाँस दाउरा कटान
- नदी कटानको कारणले बन क्षेत्र नास हुनु
- आर्थिक अभावको कारणले सा.बन उपभोक्ता समितिको कार्यालय नभएको
- बन अतिक्रमण र बनफडानी, अनियन्त्रित खोरिया फडानी
- ग्रामीण सडक निर्माणको कारणले बन बिनास हुनु

- बन र आवादी जग्गाको सिमाना बिवाद
- बृक्षारोपणमा नियमित रुपले गर्न नसक्नु

(ख) वातावरण

- थोपल खोला प्रदूषित भएको
- अनावश्यक रुपमा वस्तिमा प्लास्टिकजन्य वस्तुको प्रयोग बढ्दै जानाले वस्तीहरुमा फोहर बढदै गएको
- अनियन्त्रित बन फडानीको कारणले वातावरणमा प्रतिकुल प्रभाव
- खुल्ला दिशा तथा मरेको जन्तुको खुलामै फाल्नाले वातावरण प्रदुषित
- नदीमा फोहर फाल्नाले जल प्रदुषण भएको
- बन डढेलोको धुवा, बिषादी र कच्ची सडकको धुलोले वातावरण प्रदुषण हुनु,
- घरघरमा शौचालय नहुनाले खुलामै दिशा पिसाव गर्नाले वातावरण प्रदुषित
- जलवायु परिवर्तन
- फोहरमैला व्यवस्थापन नहुनु
- मरेका पशुपक्षिबाट बाताबरण प्रदूषण
- जथाभाबी हानीकारक बिषादीको कारणले माटो, जल र वायु प्रदूषण,
- अब्यवथित रुपमा बसोबास गर्नाले टोल बस्तीको वातावरण प्रदुषित भएको

(ग) बिपत् तथा जोखिम व्यवस्थापन

- बिपद् व्यवस्थापन अनुकुलन योजना नहुनु
- आपतकालीन अवस्थाको लागी चाहीने सामग्रीको अभाव र उद्धारटोली नहुनु
- पहिरो र सुख्खा पहिरोको कारणले वस्तीहरु जोखिममा,
- प्राविधिक परामर्श विना आफनो हिसावले सडक बनाउनाले टोल बस्तीहरु पहिरोको जोखिममा
- बन जंगल तथा घरमा हुने आगलागि,
- गाउँ भुकम्पिय जोखिममा रहेको
- बिपत तथा जोखिम व्यवस्थापनको बारेमा आम नागरिकहरु बिच अझै पनि जनचेतनाको कमी
- भूकम्प पश्चात पानीका मुहान सुक्नु
- भूकम्प, बाढीको जोखिम

(घ) जलस्रोत तथा जलाधार क्षेत्र

- थोपल खोलाको कटान
- विगतको पोखरीहरुको नास विकासको नाममा अव्यवस्थीत सडक निर्माण
- ठाउँ ठाउँमा खानेपानीको मुल सुकेको,

- अतिक्रमण र खुला चरण क्षेत्रको कारण पानीका श्रोत प्रदुषित हुने गरेको
- सार्वजनिक जलाधारहरु अतिक्रमण हुने गरेको
- प्रदुषित पानीको प्रयोगले रोग व्याधि फैलिनु

५.४ भौतिक पूर्वाधार

(क) सडक तथा पुल तथा यातायात

- सिद्धलेक गा.पा.मा हाल बिद्यमान सडकहरु कच्ची, अव्यवस्थीत, मापदण्ड अनुसार नवनेकाले हिउँदमा धुलो उडने, खाल्टाहरु हुने र बर्षातमा हिलोले गर्दा बाह्रै महिना यातायात संचालन नहुने र मोडमा चौडाई कम भएर सवारी साधन गुडन कठिनाई यस्को साथै कृषि उपज, एम्बुलेन्स, स्कुल बस, निर्माण सामाग्री ढुवानीमा समस्या
- बिद्यमान सडकहरु मापदण्ड अनुसार फराकिलो सडक नभएकोले यातायात संचालनमा कठिनाई
- धेरै जसो सडकहरुमा तार जाली, ढुंगा राखि पहिरो नियन्त्रण नगरी निर्माण भएको र ठाउँठाउँमा ह्युम पाईप नभएकोल पहिरोको र यातायातको समस्या
- निर्माण भई सकेको सडकको छेउमा पानी बग्ने पक्की नाला नभएकोले पानीले सडक बिगार्ने गरेको
- वडा नं. ३ मा झोलुंगे पुल जिर्ण अवस्थामा रहेकोले आम जनताको जिवन खतरायुक्त
- वडा नं. ३ को मझुवा, वडा नं. ४ को थोपल खोला–रायटार वडा नं. ६ को फिसटार- कालीका माझीटार -गजुरी वजार जोड्नें, खरमटार ढाँप नेपालगाँउ, भञ्ज्याङ हुम्ली, माझीमटार गजुरी बजारे कालीका नेपालगाँउ, वडा नं. ७ को आदमखोला वडा नं. ६ र ७ जोडने बिजुली खोला पक्की पुल नभएकोले यातायात संचालनमा कठिनाई
- वडा नं. ४ को निबुवाटार – मैदान सडक नभएको
- वडा नं. ५ को जाले चेपे केउरानी सडक नयाँ कटिंग र स्तरोन्नती नभएको
- वडा नं. ५ को एस्लांग माझटोल ढांग खर्क सडक नभएकोले आवत जावतमा कठिनाई

(ख) बिद्युत

- हाल जडान भएका ट्रान्सफरमरहरु कम क्षमता को भएकोले बराबर फयुज गइ रहनाले लोड सेडिंगको समस्या,
- तारले रुखमा छोएर अवरोध पुर्याएको
- काठे पोलहरु जिर्ण अवस्थामा भएकोले लडने, भाच्चीने गर्नाले कुनै बेला पनि दुर्घटना भई जनधनको क्षति हुने,
- बिद्युत बितरणको तारहरु ठाउँठाउँमा टुटेको
- वडा नं. ४ को गौथले, भेडावारी, आरुवासटार, सलांगघाट, मैदान र खर्क गह्रैमा ट्रान्सफरमर नहुँदा बिधुत बितरणमा समस्या
- वडा नं. ४ मा एल.टी.पोल ८ मिटरको नहुँदा बिधुत बितरणमा समस्या

(ग) वैकल्पिक उर्जा

- विद्युत नभएको स्थानमा सोलारको व्यवस्था नहुनु
- घरहरुमा वैकल्पिक बिद्युतको लागि सोलारको व्यवस्था नहुनु
- प्रविधि र अनुदान बारे ज्ञान नहुँदा वायोग्यासको प्रयोग गर्न उत्साहित नहुनु
- सवै घरहरुमा सोलार बत्ति नभएकोले बत्ति गएको समयमा समस्या हुने गरेको, सोलर बत्ति घरमा नभएकोले लोड सेडिंगको समस्या
- खाना पकाउने एल.पि. ग्याँस समय समयमा अभाव हुने गरेकोले दाउरामा निर्भर हुनु पर्ने
- सोलार प्रविधि महँगो भएकोले सडक बत्तीको समस्या
- वायोग्याँस प्रविधिको बारेमा जानकारी नभएकोले खाना पकाउने दाउराको खपत बढनु
- सुधारिएको चुलोको सुविधा नहुनु
- बिद्युत आपूर्ति बेलाबेलामा नहुनु

(घ) संचार

- मोवाइल टावर सवै तिर कभर गर्ने नभएकोले मोवाइलमा संकेत कमजोर वा संकेत नै नपाइने
- ल्याण्ड लाईन टेलिफोन नभएकोले मोवाइलमा खर्च धेरै लाग्ने र टावर संकेत पनि धेरै स्थान हरुमा नभएकोले संचारमा कठिनाई
- केबुल टिभिको पहुँच ज्यादै थोरै स्थानमा भएको
- इन्टरनेटको सुविधा सवै स्थानमा नहुँदा इन्टरनेट, इमेल संचालनमा कठिनाई
- गाउँ सरकारले जनचासोको सुचना प्रकाशन नगरेकोले आम जनतालाई जानकारी नहुने

(च) बस्ती बिकास

- अव्यवस्थीत बसोबास
- टोल बस्तीहरुमा जाने बाटोहरु साँघुरो भएकोले यातायातका साधन पुग्न नसक्नु
- बस्तीहरुमा संचार, खानेपानी, सिंचाईका समस्या
- कतिपय स्थानमा एकिकृत वस्ती नभएकोले गाउँपालिकालाई सेवा सुविधा प्रवाह गर्न कठिनाई
- योजनाबद्ध वस्ती बिकास नभएकोले पूर्वाधार बिकास गर्न नसक्नु

(छ) अन्य सामाजिक पुर्वाधार

- कतिपय सामुदायिक भवन जिर्ण रहेको र कतिपय स्थानमा सामुदायिक भवन नै नरहेको
- मठ मन्दिर पुर्ननिर्माण हुन नसक्नु
- वृद्धहरुको लागी वृद्धाश्रम नभएको

- मशानघाट तथा किरियापुत्री घर निर्माण हुन नसक्नु
- एम्बुलेन्स र बारुण यन्त्र नभएकोले आम जनता लाई स्वास्थ्य सेवा लिन र आगो लागेको बेलामा अग्नी नियन्त्रणको समस्या
- चर्चको भवन नभएको
- अनाथ टुहुराको लागी आश्रम नभएको

५.५ संस्थागत बिकास तथा शुसासन

(क) वडा कार्यालय

- सवै वडा कार्यालयमा नागरिक वडापत्र नभएको
- इमेल इन्टरनेटको समस्या
- सुझाव पेटिका/गुनासो पेटिका नभएको
- वडा कार्यालयको तारबारको समस्या
- आवश्यक उपकरणहरु कंप्यूटर, प्रिन्टर, फोटो कपी मेसिन, अफिस फर्निचार पर्याप्त नभएको,
- वडा नं. २, ३ र ५ को कार्यालय भवन नभएको
- बैठक बस्ने भवनको अभाव
- आवश्यक रुपमा कर्मचारी नहुनु
- ४ नं. वडा कार्यालय निर्माण गर्दा सवैलाई पायक पर्ने स्थानमा निर्माण नभएको र दक्ष कामदार र प्राविधिकहरु नहुँदा वडा कार्यालय भवन असुरक्षित र वडामा सेवा लिन टाढा टाढाका स्थानीयहरुलाई असुविधा
- ५ नं. वडा कार्यालयको भाडाको भवन ज्यादै साँघुरो रहेको
- सूचना अधिकारी नहुनु
- अनलाइन घटना दर्ताको सेवा सुरु गरी काम गर्दा बिद्युत सप्लाई र इन्टरनेटको व्यवस्था राम्रो नभएको

(ख) अर्न्तराष्ट्रिय गैसस तथा गैसस

- कामहरुमा पारदर्शिता नहुनु, स्थानिय तथा गैसस भएपनि पारदर्शि रुपमा काम नगरेको
- वडाको स्थानीय आवश्यक्ता भन्दा पनि गैसस को आफ्नै प्राथमिकताको कार्यक्रम मात्र कार्यान्वयन गर्ने गरेका
- गैसस तथा अगैससहरुले वडा कार्यालय संग समन्वय नगरी कार्य गर्ने गरेको
- यहाँ भएका संघ संस्थाहरुले वडाको सवै टोल मा काम गर्ने नगरेको
- योजनाहरु छिटो छरितो नहुनु
- सहभागितात्मक योजना नहुनु
- बिकास निर्माणका काममा दोहोरो पर्ने

- ऋण सहकारी संस्थाबाट ऋण लिंदा व्याज दर अत्यधिक लिने गरेको
- समन्वयको अभाव

(ग) शुसासन

- वडा तथा गाउँपालिकाको कार्य गराईमा पारदर्शिताको कमी,
- सार्वजनिक सुनुवाई नियमित र समयमा नहुने गरेको
- योजना निर्माण प्रक्रियामा जनताको सहभागिता कम हुनु
- जन्मदर्ता, मृत्युदर्ता तथा बिवाह दर्ता सूचना पाटीमा उल्लेखित गर्नुपर्ने
- समानुपातिक बिकास योजना बितरण नभएको
- नागरिक वडापत्र नभएकोले वडाले दिने सवै सेवाको बारेमा जानकारी नहुनु
- सार्वजनिक परिक्षण सामान्यतया गर्ने नगरेको र उपभोक्ता समिति मार्फत निर्माण कार्य गराउँदा सार्वजनिक परिक्षण मा स्थानीय समुदाय उपस्थित नहुने गरेको
- सवै जनताका समस्याहरुलाई समान रुपले सम्बोधन नगर्ने गरेको
- सार्वजनिक सुनवाइ,सामाजिक परिक्षण न हुने गरेको
- वडा कार्यालयमा सुचना अधिकारी नतोकिएको
- उपभोत्ता समिती गठन र तालिम को कमि
- गैससको कार्यालय गाउँमा नहुनु
- कार्यक्रम तथा बजेट सहभागितात्मक नहुनु

६.अग्रणी क्षेत्र, गाउँ विकासका अवसर, सम्भावना र चुनौतिहरु

यस गुरु योजनाले पहिचान गरेका यस गाउँपालिकाका अग्रणी क्षेत्रमा (१) **कृषि तथा पशु पालन** (२) **पर्यटन र** (३) **उद्योग, व्यापार** रहेका छन् । माथि उल्लेखित अग्रणी क्षेत्रहरुका लागि पर्याप्त अवसर र सम्भावनाहरु तल उल्लेख गरिएको छ ।

६.१अग्रणी क्षेत्र, अवसर तथा सम्भावनाहरुः

(१) **कृषि तथा पशु पालन**

- कुल भू- उपयोगको ५५ प्रतिशत कृषियोग्य जमिन भएकोले कृषिलाई व्यवसायिकरण गर्न सकिने सम्भावना
- कृषि उत्पादनः तरकारी र फलफुलको लागि बजारको सहज उपलब्धता जस्तैः काठमांडौ उपत्यका, बिरगञ्ज, जनकपुर, चित्तौन आदि
- वडा नं. २ मा सुन्तला खेतिको प्रचुर संभावना
- अन्य फलफुल खेति गर्न सकिने
- पशुपालन व्यवसायको प्रचुर संभावना
- दुग्ध उत्पादन, कफि उत्पादन, डेरी उद्योगको संभावना
- व्यवसायिक तरकारी खेतिको सम्भावना

(२) पर्यटन

- होम स्टे को सम्भावना
- धार्मिक पर्यटनको लागि सिद्धवावा लगायतका अन्य धेरै धार्मिक स्थल रहेको
- पर्यटकहरुका लागि भ्यू टावर बनाउन सकिने
- पर्यटकका लागि रिसोर्ट र होटलहरु बिद्यमान र भविष्यमा संचालन गर्न सकिने
- केबुल कार, राफ्टिंग र प्यारा ग्लाइडिंगको संभावना

(३) उद्योग व्यापार

- जडिबुटि जन्य प्रशोधन उद्योगको संभावना
- मिनरल पानी र पिउने पानी बोतल तथा जारमा उत्पादन भई रहेको र हुन सक्ने
- खानिजन्य उद्योग जस्तैः बालुवा, गिट्टी, ढुंगा, मार्बल र अन्य बहुमुल्य रत्नहरु उपलब्ध
- कफि उद्योगको सम्भावना

६.२ गाउँ बिकासका चुनौतिहरु

सिद्धलेक गाउँपालिकाका माथि उल्लेखि अग्रणाी क्षेत्रहरुको बिकासमा नै यस गाउँको लक्ष्य, उद्देश्य, नतिजाहरु हासिल हुने तथा कार्यक्रमहरु कार्यान्वयन गर्न सकिन्छ। अग्रणी क्षेत्रका अवसर तथा सम्भावनाहरुको बारेमा माथि व्याख्या गरि सकिएको छ। तर सम्भावनाको साथ साथै तिनै अग्रणी क्षेत्रका चुनौतिहरु पनि रहेका छन जुन तल उल्लेख गरिएको छ।

(१) कृषि तथा पशु पालन

- सिंचाईको अपर्याप्तता
- कृषिको व्यवसायिकरण हुन नसक्नु
- कृषि तथा पशु बिमा, आधुनिक प्रविधि, प्रोत्साहन, उन्नत मल बिउँ समयमा उपलब्ध नहुनु
- तरकारी तथा फलफुल उत्पादनको बजारिकरणमा बिचौलिया व्यवस्थापन हुन नसक्नु
- यातायातको बिषमता

(२) पर्यटन

- यातायात, बिद्युत, संचार र जनचेतना बिषयमा धेरै चुनौतिहरु बिद्यमान
- शान्ती सुरक्षा, सुद्ध पिउने पानीको अपर्याप्तता

(३) उद्योग व्यापार

- यातायातको बिषमता र संचारमा इन्टरनेट अपर्याप्तता

सिद्धलेक गाउँपालिकाले माथि उल्लेखित तिनवटै अग्रणी क्षेत्रमा बिद्यमान चुनौतिहरुलाई सम्बोधन गर्न उपयुक्त रणनीति अबलम्बन गर्नु पर्ने हुन्छ ।

७. गाउँपालिकाको दीर्घकालीन सोच तथा सिद्धान्तहरु

७.१ दीर्घकालीन सोच

सिद्धलेक गाउँपालिका धादिङको सदरमुकाम धादिङदेसी वाट १२ कि.मि को दुरीमा अवस्थित छ । सिद्धलेक गाउँपालिका निलकण्ठ नगरपालिका र फुर्के खोला पुलको विच भागमा अवस्थित छ । साविकको गा.वि.स.को हिसावले पनि सिद्धलेक, गाउँपालिकाको मध्यभागमा अवस्थित छ । यस गाउँपालीकामा भित्रको मुख्य बजार क्षेत्रहरु बुङचुङ, बैरेनी, भञ्ज्यांग, खिर्रे, कमलाबारी, परेवाटार, सलांगघाट, खिरेठाटी, आदमटार, फिसटार र कालीदह रहेका छन् । फुर्के खोलाको पुल देखि धादिङवेसि जाने कालुपाण्डे राजमार्गको १२ कि.मी कालो पत्रे सडक क्षेत्र यस गाउँपालीका भित्र पदर्छ । यस गाउँपालिका सम्पुर्ण वडा कार्यालयहरुमा कच्ची मोटर वाटो पुगेको छ,जुन हिउँदमा मात्र सन्चालनमा आउने गरेको छ । यस क्षेत्र सदरमुकाम धादिंगबेशी वाट नजिक भएको कारणले पनि प्रशासनिक तथाआर्थिक क्रियाकलावकोलागी यहाँकामानिसहरु धादिङवेसि जाने गर्दछन् । यसै गरी यातायातको दृष्टिकोणले काठमाण्डौ-मुगलिन राजमार्गबाट ६ किलोमिटर मात्र दुरीमा रहेको हुँदा यस गाउँमा उत्पादित कृषि उत्पादनको लागि बजार ज्यादै नजिक रहेको छ । काठमांडौ र चितवन नजिक रहेकोले आन्तरिक पर्यटन प्रवर्द्धन तथा औद्योगिक व्यापारिक उत्पादनहरुको लागि पनि यातायात सहज रहेको छ । यस प्रकार उपरोक्त अग्रणी क्षेत्रहरुले निर्देशित गरे अनुरुप सिद्धलेकगाउँको दीर्घकालीन सोच **"कृषि, जलश्रोत, पर्यटन र पूर्वाधार समृद्ध समाज सिद्धलेकको आधार"**निर्धारण गरिएकोछ ।

७.२ गाउँ विकासका निर्देशक सिद्धान्तहरु

यस गाउँपालिकाको विकासको संभावनाको आधारमा निम्न प्रक्रियालाई गाउँविकासका निर्देशक सिद्धान्तको रुपमा अंगिकार गरिएको छ ।

- जनआकांक्षा र आवश्यकता अनुरुपको विकासका कार्यहरु संचालन गर्नका लागि योजन तर्जुमा, कार्यन्वयन, संचालन तथा मर्मत संभारमा जनताको सहभागिता तथा संलग्नता बृद्धि गरिनेछ । यसका लागि स्थानीय समुदाय तथा संस्थाहरुको क्षमता विकास गरिनेछ ।

- समाजमा पछाडि पारिएका वर्गहरु विशेष गरीमहिला, दलित, जनजाती, पिछडिएका बर्ग, अल्पसंख्यक तथा फरक क्षमता भएका व्यक्तिहरुलाई लक्षित गरेर विभिन्न सामाजिक तथा आर्थिक क्रियाकलापहरु संचालन गरी यस्ता वर्गहरुलाई सवल वनाइनेछ ।

- गाउँमा विकासका कार्य गर्दा प्राकृतिक श्रोतको संरक्षण र दीगो उपयोग गर्ने तथा वातावरण संरक्षण गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ।
- विकास निर्माणको कार्य गर्दा वातावरणमा नकारात्मक प्रभाव नपर्ने प्रविधिको अवलम्बन गरिनेछ । सडक तथा ठूला भौतिक निर्माणका कार्य गर्दा अति आवश्यक नभए सम्म ठूला उपकरण हरुको प्रयोग नगर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- गाउँमा विकास निर्माणका कार्य सञ्चालन गर्दा स्थानीय स्रोत, साधन र सीपको उपयोगलाई अधिकतम प्रयोग गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाकोआर्थिक गतिविधि अभिबृद्धि गर्न विभिन्न रोजगारमूलक, स्वरोजगारमूलक तथा आय बृद्धि हुने आयोजनाहरुलाई प्राथमिकता दिई संचालन गरिनेछ ।
- गाउँमा आर्थिक, सामाजिक तथा वातावरण संरक्षण जस्ता कार्यक्रम संचालन गर्दा स्थानीय गैर सरकारी संस्थाहरु मार्फत गरिने नीति अवलम्बन गरिने छ । भौतिक तथा सामाजिक पूर्वाधार निर्माण कार्यक्रम तथा आयोजनाहरु संचालन गर्दा नीजि क्षेत्रलाई संलग्न गराई नीजी क्षेत्रको पूँजी परिचालन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- सामाजिक परिचालनबाट स्थानीयस्तरमा विकास कार्य सहज र दीगो रुपमा सञ्चालन गर्न, स्थानीयस्तरमा हुने विकास निर्माणका कार्यमा स्थानीय जनतालाई नै उत्तरदायी बनाउनेमान्यता अनुरुप स्थानीयस्तरका उपभोक्ता समूह तथा टोल विकास संस्थाहरुको संस्थागत सुदृढिकरण गर्ने र विकास निर्माणको कार्यमा स्थानीय जनतालाईनै प्रत्यक्ष संलग्न गराई आयोजनाको व्यवस्थापन गर्ने जिम्मा उपभोक्ता समूह/टोल विकास संस्थाहरुलाई दिइनेछ ।
- गाउँमा अत्यन्तै गरिबीको अवस्थामा रहेका वर्गहरुको लागि न्यूनतम आधारभूत आवश्यकता जस्तै शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी तथा सरसफाई र रोजगारी सृजना/दीगो आय आर्जनका कार्यक्रमहरुलाई प्राथमिकताका साथ अगाडि बढाइनेछ ।
- देशकै आर्थिक विकासमा नीजि क्षेत्रको अग्रणी भूमिका हुनु पर्ने राष्ट्रिय नीति अनुरुप गाउँपालिकामा उद्योग व्यापारको विकासको लागि आधारभूत पूर्वाधारहरुको विकास गरी आवश्यक नीति, नियम तथा कानुनहरु व्यवसायी मैत्री बनाउने कार्यमा गाउँपालिकाले अग्रसरता लिंदैगाउँको आर्थिक विकासमा निजी क्षेत्रको अग्रणी भूमिका खेल्ने वातावरण श्रृजना गरिनेछ ।
- गाउँपालिकामा विकासका आयोजना तथा कार्यक्रम संचालन गर्दा लिङ्ग, धर्म, जाती, उमेर, संस्कृति आदि कुनै पनि किसिमका आधारमा समाजका कुनै वर्ग वा समुदाय प्रति भेदभाव गरिने छैन । योजनाबाट दलित, उपेक्षित तथा जनजातिहरुको उत्थान गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- देशको राष्ट्रिय योजनाले गरिबी न्यूनिकरणलाई प्राथमिकतामा राखि आर्थिक विकास गर्दै जाने राष्ट्रिय उद्देश्यलाई सफल बनाउन गाउँ विकासका कार्यक्रमहरु पनि लक्षित समूहका लागि केन्द्रित गरि सञ्चालन गरिनेछ ।
- मानवीय विकासको महत्वलाई दृष्टिगत गर्दै मानव विकासका विभिन्न आयामहरुलाई कार्यक्रम मार्फत सुदृढ गर्दै लगिनेछ ।

७.३ गाउँ विकासको लक्ष्य, उद्देश्य तथा रणनीतिहरु

७.३.१ गाउँ विकासको लक्ष्यः

१० बर्षे लक्ष्यः सिद्धलेक गाउँपालिका आगामि १० बर्षमा सुविधा सम्पन्न नगरपालिकाको रुपमा मान्यता पाएको हुनेछ ।

५ बर्षे लक्षः “गाउँवासीको आर्थिक तथा सामाजिक अवस्थामा उल्लेखनीय सुधार भई स्वस्थ्य र समृद्ध गाउँको विकास भएको हुनेछ ।

७.३.२ गाउँ विकासको उद्देश्यः

“स्वच्छ, सुरक्षित र समृद्ध वातावरणको सृजना भई गाउँवासीको जीवनस्तरमा उल्लेखनीय सुधार भएको हुनेछ”

७.३.३ गाउँ विकासको रणनीतिहरुः

गाउँपालिकाको समग्र विकासका लागि तपसिलका रणनीतिहरु अवलम्बन गरिनेछ ।

- गाउँपालिकाको प्रमुख समस्याको रुपमा रहेको कच्ची सडक सञ्जालको स्तरोन्नत्ति गरी ग्राभेल तथा कालो पत्रे गर्ने कार्यलाई प्राथमिकतामा राखि प्रदेश सरकार, केन्द्रिय सरकार र अन्तराष्ट्रिय सहयोगी संस्थाहरुको सहयोग प्राप्त गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- आर्थिक तथा सामाजिक विकास कार्यक्रमहरु कार्यान्यिवन गर्दा तुलनात्मक रुपमा वढी पिछडिएका वडा तथा क्षेत्रहरुमा प्राथमिकता दिईनेछ ।
- गाउँपालिकाको व्यवस्थित र योजनावद्ध विकास कार्यलाई गति दिन वस्ती विकास कार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गर्न स्थानीय जनता तथा नीजि क्षेत्रसँग सहकार्य गरिनेछ ।
- स्थानीय स्रोत र साधनहरुको परिचालन वृद्धि गर्नुका साथै सरकारी, गैर सरकारी र नीजि क्षेत्रको स्रोत साधन आकर्षित गर्ने गरी कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।
- कार्यक्रमहरुको तर्जुमा एवं कार्यान्वियन गर्दा लैगिंक एवं सामाजिक समावेशीकरणमा सकारात्मक प्रभाव पर्ने गरी गरिनेछ ।
- स्थानीयस्तरका विकास कार्यक्रमहरुको तर्जुमा तथा कार्यान्वियनमा गाउँपालिकाले नेतृत्वदायी र समन्वयात्मक भूमिका खेल्ने व्यवस्था गरिनुका साथै गाउँपालिकाको संस्थागत क्षमता विकासमा जोड दिइनेछ ।
- कार्यक्रमहरु संचालन गर्नका लागि प्रष्ट आधारहरु तयार गर्नुका साथै संचालित कार्यक्रमहरुको नियमितरुपमा प्रभावकारी अनुगमन तथा मूल्याकंन गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ । यो गुरु योजनाको मध्यावधि समिक्षा र अन्तिम समिक्षा पश्चात थप ५ बर्षको कार्य योजना तयार गरिने छ ।
- संचालन गरिने कार्यक्रमहरुमा स्थानीयस्तरमा संगठित टोल विकास संस्था तथा अन्य समुदायमा आधारित संस्था तथा सञ्जालहरुको सक्रिय सहभागितावाट संचालन गरिनेछन् ।
- विकास प्रक्रियामा वातावरणीय, जलवायु परिवर्तन तथा जोखिम न्यूनिकरणका पक्षहरुलाई विशेष ध्यान दिईनेछ।
- गाउँपालिकामा जिम्मेवारीको भावना विकास गरी निजी क्षेत्र, गैसस तथा अन्य दातृ संस्थाहरु र गाउँपालिकाको आन्तरिक स्रोत र साधनहरुलाई अधिकतम परिचालन गरिने नीति अवलम्वन गरिनेछ ।

- विद्युत सेवामा पहुँच वढाउन विद्युत विस्तार तथा नविकरणीय उर्जा विकासमा स्थानीय जनताको सहभागिता तथा क्षमता विकासको कार्य सम्बन्धित बिषयगत निकायको समन्वयमा गरिनेछ ।
- भौतिक पूर्वाधारहरुको छनौट गर्दा स्थानीय संभाव्यतालाई मध्यनजर गरी स्रोत र साधनको अधिकतम परिचालन, वातावरणीय अनुकूलता तथा अधिकतम जनसहभागिता जुट्ने योजनाहरुलाई प्राथमिकता दिईनेछ ।
- पूर्वाधार विकास कार्यक्रम संचालन गर्दा स्थानीय उपभोक्ताहरु मार्फत योजना संचालन गरिने व्यवस्थालाई प्राथमिकता साथ संचालन गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाको आर्थिक उन्नतिकालागि वजारको सम्भावनालाई ध्यानमा राखि कृषि, पशुजन्य, खनिजजन्य उत्पादन, गैह्रकाष्ठ वन पैदावर उत्पादन र उत्पादकत्व बृद्धिमा जोड दिईनेछ । कृषिजन्य उत्पादन तरकारी र फलफुलको बजारिकरणमा कृषि सहकारी संस्थाहरुलाई बढि भन्दा बढि परिचालन गरी बिचौलिया हरुको प्रभाव न्यून पार्दै लगिने छ ।
- कृषि क्षेत्रलाई व्यवसायिकरण गर्दै आधुनिक कृषि औजारहरुको सहज आपूर्ति का साथै बिद्यमान जिर्ण रहेका सिंचाई आयोजनालाई यथासिघ्र मर्मत सम्भार गरी सिंचाई लाई व्यवस्थित बनाइने छ भने नयाँ सिंचाई आयोजनाको सम्भाव्यताअध्ययनगराईयस योजना अवधि भित्रै नयाँ आयोजना निर्माण गरिने छ ।
- "स्थानीय शासन (सञ्चालन तथा व्यवस्थापन) ऐन, २०७४"वमोजिम लगाउन सकिने कर, दस्तुर र शुल्कको दायरालाई अंझ फराकिलो पारी आन्तरिक वित्तीय सुदृढीकरणको नीति अवलम्वन गरिनेछ ।
- योजना तर्जुमा तथा संचालन गर्दा उपेक्षित समुदाय, क्षेत्र र लिङ्गको सहभागितामा बृद्धीतथा सामाजिक समावेशीकरणको अवधारणा अनुसार संचालन गरिनेछ ।
- सुशासनको अभिवृद्धि गरी जनतालाई पुऱ्याउने सेवा सुविधा गुणस्तरयुक्त बनाईसमयमै उपलब्ध गराईनेछ ।
- असहाय, वृद्ध, महिला तथा जेष्ठ नागरिक तथा वालवालिकाहरुलाई सामाजिक सुरक्षाको प्रत्याभूति दिने नीति अवलम्वन गरिनेछ ।

८. गाउँपालिकाको एकीकृत गुरु योजना

गाउँपालिको दीर्घकालिन सोच अनुसार गुरु योजनाले लक्ष्य प्राप्तिमा सहयोग पुऱ्याउन तथा उद्देश्य प्राप्त गर्न सहभागितामूलक प्रक्रियाद्धारा गुरु योजनामा गाउँपालिकाको समग्र सामाजिक, आर्थिक, भौतिक पूर्वाधार विकास, बन, वातावरण तथा प्रकोप व्यवस्थापन र संस्थागत बिकास तथा शुसासन सहित एकीकृत तथा बहुविषयगत योजना तर्जुमा गरिएको छ । योजना तर्जुमा प्रक्रियामा गाउँ विकासका सबै सरोकारवालाको सक्रिय र रचानात्मक सहभागिताको लागि प्रयास गरिएको साथै पिछडिएको वर्ग तथा समुदायका आवश्यक्ता र मागलाई समेत सम्बोधन गर्ने प्रयास गरिएको छ । फलस्वरुप योजनाको कार्यान्वयमा पिछडिएको वर्ग, फरक क्षमताका समुदाय समेत सबै सरोकारवालाको सहभागिता र रचनात्मक सहयोग प्राप्त हुने विश्वास योजनाको रहेको छ। गाउँ विकास गुरु योजनामा ५ विषयगत क्षेत्रलाई समावेश गरी अन्तर क्षेत्रगत सम्बन्ध, समन्वय र सहकार्यलाई समेट्ने प्रयास भएको छ । सिद्धलेकगाउँपालिकाको एकीकृत तर्कवद्धयोजना ढाँचा निम्नानुसार प्रस्तुत गरिएको छ ।

सिद्धलेक गाउँपालिकाको एकीकृत गुरु योजना(आ.व.०७५/७६ देखि ०७९/८० सम्म)

योजना विवरण	मापनका सूचकहरु	पुष्ट्याँईका आधारहरु	महत्वपूर्ण पूर्वानुमान
लक्ष्य **गाउँवासीको आर्थिक तथा सामाजिक अवस्थामा उल्लेखनिय सुधार भई स्वस्थ्य र समृद्ध गाउँको विकास भएको हुनेछ ।**	आ.ब. ०८४/**०८५ को अन्त्य सम्ममा:** ● सिद्धलेक गाउँपालिकासुविधा सम्पन्न नगरपालिकाको रुपमा मान्यता पाएको हुनेछ । **आ.व. ०७९/८० को अन्त्य सम्ममा:** ● सिद्धलेक गाउँको कुल ग्राहस्थ्य उत्पादन रु. ३२१२ करोड (धादिंग जिल्ला) २०७५।७६वाट प्रति बर्ष ५% का दरले बृद्धि भैरु. ५००० करोडपुगेको हुनेछ । ● प्रत्येक वडामा १-१ स्वास्थ्य चौकी र बर्थिंग सेन्टर तथा बुंगचुंगमा एक प्राथमिक स्थास्थ्य केन्द्र स्थापना भई जनताले गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्राप्त गरेका हुनेछन् ।	● नेपाल सरकारद्वारा प्रकाशित राजपत्र बि.सं.२०८५ ● नेपाल राष्ट्र बैंक, आर्थिक सर्भेक्षणबि.सं. २०८० ● केन्द्रिय तथ्यांक बिभागको सर्भेक्षण प्रतिवेदन २०८० ● गाउँपालिकास्तरमा गरिने नमूना सर्वेक्षण, अनुसन्धानमुलक प्रतिवेदन र अन्य जिल्ला स्थित सरकारी एवं गैर सरकारी प्रतिवेदन	
उद्देश्य **स्वच्छ, सुरक्षित र समृद्ध वातावरणको सृजना भई गाउँबासीको जीवनस्तरमा उल्लेखनिय सुधार भएको हुनेछ ।**	**आ.व. ०७९/८० को अन्त्य सम्ममा:** ● गाउँमा वातावरणीय मापदण्ड प्रभावकारी ढंगबाट लागु भएको हुनेछ । ● प्रत्येक वडामा प्रहरी चौकी स्थापना भएको हुनेछ । ● सिद्धलेक गाउँको प्रति व्यक्ति आय बार्षिक हाल २०७५।७६ कोरु. १०३,३३५।- (यु.एस.डलर १००४)(धादिंग जिल्ला)बाट प्रति बर्ष ५% दरले बृद्धि भै रु. १,३१,८८३।- पुगेको हुनेछ ।	● गाउँपालिकाको अद्यावधिक प्रोफाइल ● गाउँपालिकाको गुरु योजना अन्तिम मूल्याङ्कन प्रतिवेदन ● अर्थ मन्त्रालयको आर्थिक सर्भेक्षण बि.सं.२०८०	नेपाल सरकार तथा विकासका साझेदारबाट हुने सहयोगले निरन्तरता पाउने तथा सहयोग बृद्धि भएको हुनेछ ।
नतिजाहरु १. गाउँवासीहरुको सामाजिक जीवनमा गुणात्मक सुधार भएको हुनेछ ।	**आ.व. ०७९/८० को अन्त्य सम्ममा:** • हालको साक्षरता दर ८९.३४% बाट ९६% पुगेको हुनेछ । • सफा खानेपानी उपभोग गर्ने जनसंख्या हालको २२.०७ प्रतिशतबाट ९७ प्रतिशत पुगेको हुनेछ । • पक्की चर्पी प्रयोग गर्ने घरधुरीको प्रतिशत हालको	● गुरु योजनाको मध्यावधि र अन्तिम समीक्षा प्रतिवेदन ● गाउँपालिकाको बार्षिक योजनासमीक्षा प्रतिवेदन	सरोकारवालाको सहयोग प्राप्त भई सामाजिक विकास कार्यक्रमहरुको प्रभावकारी कार्यान्वयन भएको हुनेछ ।

<table>
<tr><th>योजना विवरण</th><th>मापनका सूचकहरु</th><th>पुष्ट्याँईका आधारहरु</th><th>महत्वपूर्ण पूर्वानुमान</th></tr>
<tr><td></td><td>८४.९५ प्रतिशत बाट १०० प्रतिशत पुगेको हुनेछ ।
• स्वास्थ्य संस्थाहरुबाट सेवा प्राप्त गर्नेहरु हालको ९५.६७प्रतिशत बाट सतप्रतिशत पुगेको हुनेछ ।
• आधारभुत शिक्षा प्राप्त गर्ने उमेर समूहका सवै वालवालिका विद्यालय भर्ना भएका हुनेछन ।</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>२.गाउँवासीको आर्थिकस्तरमा परिणात्मक र गुणात्मक सुधार भएको हुनेछ</td><td><u>आ.व. ०७९/८० को अन्त्य सम्ममाः</u>
• सिद्धलेक गाउँको प्रति व्यक्ति आय बार्षिक हाल २०७५।७६ को रु. १०३,३३५।- (यु.एस.डलर १००४)(धादिंग जिल्ला)बाट प्रति बर्ष ५% दरले बृद्धि भै रु. १,३१,८८३।- पुगेको हुनेछ ।
• बर्षै भरी खान पुग्ने परिवार हालको१६.५३% वाट बृद्धि भई ४०% पुगेको हुनेछ ।
• आर्थिक रुपले सक्रिय जनसंख्याको प्रतिशत हालको ५३.१०% बाट ६०% पुगेको हुनेछ ।
• सिपयुक्त रोजगारीबाट रेमिटेन्स हालको पारिवारिक बार्षिक आयको ३०.३३%बाट ५०% पुगेको हुनेछ ।
• कृषिजन्य उत्पादनको उत्पादकत्व निम्न अनुसार बृद्धि भएको हुनेछ ।
<table>
<tr><th>बाली</th><th>उत्पादकत्व</th><th>०७५।७६</th><th>०७९/८०</th></tr>
<tr><td>अन्नवाली</td><td>मे.टन प्र.रो.</td><td>१२९२</td><td>२५% बृद्धि</td></tr>
<tr><td>दालबाली</td><td>मे.टन प्र.रो.</td><td>४७७०</td><td>10% बृद्धि</td></tr>
<tr><td>तेलबाली</td><td>,, ,,</td><td>२४०</td><td>10% बृद्धि</td></tr>
<tr><td>नगदेबाली</td><td>,, ,,</td><td>७३८</td><td>०५% बृद्धि</td></tr>
<tr><td>फलफूल</td><td>,, ,,</td><td>४१२१</td><td>२५% बृद्धि</td></tr>
<tr><td>तरकारी</td><td>,, ,,</td><td>१४७७३</td><td>५०% बृद्धि</td></tr>
</table></td><td>• अर्थ मन्त्रालयको आर्थिक सर्भेक्षण बि.सं.२०८०
• गुरु योजनाको मद्यावधी समीक्षा तथा अन्तिम मूल्याङ्कन प्रतिवेदन</td><td>सरोकारवालाको सहयोग प्राप्त भई आर्थिक विकास कार्यक्रमहरुको प्रभावकारी कार्यान्वयन भएको हुनेछ ।</td></tr>
<tr><td>३. वन तथा वातारणको समुचित व्यवस्थापन भई प्रदुषण मुक्त र हरियालीयुक्त गाउँको रुपमा बिकास भएको हुनेछ</td><td><u>आ.व. ०७९/८० को अन्त्य सम्ममाः</u>
• भू-उपयोगयोजनातर्जुमाभईकार्यान्वयनभएको हुनेछ ।
• भू-उपयोग नीति कार्यान्वयन भएको हुनेछ ।</td><td>• भू-उपयोग योजना
• भू-उपयोग नीति
• जल, वायु तथा ध्वनी प्रदुषण</td><td>स्थानीय समुदाय, र बन उपभोक्ता समूहको सकृय सहयोगप्राप्तभएको हुनेछ ।</td></tr>
</table>

योजना विवरण	मापनका सूचकहरु	पुष्ट्याँईका आधारहरु	महत्वपूर्ण पूर्वानुमान
	• जल, वायु तथा ध्वनी प्रदुषण मापदण्ड तयार भई कार्यान्वयन भएको हुनेछ। • गा.पा.मा वातावरण शाखाको स्थापना भई गाउँवासीलेसेवातथासुविधाउपयोग गरेका हुनेछन्। • हालको ८४.९५% घरधुरी बाट बृद्धि भई १००%घरधुरीलेपक्कीसुरक्षितशौचालयप्रयोग गरेका हुनेछन्।	मापदण्ड • गुरु योजनाको मध्यावधि र अन्तिम समीक्षा प्रतिवेदन	
४. सिद्धलेकगाउँपालिका योजनावद्ध, व्यवस्थित तथा हरियालीयुक्त शहरको रुपमा विकास भएको हुनेछ।	**आ.व. ०७९/८० को अन्त्य सम्ममा:** • व्यवस्थित आवासीय क्षेत्र-११ स्थान, व्यवस्थित व्यापारिक क्षेत्र- ११ स्थान, औद्योगिक क्षेत्र -३, कृषि क्षेत्र- ४०%जमिनमा विकास भएको हुनेछ। • सडकहरुमा यातायातका साधन हरु १२ महिना संचालन हालको ४७ कि.मि बाट२०२ कि.मि. (७ वटै वडामा) भएको हुनेछ। • मोबाईल फोन प्रयोगकर्ता हालको ५०.५३% बाट ७०%जनसंख्यामा पुगेको हुनेछ। • पाइप प्रणालीबाट खानेपानी उपभोग गर्ने परिवार हालको २२.०७% बाट ९७.४०%पुगेको हुनेछ। • बिद्युत उर्जा प्रयोग गर्ने हालको ९८.८०% घरधुरीबाट बृद्धि भई शतप्रतिशत घरधुरी विद्युत उपलब्ध भएको हुनेछ।	• गुरु योजनाको मध्यावधि र अन्तिम समीक्षा प्रतिवेदन • गाउँपालिकाको बार्षिक प्रगति समीक्षा प्रतिवेदन	राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय सहयोगी संस्थाहरुबाट सहयोग उपलब्ध भएको हुनेछ।
५. प्रभावकारी सेवा प्रवाहको लागि जवाफदेही संस्थागत संरचनाको विकास भै सेवा प्रवाहमा गाउँवासीको सहज पहुँच स्थापित भएको हुनेछ।	• सेवाग्राहीहरुले तोकिएको समय भित्र र गुणस्तरीय सेवा प्राप्त गर्नेछन्। • सेवा प्राप्ति सम्बन्धी सेवाग्राहीको गुनासो७५ प्रतिशतले घटेको हुनेछ।	गा.पा.को बार्षिक प्रगति प्रतिवेदन, गुनासो दर्ता रजिष्टर	गाउँवासीहरुको सोचमा सकारात्मक परिवर्तन भएको हुनेछ

९.व्यवस्थित वस्ती बिकास क्षेत्र निर्धारण

सिद्धलेकगाउँकोकुल क्षेत्रफल १०६.३६ बर्ग किलोमिटर रहेको छ जसमध्ये ५८.६९ बर्ग कि.मि. कृषि योग्य जमिन र १८.५० बर्ग कि.मि. क्षेत्रफल अन्य प्रयोजनमा उपयोग भएको छ । यहि जमिनमा हाल रहेको बस्तीहरु अवस्थित रहेका छन् । हाल बिद्यमान वस्तीहरु व्यवस्थित छैनन् जस्ले गर्दा सवै वस्तीहरुमा आधारभुत सेवाहरु जस्तैः चौडा बाटो, बिद्युत आपुर्ति, खानेपानीको सुविधा, स्वास्थ्य सेवा प्रभावकारी रुपमा पुग्न सकेको छैन । यो गुरु योजनाले योजनाबद्ध भौतिक पूर्वाधार बिकासको क्रममा व्यवस्थित बस्ती बिकास कार्यक्रमलाई प्राथमिकतामा राखेको छ । योजना तर्जुमाको दौरानमा११ वटा क्षेत्रहरुमा वस्ती विकास गर्ने प्रस्ताव प्राप्त भएको र उपलव्ध सिमित स्रोत र साधनको आधारमा सवै क्षेत्रहरुमा वस्ती विकास गर्न सम्भव नभएकोले योजना तर्जुमा गोष्ठिमा सहभागितात्मक पद्धति अवलम्बन गरी प्राथमिकताको आधारमा प्राथमिकताक्रम १, २, ३ र ४मा परेका वस्तीहरु विकास गरी आवास र व्यापारिक क्षेत्र निर्धारण गरिएको छ । प्राथमिकताका आधार तथा प्राथमिकताका भार सहितको बिश्लेषण तल तालिकामा दर्शाइएकोछ ।

९. व्यवस्थित वस्ती बिकास क्षेत्र निर्धारण

प्राथमिकताका आधारहरु	पूर्णांक	वस्तीहरु अनुसार प्राप्तांक										
		वडा नं. १ र ४	वडा नं.४	वडा नं. ७	वडा नं. २	वडा नं.६	वडा नं.४	वडा नं.३	वडा नं. ६	वडा नं.४	वडा नं. ३ र ४	वडा नं.३
		कालिदह-बैरेनी-बुंगचुंग	आरुवासटार	पिपलटार-आदमटार	ठाटी- खिर्रे	माझिटार-समिटार	दारिमटार-निबुवाटार	ग्यासटार-माउवाटार	कुम्फुर भन्ज्यांग	गौथले-आधामारा-भेडावारी	मैदान-द्धवारथोक	बसन्त-दुमिडाँडा
दीर्घकालिन सोच तर्फ उन्मुख	१५	१५	१५	१५	१५	१५	१५	१५	१५	१५	१५	१५
वर्तमान वस्ती बिकासको क्रममा	१४	१४	१४	१३	१४	१२	१०	१०	१२	१३	१०	१०
सडक सम्म पहुँच भएको	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१०	७	१४	१४	१०	७
ढल निकास को सुविधा भएको	७	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
खानेपानी सुविधा उपलव्ध	९	८	५	५	५	०	७	६	०	५	७	०
बिद्युत सेवा उपलव्ध	९	९	९	९	९	९	९	९	९	९	९	९
ल्याण्डलाइन टेलिफोन सेवा उपलव्ध	३	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
सामाजिक सेवा तथा सुविधा उपलव्धः शिक्षा, स्वास्थ्य, अन्य	७	६	५	५	४	४	४	४	४	४	४	४
घडेरी को लागि जग्गा बिक्रि हुने क्रम उच्च	७	६	६	६	५	५	५	५	५	५	५	५
न्यून लागतमा सडक चौडा हुन सक्ने सम्भावना	७	७	७	७	६	६	६	६	६	६	६	६

९. व्यवस्थित वस्ती बिकास क्षेत्र निर्धारण												
प्राथमिकताका आधारहरु	**पूर्णांक**	**वस्तीहरु अनुसार प्राप्तांक**										
		वडा नं. १ र ४	**वडा नं.४**	**वडा नं. ७**	**वडा नं. २**	**वडा नं.६**	**वडा नं.४**	**वडा नं.३**	**वडा नं. ६**	**वडा नं.४**	**वडा नं. ३ र ४**	**वडा नं.३**
		कालिदह-बैरेनी-बुंगचुंग	आरुवासटार	पिपलटार-आदमटार	ठाटी- खिर्र्रे	माझ्टिटार-समिटार	दारिमटार-निबुवाटार	ग्यासटार-माउवाटार	कुम्फुर भन्ज्यांग	गौथले-आधामारा-भेडावारी	मैदान-द्धवारथोक	बसन्त-दुमिडाँडा
ढल निकास, खानेपानी र बिद्युत्तिकरणको सम्भावना	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४
ल्याण्ड लाइन टेलिफोन पुग्ने संभावना	१	१	१	१	१	१	१	१	०	०	०	०
घडेरीको लागि जग्गा बिक्रिको दर मध्यम स्तरको रहेको	३	३	३	३	२	२	२	२	२	२	२	२
पूर्णांक तथा प्राप्त अंक	१००	**८७**	८३	८२	**७९**	७२	**७३**	**६९**	**७१**	**७७**	**७२**	**६२**
प्राथमिकताक्रम		**१**	**२**	**३**	**४**							

१०. भू-उपयोग क्षेत्र निर्धारण

योजना तर्जुमाको क्रममा भू-उपयोग क्षेत्र निर्धारणका लागि भौतिक पूर्वाधार समूहको तर्फबाट प्रस्ताव भए बमोजिम निम्न वडाहरुमा निम्नानुसारको भू-उपयोग क्षेत्र निर्धारण गरिएकोछ । भू-उपयोग क्षेत्रहरुको विकासका लागि आवश्यक स्रोत साधनलाई विवेचना गरेर हेर्दा यो गुरु योजनाको पहिलो र दोस्रो बर्षभू-उपयोगक्षेत्रहरुको विस्तृत डिजाईन, सर्भे, नक्सा तथा लगत स्टिमेट तयार गरिनेछ रतेश्रो बर्ष देखि भू उपयोग क्षेत्र अनुसार वस्ती बिकास, व्यापारिक, औद्योगिक क्षेत्र कार्यान्वयनको कार्य अघि बढाइने छ । निर्धारण भएका भू-उपयोग क्षेत्रहरु निम्नानुसार प्रस्तुत गरिएको छ ।

भू उपयोग क्षेत्र निर्धारण

क्र.सं.	भू-उपयोगका क्षेत्रहरु	प्रस्तावित वडा तथा स्थान		
१	**व्यवस्थित आवास क्षेत्र**	१.वडा नं. ४ र १ को कालिदह, बैरिनी, बुंगचुंग	२. वडा नं. ६ को फिसटार, परेवाटार	३. वडा नं.४ को आरुवासटार, दारिमटार
		४. वडा नं. ७ को पिपलटार, आदमटार	५. वडा नं.२ को ठाटी रखिर्रे	६. वडा नं. ३ र ४ को निवुवाटार ग्यासटार भरुवा
		७. वडा नं. ६ को माझिटार, समिटार	८. वडा नं. ३ को बसन्त डुमिडाँडा	९. वडा नं. ३ र ४ को मैदान, द्धावरथोक
		१०. वडा नं. ६ को कुम्फुर भन्ज्यांग	११. वडा नं. ४ को गौथले, आधामाटा, भेजबारी	
२	**व्यापारिक क्षेत्र**	माथि सि.नं. १ मै उल्लेखित वडा तथा वस्तीहरुमा व्यापारिक क्षेत्र पनि बिस्तार गरिने छ ।		
३	**औद्योगिक क्षेत्र**	वडा नं. ६ को परेवाटार क्षेत्रमा औद्योगिक क्षेत्र विस्तार गरिनेछ ।		
४.	**कृषि क्षेत्र**	सिद्धलेक गा.पा.को हाल ५३% जग्गा कृषि क्षेत्र रहेकोमाव्यवस्थित आवास, व्यापारिक र औद्योगिक क्षेत्र छुटटयाइए पछि बचेको ४०% भू(भागलाई कृषि क्षेत्र भनि निर्धारण गरिएको छ ।		

१०.१ जग्गा विकास कार्यक्रम

व्यवस्थित वस्ती बिकास कार्यक्रम संचालन गर्दा बस्ती बिकासको लागि तोकिएको क्षेत्रमा निजि क्षेत्र संग सहकार्य गरी जग्गा बिकास कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । जग्गा विकासको लागि निर्देशित जग्गा विकास कार्यक्रम, जग्गा एकीकरण कार्यक्रम र घडेरी तथा सेवा सुविधा कार्यक्रम हरु मध्ये उपयुक्त कार्यक्रम संचालन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ । यस प्रकार जग्गा बिकास कार्यक्रम संचालन गर्दा सो स्थानमा रहेका जग्गाधनिहरुलाई पनि कार्यक्रममा समावेश गरिनेछ । व्यवस्थित जग्गा बिकास कार्यक्रम संचालन निर्देशिका गाउँपालिकाले तयार गरी बोर्डबाट स्विकृत गराई लागु गर्नेछ ।

११. गाउँपालिकाको बिषयगत गुरु योजना

सिद्धलेक गाउँपालिकाको एकिकृत गुरु योजना तर्जुमा गर्नु भन्दा पहिले गाउँस्तरीय सहभागितामूलक योजना तर्जुमा गोष्ठि आयोजना गरी बिषयगत गुरु योजना तर्जुमा गर्ने कार्य सम्पन्न भयो। प्रत्येक बिषयगत समूहका सहभागिहरुले तयार गरेको बिषयगत योजनाहरु, कार्यशालामा प्रस्तुतिकरण गरी अन्य समूहहरुबाट सुझाव संकलन गर्ने कार्य भएको थियो । पुर्व सहमति अनुसार गाउँपालिकाको बिकासलाई पाँच वटा बिषयमा बिभाजन गरी निम्न पाँच बिषयको बिषयगत गुरु योजना तर्कबद्ध योजनाको खाकामा तर्जुमा गरिएको छ, जस्मा बिषयगत उद्देश्य, बिषयगत नतिजाहरु, मापनका सूचकहरु, पुष्टयाँईका आधारहरु र महत्वपूर्ण पुर्व अनुमान र प्रमूख क्रियाकलाप हरु लगफ्रेमको फरम्याटमा राखि व्याख्या गरिएको छ भने पाँच बर्षे कार्य योजना र बजेट छुट्टै फरम्याटमा तयार गरी यसै दस्तावेजको सि.नं.१४ मा राखिएको छ । प्रत्येक बिषयगत योजनाले आफ्नो क्षेत्रको बहुबिषय समेटेको छ। बिषयगत गुरु योजना तल प्रस्तुत गरिएको छ।

१. सामाजिक बिकास योजना
२. आर्थिक बिकास योजना
३. बन तथा वातावरण व्यवस्थापन योजना
४. भौतिक पुर्वाधार बिकास योजना
५. संस्थागत बिकास र शुसासन

११.१ सामाजिक विकास योजना

तर्कबद्ध योजनाको खाँका(योजना अवधि आ.व.०७५/७६ देखि ०७९/८० सम्म)

योजना विवरण	मापनका सूचकहरु	पुष्ट्याँईका आधारहरु	महत्वपूर्ण पूर्वानुमान
विषयगत उद्देश्य गाउँवासीहरुको सामाजिक जिवनमा गुणात्मक सुधार भएको हुनेछ ।	आ.व. ०७९/८० को अन्त्य सम्ममा: • हालको साक्षरता दर ८९.३४% बाट ९६% पुगेको हुनेछ । • सफा खानेपानी उपभोग गर्ने जनसंख्या हालको २२.०७प्रतिशतबाट ९७ प्रतिशत पुगेको हुनेछ । • पक्की चर्पी प्रयोग गर्ने घरधुरी हालको ८४.९५ प्रतिशत बाट १०० प्रतिशत पुगेको हुनेछ । • स्वास्थ्य संस्थाहरुबाट सेवा प्राप्त गर्नेहरु हालको ९५.६७ प्रतिशत बाट शतप्रतिशत पुगेको हुनेछ । • आधारभुत शिक्षा प्राप्त गर्ने उमेर समूहका सबै वालवालिका विद्यालय भर्ना भएका हुनेछन ।	• गुरु योजनाको मध्यावधि र अन्तिम समिक्षा प्रतिवेदन	• सबै सरोकारवालाहरुको सहयोग प्राप्त भएको हुनेछ ।
विषयगत नतिजाहरु			
१.महिला, बालबालिका, दलित तथा पछाडी पारिएका वर्गको शिक्षामा सहज पहुँच भएको हुनेछ	आ.व. ०७९/८० को अन्त्य सम्ममा • महिला साक्षरता दर वर्तमान ४१.६६% बाट बृद्धि भई ९०% पुगेको हुनेछ । • आधारभुत शिक्षा पुरा गर्ने बालबालिकाको प्रतिशत वर्तमान४०.७५% बाट बृद्धि भई ८०% पुगेको हुनेछ । • माध्यमिक तह पुरा गर्ने बालबालिकाको प्रतिशत वर्तमान२२.८९% बाट बृद्धि भई ५०% पुगेको हुनेछ । • माध्यमिक बिद्यालय (+२) हाल ३ वटा वार्डमा मात्र रहेकोमा थप चार वटा वडामा समेत संचालन हुनेछ । • दलितहरुको साक्षरताको स्तर हालको तुलनामा २० प्रतिशतले बृद्धि भएको हुनेछ । • खानेपानीको सुविधा उपलब्ध भएको बिद्यालय हालको	• स्रोत केन्द्रको बार्षिक प्रतिवेदन • गुरु योजनाको मध्यावधि र अन्तिम समिक्षा प्रतिवेदन	• सरकारको लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरण नीति कार्यान्वयन भएको हुनेछ

योजना विवरण	मापनका सूचकहरु	पुष्ट्याँईका आधारहरु	महत्वपूर्ण पूर्वानुमान
	१८वटाबाट ४८ पुगेको हुनेछ। ● शौचालय भएका बिद्यालयको संख्या हालको२८ बाट ४८ पुगेको हुनेछ। ● बालिका शौचालयको संख्या २६ बाट ४८ पुगेको हुनेछ।		
२.महिला तथा बालबालिकाको स्वास्थ्यमा उल्लेखनीय सुधार भएको हुनेछ	● मातृ मृत्यु दर प्रति लाख जनसंख्यामा १४८ जना बाट घटेर प्रति लाख १४५ जना पुगेको हुनेछ। ● वाल मृत्यु दर प्रति हजार ३४ जनाबाट घटेर ३० जना प्रति हजार पुगेको हुनेछ। ● नवजात शिशुको मृत्युदर हालको प्रति हजार २१ जना बाट घटेर १५ जना प्रति हजार पुगेको हुनेछ।	● स्वास्थ्य मन्त्रालयको प्रतिवेदन बि.सं.२०८० ● स्वास्थ्य चौकीको बार्षिक प्रतिवेदन	● गाउँवासीको सहयोग प्राप्त भएको हुनेछ।
३.खानेपानी तथा सरसफाई सुविधामा गाउँवासीहरुको पहुँच बृद्धि भएको हुनेछ।	● पाइप प्रणाली बाट सुरक्षित खानेपानी सुविधा उपलब्ध घर परिवार संख्या हालको १३७१ घरधुरीबाट बृद्धि भई ६००० घरधुरी पुगेको हुनेछ। ● पक्की चर्पी भएका घरधुरी संख्या हालको ५२७७घरधुरी बाट बृद्धि भई ६२१२ घरधुरी पुगेको हुनेछ।	गाउँपालिकाको बार्षिक प्रतिवेदन	गाउँवासीको सहयोग प्राप्त भएको हुनेछ
४. महिला, दलित, जनजाति, अपांग तथा पछाडि पारिएका वर्गको निर्णायक भूमिकामा बृद्धि भएको हनेछ	● सामाजिक तथा सामुदायिक संघ संस्थाहरुको नेतृत्व तहमा महिलाहरुको संख्या न्यूनतम ३३ प्रतिशत भएको हुनेछ। ● सामाजिक तथा सामुदायिक संघ संस्थाहरु र विद्यालय व्यवस्थापन समितिको नेतृत्व तहमा दलित, जनजाती, अपांग तथा पछाडि पारिएका वर्गहरुको जनसंख्याको आधारमा५देखि २५ प्रतिशतप्रतिनिधित्व भएको हुनेछ।	● सामुदायिक संस्थाको रेकर्ड	● सरकारको लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरण नीति कार्यान्वयन भएको हुनेछ
५. महिला, अपांग तथा पिछडिएको समुदायको आयस्तरमा बृद्धि भएको हनेछ	● ५०० परिवारका १००० जना महिला, अपांग तथा पछाडि पारिएका वर्गको सीप विकास भई लघु उद्योग व्यवसायमा संलग्न भएका हुनेछन	● अद्यावधिक गाउँ प्रोफाइल तथा गा.पा.को प्रगति प्रतिवेदन	● विकासका साझेदार हरुको सहयोग बृद्धि भएको हुनेछ

योजना विवरण	मापनका सूचकहरु	पुष्ट्याँईका आधारहरु	महत्वपूर्ण पूर्वानुमान
६.खेलकुदको विकास भई स्वस्थ्य यूवा जनशक्तिको उत्पादन हुनेछ	• गाउँस्तरीय एक सुविधा सम्पनन खेलकुद मैदानको निर्माण भई खेलकुद नियमित रुपमा संचालन भएको हुनेछ । • प्रत्येक वडामा १-१ वटा खेल मैदान निर्माण भएको हुनेछ । • प्रत्येक बिद्यालयमा १-१ वटा खेल मैदान निर्माण भएको हुनेछ ।	• अद्यावधिक गाउँ प्रोफाइल तथा गापाको प्रगति प्रतिवेदन	• विकासका साझेदार हरुको सहयोग बृद्धि भएको हुनेछ
७. गाउँ क्षेत्र भित्रका धार्मिक तथा पुरातात्विक महत्व भएका संरचनाहरुको संरक्षण र सम्बर्द्धन भएको हुनेछ	• सिद्धलेक गा.पा.मा रहेका सवै मन्दिरहरुको संरक्षण र सम्बर्द्धन भएको हुनेछ • ७ वटै वडामा रहेका धर्म संस्कृति अनुसारको चर्च, गुम्बा आदिको संरक्षण तथा सम्बर्द्धन भएको हुनेछ	• गाउँपालिकाको प्रगति प्रतिवेदन	•
८. समाजमा हुने सामाजिक बिकृति उल्लेखनीयरुपमा घटेको हुनेछ ।	• प्रत्येक वडामा १-१ वटा प्रहरी चौकी स्थापना भई शान्ती सुरक्षाको अवस्थामा सुधार आएको हुनेछ ।	• गाउँपालिकाको प्रगति प्रतिवेदन	•

प्रमूख क्रियाकलापहरु	परिमाण तथा बिवरण	लगानी (नगद, जनशक्ति, उपकरण)				पूर्वशर्त
		गा.पा	नेपाल सरकार	दात्री संस्था	अन्य	
१.१. महिला साक्षरता दर बृद्धि कार्यक्रम	४१.६६% बाट ९०% बृद्धि					
१.२ आधाभुत शिक्षामा बाल बालिकाको संख्या बृद्धि	४०% बाट ८०% पुरयाउने					
१.३ दलितहरुको शिक्षामा पहँच बृद्धि	२०% ले बृद्धि					
१.४ माध्यमिक बिद्यालय (+२)	थप ४ वटा वडामा					
१.५ बिद्यालयमा शुद्ध खानेपानीको	१८ वटा बाट ४८					

प्रमूख क्रियाकलापहरु	परिमाण तथा बिवरण	लगानी (नगद, जनशक्ति, उपकरण)				पूर्वशर्त
		गा.पा	नेपाल सरकार	दात्री संस्था	अन्य	
संरचना निर्माण	पुरयाउने					
१.६ बिद्यालयमा पक्की शौचालयतथा बालिका शौचालय निर्माण	सवै बिद्यालय					
२.१ गर्भवति महिलाको स्वास्थ्य उपचार कार्यक्रम	सवै वडामा					
२.२ पाँच बर्ष मुनिका बालबालिकाको स्वास्थ्य उपचार कार्यक्रम	सवै वडामा					
२.३ नवजात शिशुहरुको स्वास्थ्य उपचार कार्यक्रम	सवै वडामा					
३.१. शुद्ध खानेपानी सुविधा बृद्धि योजना	४८०० घरधुरी					
३.२. व्यक्तिगत पक्की चर्पि निर्माण कार्यक्रम	९३५ घरधुरी					
३.२.१ सार्वजनिक शौचालय	१४ वटा					
४.१ महिलाहरुको नेतृत्व बिकास कार्यक्रम	७ वटै वडामा					
४.२ दलित, जनजाति, अपांग तथा पछाडि पारिएका समुदायको क्षमता बिकास कार्यक्रम	७ वटै वडामा					
५.१ महिला, अपांग तथा पिछडिएका समुदायको आय बृद्धि कार्यक्रम	७ वटै वडामा					
६.१ गाउँस्तरीय खेलकुद मैदान निर्माण	१ मैदान					
७.१ धार्मिक तथा पुरातात्विक महत्वका संरचनाहरुको जिर्णोद्धार कार्यक्रम	सवै					
७.२ सामुदायिक अध्ययन केन्द्र स्थापना	**२५ वटा**					
८.१ प्रहरी चौकी निर्माण योजना	**३ वटा**					कुल बजेट आवश्यक्ता रु.हजारमा
कुल बजेट आवश्यक्ता						३३४०८६

प्रमूख क्रियाकलापहरु	परिमाण तथा बिवरण	लगानी (नगद, जनशक्ति, उपकरण)				पूर्वशर्त
		गा.पा	नेपाल सरकार	दात्री संस्था	अन्य	
						केन्द्र तथा प्रदेश सरकार बाट बजेट समयमा नै उपलब्ध भएको हुनेछ ।

सामाजिक विकास कार्यक्रमका रणनीतिहरु

- सामाजिक हिसावले पिछडिएका हरुको जीवनस्तर उकास्न सीपमूलक एवं आयमूलक कार्यक्रमहरु सीप विकास एवं आय आर्जनको लागि लागू गरिनेछ।
- अनौपचारिक तथा औपचारिक शिक्षाको विकास गर्न विद्यमान शैक्षिक पूर्वाधारहरुलाई सुधार गर्ने तर्फ ध्यान केन्द्रित गरिनेछ।
- माध्यमिक बिद्यालयहरु (+२) हाल ३ वटा वार्डमा मात्र रहेकोमा योजना अवधि भित्र थप ४ वटा वडामा पनि हाल संचालनमा रहेका आधारभुत बिद्यालयहरुलाई क्रमिक रुपमा (+२) मा स्तरोन्नत्ति गरिँदै लगिने नीति अवलम्बन गरिनेछ।
- स्वास्थ्य स्थितिलाई सुरक्षित राख्न रोग नियन्त्रण तथा ढल र फोहरमैला ब्यवस्थापनलाई प्रभावकारी ढङ्गबाट अगाडि बढाइनेछ।
- खाने पानी प्रशोधन गरि स्वच्छ खानेपानी वितरण गरी स्वास्थ्य स्थितिमा उल्लेनीय सुधार गरिनेछ।
- खानेपानी तथा सरसफाइ सम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि कार्यक्रममा महिलाहरूको प्रमुख भूमिका सुनिश्चित गरिने छ।
- जमीन मुनिका पानी मात्र पयोग गर्दा जलीय सतह घटदै जाने र जमीन भासिने अवस्थालाई बेलैमा रोकथाम गर्न पानीका मुहानहरुको संरक्षण गरिनेछ।
- शिक्षा स्वास्थ्य तथा सूचना सम्वन्धी जनचेतनात्मक कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ। यसका लागि प्रत्येक वडामा वडा कार्यालय तथा सामुदायिक भवनको स्थापनामा विशेष जोड दिइनेछ।
- खेलकुदको विकास गर्नका लागि खेल मैदानको बिकास गरिनेछ।
- निर्माण हुने विभिन्न स्थानीय स्तरको खेलकुद, पूर्वाधारलाई स्वास्थ्य मनोरञ्जन, सामाजिक एकीकरण तथा वातावरणीय सुधार मुख्य औजरको रुपमा प्रयोग गरिनेछ।
- खेलकुद विकाससंग सम्वन्धि विभिन्न तालिम, पुनर्ताजगी गतिविधि तथा खेलकुद प्रतियोगिताहरु अझ बढाउन विशेष पहल गरिनेछ।

११.२ आर्थिक विकास योजना

योजना अवधि आ.व.०७५/७६ देखि ०७९/८० सम्म

योजना विवरण	मापनका सूचकहरु	पुष्ट्याँईका आधारहरु	महत्वपूर्ण पूर्वानुमानहरु
विषयगत उद्देश्य गाउँवासीको आर्थिकस्तरमा परिणात्मक र गुणात्मक सुधार भएको हुनेछ	**आ.व. ०७९/८० को अन्त्य सम्ममा:** • सिद्धलेक गाउँको प्रति व्यक्ति आय बार्षिक हाल २०७५।७६ को रु. १०३,३३५।- (यु.एस.डलर १००४)(धादिंग जिल्ला)बाट प्रति बर्ष ५% दरले बृद्धि भै रु. १,३१,८८३।- पुगेको हुनेछ • बर्षै भरी खान पुग्ने परिवार हालको१६.५३%% बाट बृद्धि भई ४०% पुगेको हुनेछ । • आर्थिक रुपले सक्रिय जनसंख्याको प्रतिशत हालको ५३.१०% बाट ६०% पुगेको हुनेछ । • सिपयुक्त रोजगारीबाट रेमिटेन्स हालको पारिवारिक बार्षिक आयको ३०.३३% बाट ५० प्रतिशत पुगेको हुनेछ । • कृषिजन्य उत्पादनको उत्पादकत्व निम्न अनुसार बृद्धि भएको हुनेछ ।	• अर्थ मन्त्रालयको आर्थिक सर्भेक्षण बि.सं.२०८० • गुरु योजनाको मद्यावधी समीक्षा तथा अन्तिम मूल्याङ्कन प्रतिवेदन	सरोकारवालाको सहयोग प्राप्त भई आर्थिक विकास कार्यक्रमहरुको प्रभावकारी कार्यान्वयन भएको हुनेछ ।

बाली	उत्पादकत्व	०७५।७६	०७९/८०
अन्नवाली	मे.टन प्र.रो.	१२९२	२५% बृद्धि
दालबाली	मे.टन प्र.रो.	४७७०	१०% बृद्धि
तेलबाली	,, ,,	२४०	१०% बृद्धि
नगदेबाली	,, ,,	७३८	०५% बृद्धि
फलफूल	,, ,,	४१२१	२५% बृद्धि
तरकारी	,, ,,	१४७७३	५०% बृद्धि

विषयगत नतिजाहरु	कृषिजन्य उत्पादनमा निम्न अनुसार बृद्धि भएको हुनेछ					
	कृषि बाली उत्पादन प्रति रोपनी प्र. मे.टन	ईकाई	**हालको अवस्था** (०७५।७६)	**लक्ष्य** (०७९/८०)		
१.कृषि उत्पादन बृद्धि भएको हुनेछ	अन्नवाली (खाद्यन्न) धान	मे.टन	१२८८३	३५% बृद्धि	गा.पा.बार्षिक प्रगति प्रतिवेदन	कृषकहरुले सरकारबाट

योजना विवरण	मापनका सूचकहरु				पुष्ट्याँईका आधारहरु	महत्वपूर्ण पूर्वानुमानहरु
	गहु	मे.टन	५९४	०५%बृद्धि	" " "	पाउने सुविधा प्राप्त गरी प्रोत्साहित भएका हुने छन्
	मकै	मे.टन	२३४५३	३५% बृद्धि	" " "	
	कोदो, जौ, फाफर	मे.टन	४१०८	२०% बृद्धि		
	नगदेवाली (दलहन, तेलहन)	मे.टन	३४३.४	१०% बृद्धि	" " "	
	तरकारी खेति	मे.टन	१२८३९४	५०% बृद्धि	" " "	
	फलफूल उत्पादन	मे.टन	४८६५	२५% बृद्धि	" " "	
	शित गृह निर्माण	संख्या	०	३ वटा	" " "	
२. उन्नत जातका पशु पालनमा बृद्धि भएको हुनेछ	गाई वर्ग (उन्नत जातका)	संख्या	१६९००	३०% बृद्धि		" " "
	भैसी	संख्या	४८८०	२०% बृद्धि	" " "	
	खसी, बाखा तथा भेडा	संख्या	२६२६१	४०% बृद्धि	" " "	
	बंगुर	संख्या	३५३	२०% बृद्धि	" " "	
	कुखुरा	संख्या	४९३७१	१००% बृद्धि		
	कुखुराको फुल	गोटा		६०% बृद्धि	" " "	
	हाँस	गोटा	६८९	१०% बृद्धि		
	पशु तालिम	जना		१००% बृद्धि	" " "	
	डाले घांस उत्पादन	रोपनी	९८४	८०% बृद्धि	" " "	
३. सिंचाइ योग्य जमिनमा सिचाई सुविधा बृद्धि भएको हुनेछ	कुल खेति योग्य जमिन मध्ये सिंचाई भएको (७ वटै वडा)	रोपनी	३४८७४	२५% बृद्धि	" " "	" " "
४. रोजगारीको अवसरमा बृद्धि भएको हुनेछ	कृषि क्षेत्रमा रोजगारी	जना	१२४१३	२५% बृद्धि	" " "	" " "
	उद्योग र व्यापार क्षेत्रमा रोजगारी	जना	१०२०	५०% बृद्धि	" " "	
	अन्य विभिन्न पेशागत रोजगारी	जना	३२६४	१०% बृद्धि	" " "	
	शिपयुक्त बैदेशिक रोजगारी	जना	१५७५	२०% बृद्धि सिपयुक्त	" " "	
५. वैंक तथा वित्तीय सहकारी	समान उद्देश्य भएका सहकारी	वटा	३१	मर्जर	" " "	" " "

योजना विवरण	मापनका सूचकहरु				पुष्ट्याँईका आधारहरु	महत्वपूर्ण पूर्वानुमानहरु
संस्थाहरुलेगुणस्तरीय सेवा प्रदान गरेका हुनेछन्	संस्थाहरुलाई मर्ज गर्ने			योजना अनुसार		
	सहकारी बैंक स्थापना	संख्या	०	१		
६. व्यवस्थित हाट वजार स्थापना भएको हुनेछ	तरकारी तथा फलफूल वजार	वटा	०	७ वटा		
	खाद्यन्न तथ कृषिजन्य वजार	वटा	०	७ वटा	" " "	
	व्यवस्थित पशु बजार	वटा	०	३ वटा	" " "	
	व्यवस्थीत पशु वधशाला	वटा	०	३ वटा		

प्रमुख क्रियाकलाप तथा कार्यक्रमहरु	परिमाण तथा बिवरण	लगानी (नगद, जनशक्ति, उपकरण समेत रु हजारमा)				
		गा.पा.	नेपाल सरकार	दात्री संस्था	कृ.सहकारी	जम्मा
क. कृषि बिकास कार्यक्रम						
१.१ व्यवसायिक खेतिका लागि कृषकहरुलाई सीपमूलक तालिम	सवै वडाहरुमा	५०%	२५%	२०%	५%	
१.२ कृषकहरुको माँग अनुसार प्राविधिक सेवा	सवै वडाहरुमा बर्षको ५०० जना	५०%	२५%	२०%	५%	
१.३ सिंचाइको लागि नहर निर्माण (१०० कि.मि.)	सवै वडाहरु	५०%	२५%	२०%	५%	
१.४ माटो परीक्षण	सवै वडाहरु	५०%	२५%	२०%	५%	
१.५ व्यवसायिक तरकारी तथा फलफूल खेति का लागि तालिम	सवै वडाहरुमा २०० जना प्रति बर्ष जम्मा १४०० जना	५०%	२५%	२०%	५%	
१.६ व्यवसायिक तरकारी र फलफूल खेतिका लागि माँग अनुसारको प्राविधिक सहयोग	सवै वडाहरुमा २०० जना प्रति बर्ष जम्मा १४०० जना	५०%	२५%	२०%	५%	
१.७ कोल्ड स्टोर (शित गृह) स्थापना	३ वटा	५०%	२५%	२०%	५%	
१.८ कृषि सहकारी पसल स्थापना तथा संचालन गर्न सहयोग	सवै वार्डहरुमा (७ वटै वडा)	५०%	२५%	२०%	५%	
१.९ उन्नत जातको विऊबिजन वितरण	सवै वार्डहरुमा (७ वटै वडा)	५०%	२५%	२०%	५%	

प्रमुख क्रियाकलाप तथा कार्यक्रमहरु	परिमाण तथा बिवरण	लगानी (नगद, जनशक्ति, उपकरण समेत रु हजारमा)				
		गा.पा.	नेपाल सरकार	दात्री संस्था	कृ.सहकारी	जम्मा
१.१० कृषि वजार केन्द्र स्थापना	सवै वडाहरुमा ७ स्थानमा	५०%	२५%	२०%	५%	
१.११ जे.टि.ए. तालिम	सवै वार्डहरुमा (७ वटै वडा)	५०%	२५%	२०%	५%	
ख. पशु बिकास कार्यक्रम						
२.१ पशु जाँच शिविर केन्द्र स्थापना	सवै वार्डहरुमा (७ वटै वडा)	५०%	२५%	२०%	५%	
२.२ उन्नत जातका साडे, गाई, बोका, बाखा, कुखुरा, बंगुर, भैसी पालनका लागि कृषक हरुलाई चेतनामूलक कार्यक्रम	सवै वार्डहरुमा (७ वटै वडा) प्रत्येक वडामा २ पटक १४ पटक	५०%	२५%	२०%	५%	
२.३ पशु बिकास क्षेत्रमा लगानी गर्ने बित्तिय संस्थाहरुसँग सरल पशु ऋण प्रवाहका लागि अन्तरक्रिया	बार्षिक २ पटक	५०%	२५%	२०%	५%	
२.४ डालेघासको बिउं वितरण तथा चेतनामूलक कार्यक्रम	सवै वार्डहरुमा (७ वटै वडा)	५०%	२५%	२०%	५%	
२.५ अस्ट्रीच पालनका लागि बिउँ पुँजि र तालिम	४ र ७ नं. वडामा	५०%	२५%	२०%	५%	
ग. घरेलु तथा साना उद्योग विकास						
३.१ विभिन्न प्रकारका सीप विकास कार्यक्रम	प्रत्येक वडामा बर्षको १ पटक	५०%	२५%	२०%	५%	
३.२ साना तथा घरेलु उद्योग स्थापनाको लागि विभिन्न सीपमूलक तथा व्यवस्थापकीय तालिम	१४० जनालाई	५०%	२५%	२०%	५%	
घ. वजार						
४.१ कृषि सामाग्री विक्रि पशल स्थापनाका लागि तालिम	सवै वार्डहरुमा (७ वटै वडा)	५०%	२५%	२०%	५%	
४.२ कृषि औजार मर्मत संभार तालिम	सवै वडाबाट २(२ जना	५०%	२५%	२०%	५%	
४.३ व्यवस्थीत हाट वजार स्थापना गर्ने	सवै वार्डहरुमा (७ वटै वडा)	५०%	२५%	२०%	५%	
ङ. बैकिङ्ग तथा लगानी						
५.१ वचत तथा ऋण सहकारी संस्था स्थापना तथा संचालनका लागि नीजि क्षेत्र संग सहकार्य गर्ने	कार्यक्षेत्र मिल्ने सहकारी संस्थाहरु लाई मर्ज गर्ने र एक सहकारी बैंक स्थापना गर्ने	५०%	२५%	२०%	५%	
५.२ बचत तथा ऋण परिचालन संवंधि जनचेतना कार्यक्रम	५०० जनालाई	५०%	२५%	२०%	५%	
कुल जम्मा ने.रु.हजारमा						**५५०८५३**

आर्थिक बिकासका प्रमुख रणनीतिहरु

- परम्परागत कृषि पेशालाई व्यवसायिक कृषि व्यवसायको रुपमा कृषि, पशु तथा सिंचाई संग सम्बन्धित निकायहरु, स्थानीय गैसस, उपभोक्ता समूह तथा अगैसस संग समन्वयात्मक तरिकाले योजना कार्यान्वयन गरिनेछ
- निर्यातमूखी कृषि उत्पादनलाई (विशेष गरेर नगदेवाली, तरकारी खेती, फलफुल खेती) सुविधा उपलब्ध गराउन सम्वन्धित निकायलाई प्रेरित गर्ने र सकेसम्म समन्वयात्मक ढंगले अघि वढने छ। यो रणनीतिले कृषकहरु लाभान्वित हुने छन्।
- कृषक समूहलाई परिचालन गरी सहकारीतामा जोड दिइने छ र सहकारी मार्फत कृषकलाई आत्मनिर्भर तर्फ उन्मूख गराइने छ।
- विभिन्न स्थानहरुमा कृषि उपज संकलन तथा सूचना केन्द्रको स्थापना गरि बजार ब्यवस्थालाई बिकसित गरिने छ।
- विभिन्न सरकारी तथा वित्तिय संस्थाहरु मार्फत कृषकहरुलाई सरल, सुलभ ऋणको लागि पहल गरिने छ।
- उन्नत बीउविजन स्थानीय तहमा नै उपलब्ध र उत्पादन गराउन विशेष पकेट प्याकेज कार्यक्रमहरुलाई ब्यवस्थित गरिने छ।
- विभिन्न कृषि प्रदर्शनीहरुको सुरुवात गरि कृषकलाई हौसला एवं प्रेरणा दिन कृषकहरुसंग सहकार्य गरिनेछ।
- कृषि तथा पशु प्राविधिक सेवालाई सर्वसुलभ र स्तरीय बनाउन पहल गरिनेछ।
- कृषि सहकारी मार्फत कृषि बजार प्रवर्द्धन गरिने छ जस्ले गर्दा बिचौलियाहरुको एकाधिकार अन्त्य गरिने छ।
- कृषि उत्पादनलाई बजारसम्म पहुँच पुरयाउन सवै वडाहरुमा बाह्रै महिना सवारी साधन चल्न सक्ने सडकको संजाल बिस्तार गरिने छ।
- कृषि उत्पादन र उत्पादकत्व बृद्धिका लागि सिंचाई सुविधा नपुगेका कृषि योग्य जमिनमा सिंचाई सुविधा पुरयाइने छ।

११.३ वन तथा वातावरण व्यवस्थापन योजना

(योजना अवधि आ.व.०७५/७६ देखि ०७९/८० सम्म)

योजना विवरण	मापनका सूचकहरु	पुष्ट्याँईका आधारहरु	महत्वपूर्ण पूर्वानुमान
विषयगत उद्देश्य वन तथा वातारणको समुचित व्यवस्थापन भई प्रदुषणमुक्त र हरियालीयुक्त गाउँको रुपमा बिकास भएको हुनेछ	**आ.व. ०७९/८० को अन्त्य सम्ममा:** ● भू-उपयोग योजना तर्जुमा भई कार्यान्वयन भएको हुनेछ। ● भू-उपयोग नीति कार्यान्वयन भएको हुनेछ । ● जल, वायु तथा ध्वनी प्रदुषण मापदण्ड तयार भई कार्यान्वयन भएको हुनेछ। ● गा.पा.मा वातावरण शाखाको स्थापना भई गाउँवासीले सेवा तथा सुविधा उपयोग गरेका हुनेछन् ।	● भू-उपयोग योजना ● भू-उपयोग नीति ● जल, वायु तथा ध्वनी प्रदुषण मापदण्ड	स्थानीय समुदाय, र बन उपभोक्ता समूहको सकृय सहयोग प्राप्त भएको हुनेछ ।
विषयगत नतिजाहरु			
१. बन क्षेत्रको संरक्षण र प्रवर्द्धन भई बन बिनास, डढेलो नियन्त्रण भएको हुनेछ।	**आ.व. ०७९/८० को अन्त्य सम्ममा:** ● गाउँमा भएको सवै बनहरुमा डढेलो नियन्त्रणका लागि अग्नी रेखा निर्माण भएको हुनेछ। ● बनजन्य उत्पादनको चोरी निकासी र चोरी सिकारी नियन्त्रण गर्न ३५ जना बनपालेहरु नियुक्त गरी परिचालन गरिने छ। ● सवै सामुदायिक बन उपभोक्ता समितिहरुलाई परिचालन गरी बार्षिक १,००,००० बृक्षारोपण गरिनेछ।	● सामुदायिक बन उपभोक्ता समितिको बार्षिक प्रतिवेदन	" " "

योजना विवरण	मापनका सूचकहरु	पुष्ट्याँईका आधारहरु	महत्वपूर्ण पूर्वानुमान
२.वायु तथा जल प्रदुषण न्यूनिकरण भएको हुनेछ	**आ.व. ०७९/८० को अन्त्य सम्ममा:** ● वायु प्रदुषण मापन गरी प्रदुषण न्यूनिकरण गर्ने प्रणाली स्थापित भएको हुनेछ । ● कलकारखानाहरुबाट निस्कने जल, ध्वनी तथा वायु प्रदुषणलाई ९० प्रतिशत न्युनिकरण गरिनेछ । ● १५ वटा श्मशान घाट र ५ वटा जमिन मुनी लास गाड्ने स्थानको निर्धारण तथा उपयोग भएको हुनेछ ● सिद्धलेक गा.पा.मा वातावरण शाखाको कार्य विवरण र कार्यक्षेत्र तयार भई कार्यान्वयन भएको हुनेछ ।	● योजनाको मद्यावधी र अन्तिम समीक्षा प्रतिवेदन	निजी क्षेत्र र अन्य सरोकारवालाहरुको सहयोग प्राप्त हुनेछ
३.स्वच्छ र वैकल्पिक उर्जाको प्रवर्द्धन बाट गाउँवासीको स्वास्थमा सुधार भएको हुनेछ ।	**आ.व. ०७९/८० को अन्त्य सम्ममा:** ● २००० घरधुरीमा सौर्य शक्ति जडान भएको हुनेछ ● पक्की सडकमा राखिएको सवै फलामे पोलमा शौर्य शक्ति बाट बल्ने सडक बत्ति जडान भएको हुनेछ । ● २००० घरधुरीको लागि वायोग्याँस प्लान्टको स्थापना हुनेछ ।	● योजनाको मध्यावधि र अन्तिम समीक्षा प्रतिवेदन ● वैकल्पिक उर्जा विकास केन्द्रको प्रतिवेदन ● बेसलाईन सर्भे २०८०	वैकल्पिक उर्जा विकास केन्द्रको सहयोग प्राप्त हुनेछ
४. फोहरमैलाको समूचित व्यवस्थापन भएको हुनेछ	**आ.व. ०७९/८० को अन्त्य सम्ममा:** ● ५३ कि.मि. पक्की सडक नाली र ढक्कनको निर्माण भएको हुनेछ । ● वडा नं. ६ मा एक ल्यान्डफिल साइटको निर्माण भई फोहर मैला व्यवस्थापन भएको हुनेछ । ● फोहर मैलाको पुर्नप्रयोग गरी बार्षिक ५०० मे.टन प्रारङ्गीक मल उत्पादन हुनेछ । ● गाउँमा १९ वटा सार्वजनिक शौचालय निर्माण भएको हुनेछ । ● हालको ५२७७ घरधुरीमा पक्की सुरक्षित चर्पि निर्माण भएकोमा ६२१२ घरधुरीमा पक्की चर्पि निर्माण भई प्रयोगमा आएको हुनेछ ●	योजनाको मद्यावधी र अन्तिम समीक्षा प्रतिवेदन	निजी क्षेत्र र गाउँवासीको सहयोग प्राप्त हुने

योजना विवरण	मापनका सूचकहरु	पुष्ट्याँईका आधारहरु	महत्वपूर्ण पूर्वानुमान
५.नदी नाला तथा खेतबारीमा किटनाशक विषादीको प्रयोगमा उल्लेखनीय रुपमा कमी आएको हुनेछ	**आ.व. ०७९/८० को अन्त्य सम्ममा:** ● प्रारांङ्गीक मल उत्पादन तथा प्रयोग गर्न ७० वटा चेतनामुलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ● खेतबारी र नदी नालामा विषादीको प्रयोगलाई दुरुत्साहित गर्न ६० वटा चेतनामूलक कार्यक्रम संचालन हुने छ	योजनाको मद्यावधि र अन्तिम समीक्षा प्रतिवेदन	कृषकहरुको सहयोग प्राप्त हुनेछ
६.जैविक विविधताको क्षेत्र किटान गरी संरक्षण भएको हुनेछ	**आ.व. ०७९/८० को अन्त्य सम्ममा:** ● जैविक विविधताको क्षेत्रको किटान तथा संरक्षण भएको हुनेछ	योजनाको मद्यावधि र अन्तिम समीक्षा प्रतिवेदन	नेपाल सरकारको वन तथा वातावरण नीति अनुकुल हुनेछ

प्रमूख क्रियाकलापहरु	परिमाण तथा बिवरण	लगानी (नगद, जनशक्ति, उपकरण)				पूर्वशर्त
		गा.पा	नेपाल सरकार	दात्री संस्था	बन उभोस	
१.१. भू उपयोग योजना तथा नीति निर्माण	१ पटक					
१.२ जल, वायु तथा ध्वनी प्रदुषण मापदण्ड तयार	१ पटक					
१.३. गाउँपालिकामा वातावरण शाखा खोल्ने	१ वटा					
१.४ डढेलो नियन्त्रणका लागि अग्नी रेखा निर्माण	७ वटै वडाहरुमा					
१.५ बन पालेहरु नियुक्ती	७ वटै वडाहरुमा ३५ जना					
१.६ बृक्षारोपण	प्रत्येक बर्ष १००,००० गोटा					
२.१ कलकारखानाबाट निस्कने प्रदुषण नियन्त्रणका लागि जल तथा वायु प्रदुषण नीति कार्यान्वयन	७ वटै वडामा					
२.२ मसान घाट निर्माण	१५ वटा					
२.२.१ चिहानघाट छनौट तथा निर्माण	५ वटा					
२.३ वातावरण शाखाको कार्य विवरण तयारी	१ पटक					

प्रमूख क्रियाकलापहरु	परिमाण तथा बिवरण	लगानी (नगद, जनशक्ति, उपकरण)				पूर्वशर्त
		गा.पा	नेपाल सरकार	दात्री संस्था	बन उभोस	
३.१ सडक बत्ति	सवै पक्की सडकमा					
३.२ सौर्य उर्जा जडान	२००० घरधुरी					
३.३ वायोग्यास प्लान्ट निर्माण	२००० घरधुरी					
४.१ पक्की सडक नाली निर्माण	५३ कि.मि.					
४.२ ल्याण्डफिल साइटको संभाव्यता अध्ययन	१ पटक					
४.३ प्रारांगिक मल उत्पादन	बार्षिक ५०० मे.टन					
४.४ सार्वजनिक सौचालय	१९ वटा					
४.५ पक्की चर्पि निर्माण	६२१२ घरधुरी सवै					
५.१ प्रारांगिक मल उत्पादन सम्बन्धी चेतनामुलक कार्यक्रम	७० वटा (प्रत्येक वडामा १०– १० वटा					
५.२ बिषादिको प्रयोग निरुत्साहित गर्न चेतनामुलक कार्यक्रम	६० वटा					
६.१ जैविक विविधता क्षेत्र निर्धारण	१ पटक					
कुल जम्मा बजेट आवश्यक्ता रु. हजारमा					ने.रु.	**७५७२३**

बन तथा वातावरण व्यवस्थापन सम्बन्धी रणनीतिहरु

- गाउँ विकासका भौतिक पूर्वाधार विकास कार्यक्रमहरुमा वातावरणीय सुरक्षात्मक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
- फोहोरमैला व्यवस्थापनमा फोहोर उत्सर्गन घटाउने तथा पुनःप्रयोग कार्यक्रमलाई विशेष जोड दिईनेछ।
- वातावरण संरक्षणमा सहयोग पुऱ्याउन नविकरणीय उर्जा विकास कार्यक्रम विस्तारमा जोड दिइनेछ।
- गाउँपालिकाको वातावरण तथा जैविक विविधता संरक्षणका लागि स्थानीय श्रोत साधन परिचालन गरिनेछ।
- वातावरणमा प्रतिकुल असर पुरयाउने क्रियाकलापलाई कानुनी दायरामा ल्याउन नीति निर्माण तथा कार्यान्वयन गरिनेछ।

११.४भौतिक पुर्वाधार बिकास योजना

(योजना अवधि आ.व.०७५/७६ देखि ०७९/८० सम्म)

योजना विवरण	मापनका सूचकहरु			पुष्ट्याँईका आधारहरु	महत्वपुर्ण पुर्वानुमान
	विवरण	हालको अवस्था (०७५/७६)	लक्ष (०७९/८०)		
विषयगत उद्देश्य सिद्धलेक गाउँ योजनावद्ध, व्यवस्थित तथा हरियालीयुक्त शहरको रुपमा विकास भएको हुनेछ	व्यवस्थित बस्ती बिकास	०	११ स्थानमा	गाउँपालिकाको आ.व. ०७९/८० को योजना अनुगमन प्रतिवेदन	गाउँ विकासका कार्यक्रमहरुमा स्थानीय वाशीन्दाको अर्थपुर्ण सहयोग प्राप्त भएको हुनेछ
	व्यापारिक क्षेत्र बिकास	०	११ स्थानमा		
	औद्योगिक क्षेत्र	०	३ स्थानमा		
	सडकहरुमा यातायातका साधन हरु १२ महिला संचालन (ग्राभेल र पिच)	४७ कि.मि.	२०२ कि.मि.		
	पाइप प्रणालीबाट खानेपानी प्रयोग गर्ने घरधुरी	२२.०७%	९७.४०%		
	मोवाईल फोन प्रयोगकर्ता	५०.५३%	७०%		
	विद्युत सेवा उपलब्ध घरधुरी	९८.८०%	१००%		
विषयगत नतिजाहरु					
१. सडक यातायात सुविधा विकास तथा विस्तार भएको हुनेछ।	कालो पत्रे सडक निर्माण	१२ कि.मि.	६२ कि.मि.	सिद्धलेक गाउँपालिकाको प्रत्येक आ.व.को वार्षिक अनुगमन र प्रगति प्रतिवेदन	
	ग्राभेल सडक	३५ कि.मि.	१४० कि.मि.		
	कच्ची सडक	२१० कि.मि.	२९८ कि.मि.		
	पक्की सडक पुल	५ गोटा	१२ गोटा		
	पक्की सडक नाली	१२ कि.मि.	१९७ कि.मि.		
	बसपार्क	०	१ स्थानमा		
	झोलुंगे पुल	१६ गोटा	१९ गोटा		
२. भू-उपयोग योजना तर्जुमा भई व्यवस्थित वस्ती विकास भएको हुनेछ	व्यवस्थित आवासीय क्षेत्र	०	११ स्थान	गाउँ सभाले स्थान तोक्ने	
	व्यापारिक क्षेत्र	६ स्थान	११ स्थान	गाउँ सभाले स्थान तोक्ने	
	औद्योगिक क्षेत्र (वडा नं. ३,४,६ र ७ को वेसि भेग र कालुपाण्डे मार्ग आसपास तोक्नु पर्ने)	०	३ स्थान		
	कृषि क्षेत्र	५८.६९%	४०%		

योजना विवरण	मापनका सूचकहरु			पुष्ट्याँईका आधारहरु	महत्वपुर्ण पुर्वानुमान
	विवरण	हालको अवस्था (०७५/७६)	लक्ष (०७९/८०)		
३. संचार सुविधामा गाउँवासीहरुको पहुँच बृद्धि भएको हुनेछ	ल्याण्ड लाईन टेलिफान प्रयोगकर्ता	० घरधुरी	१०० घरधुरी	नेपाल टेलिकमको वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन	
	मोवाइल फोन प्रयोगकर्ता	५०.५३% कुल जनसंख्याको	७०% कुल जनसंख्याका		
	ल्याण्ड लाईन प्रयोग गरी इन्टरनेट सेवा प्रयोग गर्ने		१०० घरधुरी		
	ब्रोड व्याण्ड इन्टरनेट सेवा प्रयोग गर्ने	०	२००घरधुरी		
४. भरपर्दो बिद्युत लाईन बिस्तार भएको हुनेछ	विद्युत प्रयोग गर्ने घरधुरी संख्या बृद्धि	९८.८०% कुल घरधुरीको	१००% घरधुरी	ने.बि.प्रा.को वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन	

प्रमूख क्रियाकलापहरु	परिमाण तथा बिवरण	लगानी (नगद, जनशक्ति, उपकरण)				पूर्वशर्त
		गा.पा	नेपाल सरकार	दात्री संस्था	उभोस.	
१.१ भू उपयोग क्षेत्र निर्धारण	• व्यवस्थित बस्ती बिकास ११ स्थानमा • व्यापारिक क्षेत्र ११ स्थानमा • औद्योगिक क्षेत्र ३ स्थानमा • कृषि क्षेत्र (GIS नक्सा अनुसार)					
१.२. सडक निर्माण र स्तरोन्नत्ति • कालो पत्रे • ग्राभल • नयाँ कच्ची सडक	 • ५० कि.मि. • ९२ कि.मि. • ८८ कि.मि.					
१.३ पक्की पुल निर्माण	७ वटा					
१.४ बिद्युत बिस्तार तथा मर्मत संभार	२ प्रतिशत घरधुरी					

२.१ विद्युत ट्रान्सफरमरको क्षमता बृद्धि र पुरानो पोल फेरेर फलाभे पोल राख्ने	• ट्रान्सफरमर २० वटा • विद्युत पोल फलामे ३०० वटा					
२.२ संचार (ल्याण्डलाइन र मोवाइल फोन)	• ल्याण्डलाईन १०० घरधुरी • मोवाईल फोन ७०% घरधुरी • ल्याण्डलाईन टेलिफोन बाट इन्टरनेट सेवा लिने **१०० घरधुरी** • ब्रोडव्याण्ड इन्टरनेट सेवा लिने २०० घरधुरी					
२.३ झोलुंगे पुल	३ वटा नयाँ निर्माण					
३.१ बस पार्क	१ बुंगचुंगमा					कुल बजेट आवश्यक्ता
कुल बजेट आवश्यक्ता रु.हजारमा					ने.रु.	२२२६८६०

भौतिक पुर्वाधार बिकासका रणनीतिहरु

- विद्यमान बस्ती बिकासको दिशा, प्रकृति र भू-उपयोगको विश्लेषणको आधारमा भू-उपयोगका क्षेत्र (Land Use Zones) को निर्धारण गरिने छ ।
- प्रस्तावित भू-उपयोग क्षेत्रको प्रभावकारी कार्यान्वयन एवं नियमन गर्न योजना मापदण्ड (Planning Byelaws), भवन निर्माण सम्बन्धि मापदण्ड आदिको निर्माण गरिने छ ।
- प्रस्तावित भू-उपयोग क्षेत्र भित्र बस्ती विस्तार, विकासको लागिचरणवद्धरुपमा जग्गा विकास कार्यक्रमलागू गरिने छ ।
- व्यवस्थित आवाश क्षेत्रमा घर निर्माण गर्न चाहने व्यक्तिले गाउँपालिका बाट जारी भवन निर्माण मापदण्ड अनुसारको नक्सा बनाई भुकम्प प्रतिरोधी घरको संरचना निर्माण गरी नक्सा स्विकृत गराएर मात्र निर्माण कार्य गर्न निर्देशित गरिनेछ ।
- आवास, व्यापारिक र औद्योगिक क्षेत्र विस्तारको लागि आवश्यक पर्ने भौतिक पूर्वाधारहरु सडक, विजुली, ढल, खानेपानी आदिको आवश्यकता निर्धारण गर्ने र सोको लागि दीर्घकालिन सोचको अवधारणालाई योगदान दिने हिसावले योजना कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- वञ्चित क्षेत्रमा आधारभूत पूर्वाधारको निर्माण गरी अन्य क्षेत्रमा विद्यमान पूर्वाधारहरुको स्तरोन्नतीमा जोड दिइने छ ।

- सडकको अधिकार क्षेत्र (Right of Way) सडकको केन्द्रदेखि दुबैतर्फ राष्ट्रिय राजमार्गको हकमा २५ मिटर, फिडर सडकमा १० मिटर र गाउँ सडकको लागि ७ मिटर कायम गरिने छ। गाउँको अन्य सडकहरुको अधिकार क्षेत्र सवारी साधनको चाप र दुरगामी महत्व तथा आवश्यकता अनुसार कायम गरिने छ तर कम्तिमा पनि सडकका दूबैतर्फ ५ मिटर कायम गर्न प्रयास गरिने छ। त्यस्तै शाखा सडकहरुमा स्थानीय बासिन्दा तथा आम सडक उपभोक्ताको माँग र आवश्यकता अनुसार सडकको दुबैतिर ३ देखि ५ मिटर सडक अधिकार क्षेत्र कायम गरिने छ।
- कालोपत्रे सडक निर्माण गर्दा लाग्ने लागत अनुमान तयार गर्दा हालै सिद्धलेक गाउँपालिका कार्यालय जाने बाटो कालोपत्रे गर्न गरिएको स्टिमेट र बिश्व बैंकको स्टयाण्डर्ड लगत स्टिमेट (२०१७) लाई आधार मानि कालो पत्रे सडकको अनुमानित बजेट तर्जुमा गरिएको छ।
- सडकको चौडाई (Carriageway width)को हकमा Single lane को लागि ३.७५ मिटर, Double laneको लागि ७.५ मिटरले सडकको चौडाई कायम गरिनेछ।
- यस योजना दस्तावेजमा संलग्न कार्यान्वयन योजनामा उल्लेखित सडकको साथै ७ वटै वडा भित्र जनताको आवश्यक्ता अनुसार नयाँ सडक र चल्तीको सडकलाई स्तरोन्नति गरी हिलोमुक्त सडक बनाईने छ।
- भैतिक पूर्वाधार निर्माण गर्दा राष्ट्रिय पूंजिका रुपमा रहेका जनश्रम र सीपलाई अधिकतम परिचालन गरी रोजगारी प्रवर्द्धन गर्दै औद्योगिकीकरणका माध्यमबाट गाउँको बिकासलाई निर्देशित गरिने छ।
- निर्माण भएका सवै सडकहरुको Inventry तयार गरी लगत कायम गरिने छ।
- भैतिक पूर्वाधारका हरेक क्षेत्रमा स्थानीय स्रोत, साधन, विधि र कलालाई बढि भन्दा बढि प्रयोगमा ल्याइने छ।
- भौतिक पूर्वाधार निर्माणका आयोजनाचक्र जस्ता योजना पहिचान, योजना तर्जुमा, निर्माण, उपयोग र संचालन तथा अनुगमन मूल्याकनका कार्यहरूमा स्थानीय जनसहभागितालाई सर्वोपरी राखी सामाजिक आर्थिक रुपान्तरणमा जोड दिइने छ।
- गाउँका विभिन्न भागहरूमा पार्कहरूको निर्माण, सडक किनारा तथा नदी किनारामा रहेका खुला ठाउहरूमा भू-क्षयको नियन्त्रण समेत हुने गरी वृक्षारोपण गरी हरियालीको विस्तार गरिने छ।
- ब्रोड व्याण्ड इन्टरनेट सेवा प्रदायक संग समन्वय गरी सिद्धलेकको घना वस्तीहरुमा ब्रोड व्याण्ड इन्टरनेट सुविधा माग अनुसारका घरधुरीमा पुरयाइनेछ

११.५ संस्थागत विकास तथा शुसासन योजना

(योजना अवधि आ.व.०७५/७६ देखि ०७९/८० सम्म)

योजना विवरण	मापनका सूचकहरु	पुष्ट्याँईका आधारहरु	महत्वपूर्ण पूर्वानुमान
विषयगत उद्देश्य प्रभावकारी सेवा प्रवाहको लागि जवाफदेही संस्थागत संरचनाको विकास भै सेवा प्रवाहमा गाउँवासीको सहज पहुँच स्थापित भएको हुनेछ ।	आ.व. २०७९।०८० को अन्त्य सम्ममा: ● सेवाग्राहीहरुले तोकिएको समय भित्र सरल र गुणस्तरीय सेवा प्राप्त गर्नेछन् । ● सेवा प्राप्ति सम्बन्धी सेवाग्राहीको गुनासो ७५ प्रतिशतले घटेको हुनेछ ।	गा.पा.को बार्षिक प्रगति प्रतिवेदन, गुनासो दर्ता रजिष्टर	गाउँवासीहरुको सोचमा सकारात्मक परिवर्तन भएको हुनेछ
विषयगत नतिजाहरु			
१. वडा कार्यालय स्थापना भई स्थानीय स्तरवाट नै सेवा सुविधा उपलव्ध भएको हनेछ	● आ.व. २०७९।०८० को अन्त्य सम्ममा हालको ४ वटा र थप ३ वटा गरी ७ वटै वडा कार्यालयहरु आफ्नै भवन तयार भई र आवश्यक जनशक्ति थप भई वडा कार्यालयवाट प्रभावकारी रुपमा सेवा प्रवाह भएको हुनेछ ।	● परिषदको निर्णय पुस्तिका ● वडा कार्यालयबाट सेवा प्रबाह भएको बिवरण पुस्तिका ● गा.पा. को बार्षिक प्रतिवेदन	
२. विभिन्न थप शाखाहरु स्थापना भै प्रभावकारी सेवा प्रवाह भएको हुनेछ	● गाउँपालिका कार्यालयमा ९ वटा शाखा स्थापना र सेवा प्रवाह भएको हुनेछ ।	● परिषदको निर्णय पुस्तिका ● गा.पा.को संगठन तालिका	गाउँपालिकाको नयाँ संगठन संरचना तयार भई लागू हुनेछ ।
३. गा.पा. क्षेत्र भित्र रहेका सार्वजनिक जग्गाको संरक्षण भई व्यवस्थित उपयोग भएको हुनेछ ।	● गा.पा. क्षेत्र भित्र रहेका सार्वजनिक जग्गाको लगत तयार भई ५० प्रतिशत जग्गा सार्वजनिक हित तथा गाउँपालिकाको आय बृद्धिको लागि उपयोगमा ल्याइएको हुने तथा संरक्षण लागि आवश्यक प्रबन्ध मिलाइएको हुनेछ ।	● परिषदको निर्णय पुस्तिका	सार्वजनिक जग्गाको दीर्घकालिन संरक्षण एवं प्रयोगमा सरोकारवालाहरुको सहमति तथा प्रतिवद्धता प्राप्त हुनेछ
४.योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र अनुगमनका चरणहरुमा गाउँवासीको उल्लेख्य र सक्रिय सहभागिता भएको हुनेछ	● वार्षिक योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन, संचालन तथा मर्मत सम्भारमा गाउँबासीको सहभागिता ९० प्रतिशतले भएको हुनेछ ।	● योजना तर्जुमा बैठक पुस्तिका ● उपभोक्ता समिति गठन, सार्वजनिक परीक्षणको उपस्थिति पुस्तिका, उपभोक्ता समितिलाई योजना हस्तारण विवरण,	गाउँवासीहरुबाट अपेक्षित जनसहभागिता बृद्धि भएको हुनेछ ।

योजना विवरण	मापनका सूचकहरु	पुष्ट्याँईका आधारहरु	महत्वपूर्ण पूर्वानुमान
		सार्वजनिक सुनुवाई	
५.आवश्यक कार्यालय उपकरणहरु सहित दक्ष र पर्याप्त जनशक्ति व्यवस्था भएको हुनेछ	• संगठन संरचना र प्रस्तावित दरवन्दीस्वीकृत भई सो अनुसार पदहरुको पदपूर्ति भएको हुनेछ । • सबै कर्मचारी कम्प्यूटर चलाउन सक्ने भई कम्प्यूटरीकृत प्रणालीबाट सेवा प्रवाह भएको हुनेछ । • रिक्त दरवन्दीमा पदपूर्ति भै सम्पूर्ण कर्मचारीहरु तालिम प्राप्त भई गुणस्तरीय सेवा सहज भएको हुनेछ । • सूचना तथा संचारको प्राविधिक क्षमता बृद्धि भई बिद्युतिय कार्यप्रणालीमा आधारित भएको हुनेछ । • गाउँपालिकाको वेवसाइट अद्यावधिक भएको हुनेछ ।	• पदपूर्ति समितिको निर्णय • परिषदको निर्णय पुस्तिका • जिन्सी रेकर्ड • वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन • Online रसिदहरु	क्षमता विकासको लागि बजेट रकम तथा प्राविधिक सहयोग उपलब्ध भएको हुनेछ ।
६.योजना तर्जुमा प्रक्रियामा गैसस, अगैसस, विकास साझेदार र नीजि क्षेत्र समेतको संलग्नतामा बृद्धि भएको हुनेछ	• गा.पा.को वार्षिक कार्यक्रममा गैसस, अन्तरराष्ट्रिय गैसस र नीजि क्षेत्र समेतको कार्यक्रम अर्थपुर्ण र नतिजामुखि रुपमा समावेश भएको हुनेछ ।	• गाउँ परिषदको निर्णय पुस्तिका	सरोकारवालाहरुको सहयोग प्राप्त भएको हुनेछ
७.आवश्यक नीति नियम, कार्यविधि, निर्देशिका तथा विनियम तयार भै लागू भएको हुनेछ	• गाउँपालिकाबाट स्वीकृत भई लागू भएका विनियम, कार्यविधि, निर्देशिकाहरु आवश्यक्ता अनुसार तयार भएको हुनेछ • शाखागत तथा कर्मचारीको कार्यविवरण परिमार्जन भई प्रयोग भएको हुनेछ	• स्वीकृत निर्देशिका, कार्यविधि तथा विनियमहरु • परिमार्जित सांगठनिक संरचना तथा कार्य बिवरण	आवश्यक प्राविधिक सहयोग उपलब्ध भएको हुनेछ ।
८.गाउँपालिकाको जनता प्रतिको जवाफदेहितामा उल्लेखनिय सुधार भएको हुने छ ।	• नागरिक वडा पत्र ७ वटै वडा र गाउँपालिका कार्यालयमा राखिएको हुनेछ • बार्षिक योजना तथा कार्यक्रम हरेक बर्ष सार्वजनिक गरिनेछ • जनताका गुनासो सुनुवाई हरेक वडामा महिनाको एक पटक आयोजना हुने छ • सार्वजनिक सुनुवाई गापाले प्रत्येक आर्थिक बर्षको अन्त्यमा कम्तीमा एक पटक सम्पन्न गरेको हुने छ • उपभोक्ता समितिहरुले आयोजना सम्पन्न गरे पछि	• वार्षिक योजना तथा कार्यक्रम सार्वजनिक पुस्तिका • जनगुनासो दर्ता पुस्तिका • सार्वजनिक सुनुवाईका लिखित प्रतिवद्धता • सार्वजनिक परिक्षणको प्रतिवेदन • सामाजिक परिक्षण सम्पन्न प्रतिवेदन	कार्यक्रममा उल्लेखनिय जनताको उपस्थिति र सहभागिता भएको हुनेछ

योजना विवरण	मापनका सूचकहरु	पुष्ट्याँईका आधारहरु	महत्वपूर्ण पूर्वानुमान
	सार्वजनिक परिक्षण गरेका हुने छन ● गा.पा.ले बर्षको एक पटक सामाजिक परिक्षण कार्यक्रम सम्पन्न गरेको हुनेछ ।		
९. क्षमता विकास योजना तयार गरी गा.पा. पदाधिकारी तथा कर्मचारी, टोल विकास संस्था, उपभोक्ता समिति र गैसस हरुको क्षमता विकास भएको हुनेछ	● क्षमता विकास योजना परिमार्जन भई कार्यन्वयन भएको हुनेछ । ● वार्षिक रुपमा सवै उपभोक्ता समितिका पदाधिकारीहरु तथा सवै टो.वि.सं.का पदाधिकारीलाई आयोजना कार्यान्वयन, संचालन तथा मर्मत सम्भार बिषयको तालिम प्रदान गरिनेछ । ● गाउँपालिकाका पदाधिकारीहरु लाई योजना तथा बजेट तर्जुमा बिषयमा २ पटक तालिम प्रदान गरिएको हुनेछ ● निजी क्षेत्रसंग अन्तरक्रिया कार्यक्रम वार्षिक रुपमा संचालन हुनेछ	● वार्षिक गाउँ विकास योजना पुस्तिका ● गाउँपालिकाको वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन	

प्रमुख कार्यक्रम तथा क्रियाकलायहरु	परिमाण तथा बिवरण	लगानी (नगद, जनशक्ति, उपकरण समेत रु. हजारमा)				
		कुल बजेट	गा.पा	नेपाल सरकार	दात्री संस्था	नीजि क्षेत्र/गैसस
१.१ वडा कार्यालय भवन निर्माण तथा संचालन	३ वटा नयाँ					
२.१ गा.पा.मा नयाँ बिषयगत शाखाहरु स्थापना तथा संचालन (मालपोत, नापी, बन, सहकारी, सुचना तथा संचार, स्वास्थ्य, कृषि)	७ वटा					
३.१ सार्वजनिक जग्गाको लगत तयार	७ वटै वडामा					
४.१ योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र अनुगमनमा गाउँवासीहरुको सहभागिता अभिबृद्धि	५० प्रतिशतले					
५.१ कर्मचारी व्यवस्थापन	दरबन्दी सृजना र पदपूर्ती					
६.१ गाउँपालिका/गैसस समन्वय बैठक	बर्षको ३ पटक					
७.१ निजी क्षेत्रसँग सहकार्य र सूचना केन्द्रको स्थापना	प्रत्येक वडामा १					
८.१ आवश्यक कार्यविधि निर्देशिका तयारी तथा	आवश्यक्ता अनुसार					

प्रमुख कार्यक्रम तथा क्रियाकलायहरु	परिमाण तथा बिवरण	लगानी (नगद, जनशक्ति, उपकरण समेत रु. हजारमा)				
		कुल बजेट	गा.पा	नेपाल सरकार	दात्री संस्था	नीजि क्षेत्र/गैसस
कार्यान्वयन						
८.२ सामाजिक परिक्षण र सार्वजनिक सुनुवाई	दुवै बर्षको १ पटक					
९.१ आवश्यक्तामा आधारित क्षमता विकास योजना तर्जुमा गरी कार्यक्रम संचालन गर्ने	प्रत्येक बर्ष १० वटा					
जम्मा						
प्रशासनिक खर्च						
कुल जम्मा बजेट आवश्यक्ता	ने.रु. हजारमा	४६५९९				

संस्थागत विकास तथा शुसासन सम्बन्धी रणनीतिहरु

- राजनैतिक दलका प्रतिनीधि, सामाजिक कार्यकर्ता एवं नागरिक समाज लगायत सरोकारवालाहरुसँग अन्तरक्रिया एवं समन्वय गरी कार्यक्रमहरु समन्वयात्मक ढंगले अघि बढाइनेछ।
- गाउँपालिकाको संगठनात्मक संरचनामा सुधार गरी संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि गरिने छ।
- सम्बन्धित कार्यालयहरुमा कार्यरत कर्मचारीहरुको कार्य सम्पादनलाई चुस्त दुरुस्त बनाई अनुगमन प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाइने छ।
- जनता प्रति जवाफदेहिता अभिबृद्धिका लागि जवाफदेहिता अभिबृद्धि क्रियाकलापहरु नियमित रुपले संचालन गरिने छ।
- गाउँपालिकाका सवै वडाहरुमा भ्रष्टाचारमा शुन्य सहनशीलता अपनाई सवै कार्यक्रमहरुको पारदर्शीताका लागि जनचेतना कार्यक्रम व्यापक रुपमा संचालन गरिनेछ।

१२.गाउँ विकासका बिषयगत सूचक तथा प्रमाणित गर्ने आधारहरु

बिषयगत सूचक तथा प्रमाणित गर्ने आधारहरु बिषयगत तर्कबद्ध योजनाको खाकामा उल्लेख गरिएकोछ ।

१२.१ गाउँ विकासका लागि सूचक तथा प्रमाणित गर्ने आधारहरुको पहिचान

गाउँ विकासका लागि सूचक तथा प्रमाणित गर्ने आधारहरुको पहिचानको लागि सिद्धलेकगाउँको वस्तुगत विवरण(VillageProfile) लाई आधारको रुपमा लिइएकोछ । गाउँ प्रोफाईललाई प्रत्येक ५ बर्षको अवधिमा अद्यावधिक गरी तथ्यांक, सूचनाहरुलार्य अद्यावधिक गर्नु पर्ने हुन्छ ।

१२.२ जोखिम पक्षहरुको पहिचान

जोखिम पक्षहरुको पहिचान गरी एकीकृत तर्कवद्ध योजना तथा बिषयगत योजनाहरुको लगफ्रेममा महत्वपूर्ण पूर्वानुमान भनि उल्लेख गरिएको छ ।

१२.३ आयोजना तथा कार्यक्रमको सूची तथा प्रारम्भिक लागत अनुमान

विषय क्षेत्रगत रुपमा आयोजना तथा कार्यक्रमको प्रारम्भिक लागत अनुमान तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

क्र.सं.	कार्यक्रमको सूची	प्रारम्भिक लागत अनुमान (रु.हजारमा)
१.	सामाजिक विकास कार्यक्रम	३३४०८६
२.	आर्थिक विकास कार्यक्रम	५५०८५३
३.	बन तथा वातावरण व्यवस्थापन कार्यक्रम	**७५७२३**
४.	भौतिक पूर्वाधार विकास कार्यक्रम	२२२६८६०
५.	संस्थागत विकास तथा शुसासन कार्यक्रम	४६५९९
कुल जम्मा लगानी१०% प्रशासनिक खर्च र ५% मुद्रा स्फिति आँकलन समेत		**३२३४१२१**

१२.४ प्रारम्भिक सम्भाव्यता अध्ययन

सिद्धलेकगाउँपालिकाको गुरु योजना तर्जुमा गर्दा पहिचान भएका भौतिक पूर्वाधार विकाससँग सम्बन्धित कार्यक्रमहरुको प्रारम्भिक सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ । यसैगरी प्रकोप व्यवस्थापन अन्तर्गत नदी नियन्त्रण कार्यक्रम तथा वातावरण व्यवस्थापन योजना अन्तर्गत केहि कार्यक्रमहरुको प्रारम्भिक संभाव्यता अध्ययन गरिनेछ ।

१२.५ प्राथमिकता/वर्गिकरण

योजना तथा कार्यक्रमको प्राथमिकता निर्धारण गर्ने कार्य योजना तर्जुमा गर्ने क्रममा नै गरिएकोछ । प्राथमिकता निर्धारणका गर्ने क्रममा वस्ती विकास कार्यक्रम प्राथमिकता र वर्गिकरण गर्ने कार्य यस गुरु योजनाको दस्तावेजको सि.नं ९मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

१३. बजेट अनुमान तथा संभावित श्रोत

सिद्धलेकगाउँपालिकागुरु योजनाको ५ बर्षको लागि कुल बजेट रु.३ अर्व २३ करोड ४१ लाख २१ हजार अनुमान गरिएको छ । उक्त बजेट ले प्रशासनिक खर्च (तलव भत्ता वाहेका) १० प्रतिशत र मुद्रा स्फिति अनुमान दोस्रो बर्ष देखि ५ प्रतिशत प्रति बर्षको हिसावले आँकलन गरिएको छ । उक्त बजेटको व्यवस्था गाउँपालिकाको आन्तरिक स्रोत,संघिय सरकार, प्रदेश सरकार, गैसस, उपभोक्ता समिति, निजि क्षेत्र र अन्तराष्ट्रिय सहयोगी संस्थाको सहयोगबाट गरिनेछ । कुल बजेट अनुमान तथा बजेटका स्रोतहरुको बिवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएकोछ ।

बजेट अनुमान तथा संभावित श्रोत

सि.नं.	बिषयगत कार्यक्रमहरु	लगानी (नगद, जनशक्ति, उपकरण) रु.हजारमा					
		कुल बजेट	गा.पा.	संघिय र प्रदेश सरकार	अ.रा. दातृ संस्था	उभोस/ टो.वि.सं. / गैसस	निजि क्षेत्र
१	सामाजिक विकास कार्यक्रम	३३४०८६	१६७०४३	८३५२२	६६८१७	१६७०४	०
२	आर्थिक विकास कार्यक्रम	५५०८५३	२२०३४१	१३७७१३	११०१७०	२७५४२	५५०८५
३	बन तथा वातावरण व्यवस्थापन कार्यक्रम	**७५७२३**	३७८६१	१८९३०	१५१४४	३७८६	०
४	भौतिक पूर्वाधार विकास कार्यक्रम	२२२६८६०	५५६७१५	५५६७१५	४४५३७२	१११३४३	५५६७१५
५	संस्थागत विकास तथा शुसासन कार्यक्रम	४६५९९	२३२९९	११६५०	९३१९	२३३०	०
	कुल जम्मा लगानी	३२३४१२१	**१००५२६०**	**८०८५३०**	**६४६८२४**	**१६१७०६**	**६११८००**
कुल लगानीको %			१००	३१	२५	२०	५

१४. कार्यान्वयन योजना

१४.१ सामाजिक विकास कार्यक्रम लक्ष्य तथा बजेट अनुमान

क्र. स.	लक्ष अनुसार प्रस्तावित क्रियाकलाप	स्थान तथा लाभान्वित समुदाय	लक्ष (Target)						वजेट (रु.हजारमा)					
			इकाई	परिमाण										
				०७५/७६	०७६/७७	०७७/७८	०७८/७९	७९/८०	०७५/७६	०७६/७७	०७७/७८	०७८/७९	०७९/८०	जम्मा
१	महिला प्रौढ कक्षा (अनौपचारिक शिक्षा) कार्यक्रम संचालन	सवै वडाहरुमा	जना	२०००	२०००	२०००	२०००	२०००	५००	५००	५००	५००	५००	२५००
२	बालिकाहरुलाई बिद्यालय भर्ना कार्यक्रम	सवै वडाहरुमा	जना	१०००	१०००	१०००	१०००	१०००	१००	१००	१००	१००	१००	५००
३	बालिकाहरुका लागि छात्रबृत्ति कार्यक्रम (केन्द्रिय अनुदान)	सवै वडाहरुमा	जना	५००	५००	५००	५००	५००	०	०	०	०	०	०
४	बालबालिकालाई आधारभुत र बाल कक्षामा भर्ना कार्यक्रम	सवै वडाहरुमा	जना	५००	५००	५००	५००	५००	५०	५०	५०	५०	५०	२५०
५	दलितहरुलाई छात्रबृत्ति कार्यक्रम (केन्द्रिय अनुदान)	सवै वडाहरुमा	जना	३००	३००	३००	३००	३००	०	०	०	०	०	०

क्र. स.	लक्ष अनुसार प्रस्तावित क्रियाकलाप	स्थान तथा लाभान्वित समुदाय	लक्ष (Target)						वजेट (रु.हजारमा)					
			इकाई	परिमाण										
				०७५/७६	०७६/७७	०७७/७८	०७८/७९	७९/८०	०७५/७६	०७६/७७	०७७/७८	०७८/७९	०७९/८०	जम्मा
६	बिद्यालयहरुमा शुद्ध खानेपानीको संरचना निर्माण हाल १८ वटामा रहेको थप ३० बटा	सवै बिद्यालय	संख्या	६	६	६	६	६	३०००	३०००	३०००	३०००	३०००	१५०००
७	आवश्यक्ताको आधारमा बिद्यालय हरुमा शौचालय निर्माण तथा मर्मत संभार (थप २० वटा)	**२० बिद्यालय**	संख्या	४	४	४	४	४	८००	८००	८००	८००	८००	४०००
८	बिद्यालयहरुमा बालिकाहरुका लागि शौचालय निर्माण हाल २६ वटामा मात्र रहेको	२२ बिद्यालय	संख्या	०	५	५	५	७	०	१०००	१०००	१४००	१४००	४८००
९	आधारभुत बिद्यालयहरुमा खाजा कार्यक्रम	४८ बिद्यालय	संख्या	१०	१२	१२	१२	२	१०००	१२००	१२००	१२००	२००	४८००
१०	स्वास्थ्य चौकी निर्माण	सवै वडाहरुमा	**गोटा**	१	१	१	२	२	२५००	२५००	२५००	५०००	५०००	१७५००

क्र. स.	लक्ष अनुसार प्रस्तावित क्रियाकलाप	स्थान तथा लाभान्वित समुदाय	लक्ष (Target)						वजेट (रु.हजारमा)					
			इकाई	परिमाण										
				०७५/७६	०७६/७७	०७७/७८	०७८/७९	७९/८०	०७५/७६	०७६/७७	०७७/७८	०७८/७९	०७९/८०	जम्मा
११	गर्भवति भहिलाहरुलाई स्वास्थ्य सेवा लिन प्रोत्साहित गर्न अभिमुखिकरण कार्यक्रम गर्ने	सवै वडाहरुमा	**जना**	२००	२००	२००	२००	२००	८००	८००	८००	८००	८००	४०००
१२	पाँच बर्ष मुनिका बालबालिका र नवजात शिशुको स्वास्थ्य उपचार प्रवर्द्धनका लागि अभिमुखिकरण कार्यक्रम गर्ने	सवै वडाहरुमा विवाहित महिला	**जना**	२००	२००	२००	२००	२००	८००	८००	८००	८००	८००	४०००
१३	बाल मैत्री तथा अनाथ आश्रम निर्माण	सवै वडाहरुमा	गोटा	१	२	२	१	१	२५००	५०००	५०००	२५००	२५००	१७५००
१४	शुद्ध खानेपानी सुविधा बृद्धि योजना	४८०० थप घरधुरी	घरधुरी	१०००	१०००	१०००	१०००	८००	५०००	५०००	५०००	५०००	४०००	२४०००
१५	घरघरमा पक्की चर्पि निर्माणमा सहयोग	सवै वडाहरुमा	गोटा	३५	३००	३००	३००		५६०	४८००	४८००	४८००	०	१४९६०
१६	सार्वजनिक चर्पि	सवै वडाहरुमा	गोटा	२	५	५	२		६००	१५००	१५००	६००	०	४२००

क्र. स.	लक्ष अनुसार प्रस्तावित क्रियाकलाप	स्थान तथा लाभान्वित समुदाय	लक्ष (Target)						वजेट (रु.हजारमा)					
			इकाई	परिमाण										
				०७५/७६	०७६/७७	०७७/७८	०७८/७९	७९/८०	०७५/७६	०७६/७७	०७७/७८	०७८/७९	०७९/८०	जम्मा
	निर्माण													
१७	महिलाहरुको नेतृत्व बिकास कार्यक्रम	सवै वडाहरुमा	जना	१०००	१०००	१०००	१०००	१०००	२००	२००	२००	२००	२००	१०००
१८	दलित, जनजाति, अपांग तथा पछाडि पारिएका समुदायको क्षमता बिकास कार्यक्रम	सवै वडाहरुमा	जना	५००	५००	५००	५००	५००	२००	२००	२००	२००	२००	१०००
१९	महिला, अपांग तथा पिछडिएका समुदायको आय बृद्धि कार्यक्रम	सवै वडाहरुमा	जना	५००	५००	५००	५००	५००	१२५००	१२५००	१२५००	१२५००	१२५००	६२५००
२०	अपांग मैत्री पूर्वाधार र सहायक सामाग्रि बितरण	सवै वडाहरुमा	गोटा	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	५००
२१	गाउँस्तरीय खेलकुद मैदान निर्माण	वडा नं.....मा	गोटा	०	१	०	०	०	०	१००००	०	०	०	१००००
२२	वडास्तरीय खेलकुद मैदान	सवै वडाहरुमा	गोटा	१	१	२	२	१	५००	५००	१०००	१०००	५००	३५००

क्र. स.	लक्ष अनुसार प्रस्तावित क्रियाकलाप	स्थान तथा लाभान्वित समुदाय	लक्ष (Target)						वजेट (रु.हजारमा)					
			इकाई	परिमाण										
				०७५/७६	०७६/७७	०७७/७८	०७८/७९	७९/८०	०७५/७६	०७६/७७	०७७/७८	०७८/७९	०७९/८०	जम्मा
	निर्माण													
२३	बिद्यालय स्तरीय खेल मैदान निर्माण	सबै बिद्यालयमा	गोटा	१०	१०	१०	१०	८	१०००	१०००	१०००	१०००	८००	४८००
२४	धार्मिक तथा पुरातात्विक महत्वका संरचनाहरुको जिर्णोद्धार कार्यक्रम	सबै वडाहरुमा	गोटा	१०	१०	१०	१०	१०	१०००	१०००	१०००	१०००	१०००	५०००
२५	प्रहरी चौकी निर्माण	सबै वडाहरुमा	गोटा	१	१	२	२	१	५०००	५०००	१००००	१००००	५०००	३५०००
२६	सामुदायिक अध्ययन केन्द्र स्थापना तथा संचालन	सबै वडामा	गोटा	५	५	५	५	५	२५००	२५००	२५००	२५००	२५००	१२५००
२७	जेष्ठ नागरिकहरुका लागि सत्संग भवन निर्माण	सबै वडाहरुमा	गोटा	१	१	२	२	१	२५००	२५००	५०००	५०००	२५००	१७५००
२८	जेष्ठ नागरिक सत्संग भवनमा राख्ने सामाग्रि खरिद	सबै वडाहरुमा	गोटा	१	१	२	२	१	५०	५०	१००	१००	५०	३५०

क्र.स.	लक्ष अनुसार प्रस्तावित क्रियाकलाप	स्थान तथा लाभान्वित समुदाय	लक्ष (Target)						वजेट (रु.हजारमा)					
			इकाई	परिमाण										
				०७५/७६	०७६/७७	०७७/७८	०७८/७९	७९/८०	०७५/७६	०७६/७७	०७७/७८	०७८/७९	०७९/८०	जम्मा
२९	पुर्ण सरसफाई कार्यक्रम	सवै टोलहरुमा	टोल	७	७	७	७	७	७००	७००	७००	७००	७००	३५००
३०	सुकुम्बासी व्यवस्थापन		टोल	२	१	२	१	१	५०००	२५००	५०००	२५००	२५००	१७५००
	जम्मा								**४९४६०**	**६५८००**	**६६३५०**	**६३३५०**	**४७७००**	**२९२६६०**
	प्रशाासनिक खर्च र मुद्रा स्फिति अनुमानित १५%								४९४६	९८७०	९९५२.५	९५०२.५	७१५५	४१४२६
	कुल जम्मा								५४४०६	७५६७०	७६३०२.५	७२८५२.५	५४८५५	३३४०८६

१४.२ आर्थिक विकास कार्यक्रम लक्ष्यतथा बजेट अनुमान

क्र.स.	लक्ष अनुसार प्रस्तावित क्रियाकलाप	स्थान तथा लाभान्वित समुदाय	लक्ष (Target)						वजेट (रु.हजारमा)					
			इकाई	परिमाण										
				०७५/७६	०७६/७७	०७७/७८	०७८/७९	७९/८०	०७५/७६	०७६/७७	०७७/७८	०७८/७९	०७९/८०	जम्मा
क)	**कृषि विकास कार्यक्रम**													
१	व्यवसायिक खेतिका लागि कृषकहरुलाई सीपमूलक तालिम दिने	सवै वडाहरुमा १५०० जना	तालिम संख्या	७	७	७	७	७	७००	७००	७००	७००	७००	३५००
२	कृषकहरुको माँग अनुसार प्राविधिक सेवा प्रदान गर्न जे.टि.ए.तथा भेटनरी तालिम	सवै वडाहरुमा	जे.टि.ए. भेटनरी	१४	१४	०	०	०	३५००	४९००	०	०	०	८४००
३	सिंचाइको लागि नहर निर्माण (१०० कि.मि.)	सवै वडाहरुमा	कि.मि.	१०	२०	६०	१०		३५०००	७००००	२१००००	३५०००	०	३५००००
४	माटो परीक्षण	सवै वडाहरुमा	पटक	७	७	७	७	७	७००	७००	७००	७००	७००	३५००
५	व्यवसायिक तरकारी तथा फलफूल खेति का लागि तालिम	सवै वडाहरुमा	जना	२००	२००	२००	२००	२००	१०००	१०००	१०००	१०००	१०००	५०००

क्र. स.	लक्ष अनुसार प्रस्तावित क्रियाकलाप	स्थान तथा लाभान्वित समुदाय	लक्ष (Target)						वजेट (रु.हजारमा)					
			इकाई	परिमाण										
				०७५/७६	०७६/७७	०७७/७८	०७८/७९	७९/८०	०७५/७६	०७६/७७	०७७/७८	०७८/७९	०७९/८०	जम्मा
६	कोल्ड स्टोर स्थापना सार्वजनिक नीजि साझेदारी मा (७५% नीजि २५%गापा)	बजार केन्द्रमा	गोटा	०	१	१	१	०	०	१००००	१००००	१००००	०	३००००
७	कृषि सहकारी पसल स्थापना तथा संचालन गर्न सहयोग	सवै वडाहरुमा	पसल संख्या	२	२	२	२	२	३००	३००	३००	३००	३००	१५००
८	उन्नत जातको विऊबिजन वितरण	सवै वडाहरुमा	स्थान	१	२	२	२	०	५००	१०००	१०००	१०००	०	३५००
९	व्यवसायिक च्याउ खेति, मौरी पालन, मत्स्य पालन गर्न सहयोग	सवै वडाहरुमा	वडाहरु	१	२	२	१	१	१००	१००	१००	५०	५०	४००
९	कृषि वजार केन्द्र/ तरकारी संकलन केन्द्र स्थापना	सवै वडाहरुमा	स्थान	१	२	२	२	०	७५०	१५००	१५००	१५००	०	५२५०
१०	बचत तथा ॠण	सवै वडाहरुमा	पटक	२	२	२	२	२	१००	१००	१००	१००	१००	५००

क्र. स.	लक्ष अनुसार प्रस्तावित क्रियाकलाप	स्थान तथा लाभान्वित समुदाय	लक्ष (Target)						वजेट (रु.हजारमा)					
			इकाई	परिमाण										
				०७५/७६	०७६/७७	०७७/७८	०७८/७९	७९/८०	०७५/७६	०७६/७७	०७७/७८	०७८/७९	०७९/८०	जम्मा
	परिचालन संबंधि जनचेतना कार्यक्रम													
११	फलफुलको बिरुवा बितरण	सवै वडाहरुमा	गोटा	१0000	१0000	१0000	१0000	१0000	१०००	१०००	१०००	१०००	१०००	५०००
१२	आधुनिक कृषि औजार बिक्रि केन्द्र संचालनका लागि अनुदान सहयोग	३ स्थानमा	स्थान	०	१	१	१	०	०	५०००	५०००	५०००	०	१५०००
१३	कृषि औजार मर्मत तालिम	प्रत्येक वडामा २ जना	जना	०	१४	०	०	०	०	२८००	०	०	०	२८००
१३	आधुनिक नर्सरी स्थापनाका लागि अनुदान सहयोग	३ स्थानमा	स्थान	१	२	०	०	०	२५००	५०००	०	०	०	७५००
ख)	**पशु विकास कार्यक्रम**								०	०	०	०	०	०
१४	पशु जाँच शिविर केन्द्र तथा पशु बिमा केन्द्र	सवै वडाहरुमा	स्थान	१	२	२	२	०	५०	१००	१००	१००	०	३५०

क्र. स.	लक्ष अनुसार प्रस्तावित क्रियाकलाप	स्थान तथा लाभान्वित समुदाय	लक्ष (Target)						वजेट (रु.हजारमा)					
			इकाई	परिमाण										
				०७५/७६	०७६/७७	०७७/७८	०७८/७९	७९/८०	०७५/७६	०७६/७७	०७७/७८	०७८/७९	०७९/८०	जम्मा
	स्थापना													
१५	उन्नत जातका साडे, गाई, बोका, बाखा, बंगुर, कुखुरा, भैसी पालनका लागि कृषक हरुलाई अनुदान तथा चेतनामूलक कार्यक्रम	सवै वडाहरुमा	पटक	२	४	४	४	०	१००	२००	२००	२००	०	७००
१६	पशु नस्ल सुधार (उन्नत जातका बोका तथा राँगा बितरण)	सवै वडाहरुमा	गोटा	१००	१००	१००	१००	१००	१४००	१४००	१४००	१४००	१४००	७०००
१७	डालेघाँसको बिरुवा वितरण	सवै वडाहरुमा	वडा	१	२	२	२	०	५००	१०००	१०००	१०००	०	३५००
१८	व्यवस्थित पशु हाट बजार संचालन	सवै वडाहरुमा	स्थान	१	२	०	०	०	५००	१०००	०	०	०	१५००
१९	भुँईघास बिउँ	सवै वडाहरुमा	वडा	१	६	०	०	०	१००	६००	०	०	०	७००

क्र. स.	लक्ष अनुसार प्रस्तावित क्रियाकलाप	स्थान तथा लाभान्वित समुदाय	लक्ष (Target)						वजेट (रु.हजारमा)					
			इकाई	परिमाण										
				०७५/७६	०७६/७७	०७७/७८	०७८/७९	७९/८०	०७५/७६	०७६/७७	०७७/७८	०७८/७९	०७९/८०	जम्मा
	बितरण													
२०	गोठ निर्माण र सुधार अनुदान	सवै वडाहरुमा	वडा	१	६	०	०	०	५००	३०००	०	०	०	३५००
२१	आधुनिक बद्यशाला निर्माण	३ वटा वडामा	स्थान	१	१	१	०	०	५००	५००	५००	०	०	१५००
ग)	**उद्योग, व्यापार र पर्यटन**													०
२२	कृषि मेला तथा घरेलु उद्योग प्रदर्शनी आयोजना	बुंगचुंग	पटक	१	१	१	१	१	१०००	१०००	१०००	१०००	१०००	५०००
२३	घरेलु उद्योग स्थापनाका लागि माग अनुसार सिप बिकास तालिम	सवै वडाहरुमा	पटक	२	२	२	२	२	४००	४००	४००	४००	४००	२०००
	फेसन डिजाइन तालिम	गापामा	जना	०	३०	०	०	०	०	७५०	०	०	०	७५०
	व्यूटी पार्लर तालिम	सवै वडामा	वडा	१	२	२	२	०	२००	४००	४००	४००	०	१४००

क्र. स.	लक्ष अनुसार प्रस्तावित क्रियाकलाप	स्थान तथा लाभान्वित समुदाय	लक्ष (Target)						वजेट (रु.हजारमा)					
			इकाई	परिमाण										
				०७५/७६	०७६/७७	०७७/७८	०७८/७९	७९/८०	०७५/७६	०७६/७७	०७७/७८	०७८/७९	०७९/८०	जम्मा
२४	नयाँ उद्योग स्थापनाको लागि माग अनुसार व्यवसाय बिकास तालिम संचालन	सवै वडाहरुमा	पटक	२	२	२	२	२	२००	२००	२००	२००	२००	१०००
२५	होम स्टे संचालन तालिम माग अनुसार	सवै वडाहरुमा	पटक	२	२	२	२	२	१००	१००	१००	१००	१००	५००
२६	भ्यू टावर निर्माण		गोटा	०	०	१	०	०	०	०	१००००	०	०	१००००
	जम्मा								५१७००	११४७५०	२४६७००	६११५०	६९५०	४८१२५०
	प्रशासनिक खर्च तथा मुद्रा स्फितिअनुमानित १५%								५१७०	१७२१३	३७००५	९१७३	१०४२	६९६०३
	कुल जम्मा								५६८७०	१३१९६२	२८३७०५	७०३२३	७९९३	५५०८५३

१४.३ बन तथा वातावरण व्यवस्थापन कार्यक्रम लक्ष्य तथा बजेट अनुमान

क्र. स.	लक्ष अनुसार प्रस्तावित क्रियाकलाप	स्थान तथा लाभान्वित समुदाय	लक्ष (Target)						वजेट (रु.हजारमा)					
			इकाई	परिमाण										
				०७५/७६	०७६/७७	०७७/७८	७८/७९	७९/८०	०७५/७६	०७६/७७	०७७/७८	७८/७९	७९/८०	जम्मा
१	भू उपयोग योजना तथा नीति निर्माण	सिद्धलेक गापा	पटक	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२	जल, वायु तथा ध्वनी प्रदुषण मापदण्ड तयार गर्ने	सिद्धलेक गापा	पटक	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३	गाउँपालिकामा वातावरण शाखा खोल्ने	सिद्धलेक गापा	पटक	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
४	डढेलो नियन्त्रणका लागि अग्नी रेखा निर्माण	सवै वडाहरुमा	स्थान	१	२	२	२	०	१००	०	०	०	०	१००
५	बन पालेहरु नियुक्ती तथा व्यवस्थापन गर्ने	सवै वडाहरुमा	जना	७	७	७	७	७	४२००	४२००	४२००	४२००	४२००	२१०००
६	बृक्षारोपण अभियान संचालन गर्ने	सवै वडाहरुमा	गोटा	५००००	५००००	५००००	५००००	५००००	१०००	१०००	१०००	१०००	१०००	५०००
७	जल तथा वायु प्रदुषण मेसिन खरिद	सिद्धलेक गापा	गोटा	१	२	२	२	०	५०	१००	१००	१००	०	३५०
८	मसान घाट निर्माण	सवै वडाहरुमा	गोटा	२	५	४	४	०	१००	२५०	२००	२००	०	७५०

क.स.	लक्ष अनुसार प्रस्तावित क्रियाकलाप	स्थान तथा लाभान्वित समुदाय	लक्ष (Target)						वजेट (रु.हजारमा)					
			इकाई	परिमाण										
				०७५/७६	०७६/७७	०७७/७८	७८/७९	७९/८०	०७५/७६	०७६/७७	०७७/७८	७८/७९	७९/८०	जम्मा
९	चिहानघाट स्थान छनौट	३ वटा वडामा	स्थान	३	१	१	०	०	७५	२५	२५	०	०	१२५
१०	वातावरण शाखाको कार्य विवरण तयारी	सिद्धलेक गापा	पटक	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
११	वायोग्यास प्लान्ट निर्माण अनुदान कार्यक्रम	सवै वडाहरुमा केन्द्रिय सरकारको अनुदान	घरधुरी	२०००	४००	४००	४००	४००	०	०	०	०	०	०
१२	ल्याण्डफिल साइटको संभाव्यता अध्ययन	सिद्धलेक गापा	पटक	१	०	०	०	०	५००	०	०	०	०	५००
१३	प्रारांगिक मल उत्पादन सम्बन्धी चेतनामुलक कार्यक्रम	सवै वडाहरुमा	पटक	५	५	५	५	५	२५०	२५०	२५०	२५०	२५०	१२५०
१४	बिषादिको प्रयोग निरुत्साहित गर्न चेतनामुलक कार्यक्रम	सवै वडाहरुमा	पटक	५	५	५	५	५	२५०	२५०	२५०	२५०	२५०	१२५०
१५	भू-क्षय नियन्त्रणका लागि तटबन्धन निर्माण	भू-क्षय प्रभावित वडाहरुमा	गोटा	२	३	२	०	०	१००००	१५०००	१००००	०	०	३५०००

क्र. स.	लक्ष अनुसार प्रस्तावित क्रियाकलाप	स्थान तथा लाभान्वित समुदाय	लक्ष (Target)						वजेट (रु.हजारमा)					
			इकाई	परिमाण										
				०७५/७६	०७६/७७	०७७/७८	७८/७९	७९/८०	०७५/७६	०७६/७७	०७७/७८	७८/७९	७९/८०	जम्मा
१६	दीगो बन व्यवस्थापन तालिम	सवै वडाहरुमा	पटक	५	५	५	५	५	२५०	२५०	२५०	२५०	२५०	१२५०
	जम्मा								१६७७५	२१३२५	१६२७५	६२५०	५९५०	६६५७५
	प्रशासनिक खर्च तथा मुद्रा स्फिती अनुमानित १५%								१६७८	३१९९	२४४१	९३८	८९३	९१४८
	कुल जम्मा								**१८४५३**	**२४५२४**	**१८७१६**	**७१८७**	**६८४२**	**७५७२३**

मसानघाटः वडा नं. १ः च्याङु दोभान, वडा नं.३ः ग्याल्मा दोभान, रिडिखोला, भेन्टे खोला, खैरेनी टार, बेनिघाट दोभान, वडा नं.४ः जगाडे, वडा नं ५ः सुकौरा दोभान
वडा नं. ६ः थोपल दोभान, बिहानी पम्प (कुल्कुले), गजुरीघाट, बिजुली दोभान, वडा नं.७ः पिपलघाट, आदमघाट, पांग्रे

चिहानघाटः वडा नं. १ः पुनरामे, नयाँ बस्ती, वडा नं. २ः च्यानडाँडा, वडा नं.५ः कण्डी डाँडा, सम्मीनी च्यानडाँडा

सार्वजनिक शौचालयः वडा नं.१ः बैरेनी, कालिदह, बलमडाँडा, खनालटार, वडा नं. २ः खिर्रे, ठाँटी, ढालडाँडा, वडा नं. ३ः कमलबारी, आरुवासटार, सलांगमैदान,अवसिडाँडा
वडा नं.४ः सलांगघाट, बुंगचुंग, बेसारेचौतारा, वडा नं. ५ः साठिमुले, झगरेचौतारा मुनी, बाघवच्छला, वडा नं. ६ः परेवाटार, कुम्फुर भन्ज्यांग
वडा नं.७ः आदमटार

१४.४ भौतिक पूर्वाधार बिकास कार्यक्रम लक्ष्य तथा बजेट अनुमान

क्र.स.	लक्ष अनुसार प्रस्तावित क्रियाकलाप	स्थान तथा लाभान्वित समुदाय	लक्ष (Target)						वजेट (रु.हजारमा)					
			इकाई	परिमाण										
				०७५/७६	०७६/७७	०७७/७८	०७८/७९	७९/८०	७५/७६	०७६/७७	०७७/७८	७८/७९	७९/८०	जम्मा
१	आवश्यक पुर्वाधार तयार गरी **व्यवस्थित बस्ती बिकास र व्यापारिक क्षेत्र** ११ स्थानमा खडा गर्ने								०	०	०	०	०	०
१.१	कालिदह-बैरेनी-बुंगचुंग (**प्राथमिकताक्रम १**)	वडा नं. १ र ४	स्थान	०	०	१	१	०	०	०	१५०००	१५०००	०	३००००
१.२	आरुवासटार (**प्राथमिकता क्रम २**)	वडा नं.४	स्थान	०	०	१	०	०	०	०	१५०००	०	०	१५०००
१.३	पिपलटार-आदमटार**प्राथमिकता क्रम ३**)	वडा नं. ७	स्थान	०	०	१	१	०	०	०	१५०००	१५०००	०	३००००
१.४	ठाटी- खिर्रे	वडा नं. २	स्थान	०	०	१	१	०	०	०	१५०००	१५०००	०	३००००
१.५	माझिटार-सामिटार	वडा नं.६	स्थान	०	०	१	१	०	०	०	१५०००	१५०००	०	३००००
१.६	दारिमटार-निबुवाटार	वडा नं.४	स्थान	०	०	१	१	०	०	०	१५०००	१५०००	०	३००००
१.७	ग्यासटार-माजुवाटार	वडा नं. ३	स्थान	०	०	१	०	०	०	०	१५०००	०	०	१५०००
१.८	कुम्फुर भन्ज्यांग	वडा नं. ६	स्थान	०	०	१	०	०	०	०	१५०००	०	०	१५०००
१.९	गौथले-आधामारा-भेडावारी	वडा नं.४	स्थान	०	०	१	१	१	०	०	१५०००	१५०००	१५०००	४५०००
१.१०	मैदान-द्धवारथोक	वडा नं. ३,४	स्थान	०	०	०	१	१	०	०	०	१५०००	१५०००	३००००
१.११	बसन्त-दुमिडाँडा	वडा नं.३	स्थान	०	०	०	१	१	०	०	०	१५०००	१५०००	३००००
१.१२	पिपलनलांग	वडा नं.१	स्थान	०	०	०	०	१	०	०	०	०	१५०००	१५०००

क.स.	लक्ष अनुसार प्रस्तावित क्रियाकलाप	स्थान तथा लाभान्वित समुदाय	लक्ष (Target)						वजेट (रु.हजारमा)					
			इकाई	परिमाण										
				०७५/७६	०७६/७७	०७७/७८	०७८/७९	७९/८०	७५/७६	०७६/७७	०७७/७८	७८/७९	७९/८०	जम्मा
२	**औद्योगिक क्षेत्रको लागि बाटो र बिद्युतको व्यवस्था**													०
२.१	फिस्टार परेवाटार	६	स्थान	०	०	२	०	०	०	०	३००००	०	०	३००००
२.२	कालुपाण्डे मार्ग करिडोर	१,४,५,६	स्थान	०	०	०	१	०	०	०	०	१५०००	०	१५०००
२.३	बेशी भेग टार	३,४,६,७	स्थान	०	०	०	०	१	०	०	०	०	१५०००	१५०००
३	**कालोपत्रे सडक**													०
३.१	परेवाटार-कुम्फुर भन्ज्यांग-कालिदह **(प्राथमिकताक्रम ३)**	६ र ५	कि.मि.	०	१	२	३	४	०	२५०००	५००००	७५०००	१०००००	२५००००
३.२	बैरेनी-पिपल-नलांग-ठाटी-कमलबारी-मैदान **(प्राथमिकताक्रम ४)**	१,२,३	कि.मि.	०	१	२	३	४	०	२५०००	५००००	७५०००	१०००००	२५००००
३.३	बुंगचुंग-आरुवास मैदान (**प्राथमिकताक्रम १)**	४	कि.मि.	०	१	२	३	४	०	२५०००	५००००	७५०००	१०००००	२५००००
३.४	परेवाटार-आदमटार (**प्राथमिकताक्रम ५)**	६,७	कि.मि.	०	१	२	३	४	०	२५०००	५००००	७५०००	१०००००	२५००००

क्र.स.	लक्ष अनुसार प्रस्तावित क्रियाकलाप	स्थान तथा लाभान्वित समुदाय	लक्ष (Target)						वजेट (रु.हजारमा)					
			इकाई	परिमाण										
				०७५/७६	०७६/७७	०७७/७८	०७८/७९	७९/८०	७५/७६	०७६/७७	०७७/७८	७८/७९	७९/८०	जम्मा
३.५	रायटार-सलांगघाट-बेनीदोभान (**प्राथमिकता क्रम २**)	३,४	कि.मि.	०	१	२	३	४	०	२५०००	५००००	७५०००	१०००००	२५००००
४	**ग्राभल सडक**								०	०	०	०	०	०
४.१	आरुबासटार-भेडाबारी	४	कि.मि.	१	६	०	०	०	१०००	६०००	०	०	०	७०००
४.२	फिस्टार-सुन्दरबस्ती	६	कि.मि.	०	०	४	०	०	०	०	४०००	०	०	४०००
४.३	दोभानटार-ठाटी	१,२	कि.मि.	०	०	८	०	०	०	०	८०००			८०००
४.४	मैदान-बसन्त(दुमिडाँडा	३	कि.मि.	०	०	०	८	०	०	०	०	८०००		८०००
४.५	गौथले-आरुवास	४	कि.मि.	०	०	०	०	६	०	०	०	०	६०००	६०००
४.६	अर्चलेटार-नलांग(ठाटी	१,२	कि.मि.	०	०	०	०	५	०	०	०	०	५०००	५०००
४.७	माविखोला-कामरांग	५	कि.मि.	०	०	०	०	५	०	०	०	०	५०००	५०००
४.८	आरुवास-कमलावारी	३,४	कि.मि.	०	०	०	०	५	०	०	०	०	५०००	५०००
४.९	बुंगचुंग-सतिडाँडा	५	कि.मि.	०	०	०	५	५	०	०	०	२०००	५०००	७०००
४.१०	मैदान- सलांगघाट	४	कि.मि.	०	२	२	२	०	०	२०००	२०००	२०००	०	६०००
४.११	बुंगचुंग- सानिमुरे-सामरी ढोढिनि-सिमलिघारी	४	कि.मि.	०	१	२	२	०	०	१०००	२०००	२०००	०	५०००

क्र.स.	लक्ष अनुसार प्रस्तावित क्रियाकलाप	स्थान तथा लाभान्वित समुदाय	लक्ष (Target)						वजेट (रु.हजारमा)					
			इकाई	परिमाण										
				०७५/७६	०७६/७७	०७७/७८	०७८/७९	७९/८०	७५/७६	०७६/७७	०७७/७८	७८/७९	७९/८०	जम्मा
४.१२	आदमटार-अमिलछाप-भालडाँडा		कि.मि.	०	०	२	२	२	०	०	२०००	२०००	२०००	६०००
४.१३	पिपलटार-भालडाँडा- भैंसे सु.व.		कि.मि	०	०	३	४	३	०	०	३०००	४०००	३०००	१००००
४.१४	पक्की सडक नाली	सडक सगै	कि.मि.	२०	२०	२०	२०	२०	१०००	१०००	१०००	१०००	१०००	५०००
४.१५	**चक्रपथ निर्माण:** माथि उल्लेखित सडक भित्र पर्ने गरी आरुवास टार-मैदान-बसन्त-डुमिडाँडा-खिर्रे-ठाटी-पिपलनलांग-कालिदह-कुम्फुरभञ्ज्यांग-अमिलछाप-आदमटार-परेवा टार-आरुवासटार चक्रपथ निर्माण	माथि उल्लेखित कालोपत्रे तथा ग्राभल सडक संग जोडदै सिद्धलेक चक्रपथ निर्माण गरिने	कि.मि.	०	०	०	०	७५		०	०	०	१८७५००	१८७५००
५	**पक्की पुल**	बजेट केन्द्र र प्रदेश सरकारले व्यहोर्ने												०
५.१	जरे बगैंचा -निर्माणाधिन)	७	संख्या	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
५.२	पिपलटार,घाटबेसी -निर्माणाधिन)	७	संख्या	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०

क.स.	लक्ष अनुसार प्रस्तावित क्रियाकलाप	स्थान तथा लाभान्वित समुदाय	लक्ष (Target)						वजेट (रु.हजारमा)					
			इकाई	परिमाण										
				०७५/७६	०७६/७७	०७७/७८	०७८/७९	७९/८०	७५/७६	०७६/७७	०७७/७८	७८/७९	७९/८०	जम्मा
५.३	आरुबासटार-मलेखु (निर्माण हुन लागेका)	४	संख्या	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०
५.४	रायाटार-फिस्टार (सर्भे भै सकेको)	६ र ४	प्रदेश सरकार	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०
५.५	कालिदह (निर्माणाधिन)	१ र ५	संख्या	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
५.६	कालिका-माझिटार (प्रदेश सरकार संग माँग गर्ने)	६	प्रदेश सरकार	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०
४.७	मजुवाटार-मालिंगा (प्रदेश सरकार संग माँग गर्ने)	३	प्रदेश सरकार	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०
६	**झोलुंगे पुल**													०
६.१	बैरेनी-टकटके	५ र १	बजेट केन्द्र र प्रदेश सरकार ले व्यहोर्ने	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०
६.२	बांगे पोखरे	७		०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०
६.३	खैरेनी करमखोला	४		०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०
७	**बिद्युत**													०
७.१	नयाँ ट्रान्सफरमर जडान	सवै वडामा	गोटा	०	५	५	५	५	०	२५००	२५००	२५००	२५००	१००००
७.२	ट्रान्सफरमर मर्मत	सवै वडामा	गोटा	०	५	५	५	५	०	१८७५	१८७५	१८७५	१८७५	७५००
७.३	स्टिल पोल ११	सवै वडामा	गोटा	०	०	५०	५०	५०	०	०	२५००	२५००	२५००	७५००

क.स.	लक्ष अनुसार प्रस्तावित क्रियाकलाप	स्थान तथा लाभान्वित समुदाय	लक्ष (Target)						वजेट (रु.हजारमा)					
			इकाई	परिमाण										
				०७५/७६	०७६/७७	०७७/७८	०७८/७९	७९/८०	७५/७६	०७६/७७	०७७/७८	७८/७९	७९/८०	जम्मा
	मिटर													
७.४	स्टिल पोल ९ मिटर	सवै वडामा	गोटा	०	३००	६००	७००	५००		१५००	३०००	३५००	२५००	१०५००
७.५	डिस्ट्रीव्युसन वायर	सवै वडामा	मिटर	५०००	५०००	५०००	५०००	५०००	३००	३००	३००	३००	३००	१५००
८	**संचार**													०
८.१	ल्याण्डलाईनबाट इन्टरनेट	घना वस्तीमा	घरधुरी	०	१००	०	०	०	०	५००	०	०	०	५००
८.२	ब्रोडव्याण्ड इन्टरनेट सेवा	घना वस्तीमा	घरधुरी	०	१००	१००	०	०	०	०	०	०	०	०
	जम्मा								२३००	१४११७५	४४७१७५	५४१६७५	८०४१७५	१९३६५००
	प्रशासनिक खर्च तथा मुद्रा स्फिति अनुमानित १५%								२३०	२११७६	६७०७६	८१२५१	१२०६२६	२९०३६०
	कुल जम्मा								२५३०	१६२३५१	५१४२५१	६२२९२६	९२४८०१	२२२६८६०

१४.५संस्थागत बिकास तथा शुसासन कार्यक्रम लक्ष्य तथा बजेट अनुमान

क्र. स.	लक्ष अनुसार प्रस्तावित क्रियाकलाप	स्थान तथा लाभान्वित समुदाय	लक्ष (Target)						वजेट (रु.हजारमा)					
			इकाई	परिमाण										
				०७५/७६	०७६/७७	०७७/७८	०७८/७९	७९/८०	०७५/७६	०७६/७७	०७७/७८	०७८/७९	०७९/८०	जम्मा
१	वडा कार्यालय भवन निर्माण	वडा नं.	गोटा	०	१	१	१	०	०	५२००	५२००	५२००	०	१५६००
२	गाउँपालिकामा थप शाखाहरु स्थापना	गापा कार्यालय	शाखा	९	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३	सार्वजनिक जग्गाको संरक्षण र उपयोग	गापा भित्र	वडा	१	१	२	२	१	१००	१००	२००	२००	१००	७००
४	योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र अनुगमनमा गाउँवासीहरुको सहभागिता अभिबृद्धि	सवै वडाहरुमा र गापामा	वडा	७	७	७	७	७	३५०	३५०	३५०	३५०	३५०	१७५०
५	कार्यालय उपकरण र फर्निचर हरु खरिद	वडा र गापामा	वडा र गापा	२	६	०	०	०	१०००	३०००	०	०	०	४०००
६	दक्ष जनशक्तिको व्यवस्था	वडा र गापामा	वडा र गापा	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
७	बार्षिक योजना तर्जुमा कार्यक्रम	गापामा	गापामा	१	१	१	१	१	१००	१००	१००	१००	१००	५००

क्र.स.	लक्ष अनुसार प्रस्तावित क्रियाकलाप	स्थान तथा लाभान्वित समुदाय	लक्ष (Target)						वजेट (रु.हजारमा)					
			इकाई	परिमाण										
				०७५/७६	०७६/७७	०७७/७८	०७८/७९	७९/८०	०७५/७६	०७६/७७	०७७/७८	०७८/७९	०७९/८०	जम्मा
८	योजना तथा कार्यक्रम अनुगमन	वडा र गापामा	वडा र गापामा	१२	१२	१२	१२	१२	३००	३००	३००	३००	३००	१५००
९	निजी क्षेत्रसँग सहकार्य र सूचना केन्द्रको स्थापना	वडा र गापामा	वडा र गापामा	२	२	२	२	०	४००	४००	४००	४००	०	१६००
१०	बिभिन्न बैठकहरु आयोजना	वडा र गापामा	वडा र गापामा	१२	१२	१२	१२	१२	१२०	१२०	१२०	१२०	१२०	६००
११	आवश्यक कार्यविधि निर्देशिका तयारी तथा कार्यान्वयन	गापा	आवश्यक्ता अनुसार	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१२	सामाजिक परिक्षण र सार्वजनिक सुनुवाई	गापा	पटक	४	४	४	४	४	२००	२००	२००	२००	२००	१०००
१३	आवश्यक्तामा आधारित क्षमता विकास योजना तर्जुमा गरी कार्यक्रम संचालन गर्ने	गापा र वडा	पटक	२	२	२	२	२	६००	६००	६००	६००	६००	३०००

क्र.स.	लक्ष अनुसार प्रस्तावित क्रियाकलाप	स्थान तथा लाभान्वित समुदाय	लक्ष (Target)						वजेट (रु.हजारमा)					
			इकाई	परिमाण										
				०७५/७६	०७६/७७	०७७/७८	०७८/७९	७९/८०	०७५/७६	०७६/७७	०७७/७८	०७८/७९	०७९/८०	जम्मा
१४	वडा कार्यालय संचालन खर्च	वडा कार्यालय	वडा	७	७	७	७	७	२१००	२१००	२१००	२१००	२१००	१०५००
	जम्मा								५२७०	१२४७०	९५७०	९५७०	३८७०	४०७५०
	गापाको प्रशासनिक खर्च तथा मुद्रा स्फिति अनुमानित १५%								५२७	१८७०.५	१४३५.५	१४३५.५	५८०.५	५८४९
	जम्मा								**५७९७**	**१४३४१**	**११००६**	**११००६**	**४४५०**	**४६५९९**

गाउँपालिकामा थप शाखाहरुः स्वास्थ्य, शिक्षा,कृषि, भेटनरी, मालपोत, नापी, प्राविधिक, योजना, महिला- बालबालिका तथा अपांग शाखाहरु रहने छ।

१५. योजना कार्यान्वयनको जिम्मेवारी

गुरु योजना कार्यान्वयनको जिम्मेवारी मुलतः गाउँपालिकामा रहेको बिभिन्न बिषयगत समितिहरुको नै हुनेछ । तर बिषयगत योजनाको जिम्मेवारी गाउँपालिकामा रहेका बिषयगत शाखाहरुको हुने छ । कार्य योजना कार्यान्वयनको जिम्मेवारी यस योजना दस्तावेजको सि.नं. १६मा योजना अनुगमन तथा मुल्यांकन तालिकामा दर्शाइए अनुसार हुने छ ।

१६. अनुगमन तथा मूल्याङ्कन व्यवस्था

गाउँको गुरु योजनाको मध्यावधि मूल्यांकन आ.व. २०७७/७८ को मध्यमा गरिनेछ र अन्तिम मूल्याङ्कन आ.व २०८१/८२ को अन्त्यमा गरिनेछ। निर्दिष्ट कार्यक्रमहरुको आधारमा गाउँको वार्षिक योजना तर्जुमा गरिनेछ र वार्षिक योजनाको निरन्तर अनुगमनका लागि अनुगमन योजना बनाएर गरिनेछ । योजना अनुगमनको लागि अनुगमन योजना तल उल्लेख भए अनुसार रहेकोछ ।

१६. जिम्मेवारी तथा अनुगमन तालिका

१६.१ बिषयगत क्षेत्रः सामाजिक बिकास

क.स.	लक्ष्य अनुसार प्रस्तावित क्रियाकलाप	कार्यान्वयन गर्ने निकाय	अनुगमन गर्ने निकाय	समन्वय
१	महिला प्रौढ कक्षा (अनौपचारिक शिक्षा) कार्यक्रम संचालन	सामाजिक बिकास समिति	जिसस,गाँउपालिका	बिद्यालय व्य.समिति
२	बालिकाहरुलाई बिद्यालय भर्ना कार्यक्रम	सामाजिक बिकास समिति	जिसस,गाँउपालिका	बिद्यालय व्य.समिति
३	बालिकाहरुका लागि छात्रबृत्ति कार्यक्रम (केन्द्रिय अनुदान)	सामाजिक बिकास समिति	संघिय सरकार,,प्रदेश सरकार	बिद्यालय व्य.समिति
४	बालबालिकालाई आधारभुत र बाल कक्षामा भर्ना कार्यक्रम	सामाजिक बिकास समिति	जिसस,गाँउपालिका,स्कुल व्यावस्थापन समिति	बिद्यालय व्य.समिति
५	दलितहरुलाई छात्रबृत्ति कार्यक्रम (केन्द्रिय अनुदान)	सामाजिक बिकास समिति	जिसस,गाँउपालिका,स्कुल व्यावस्थापन समिति	बिद्यालय व्य.समिति
६	बिद्यालयहरुमा शुद्ध खानेपानीको संरचना निर्माण	सामाजिक बिकास समिति	जिसस,गाँउपालिका,स्कुल व्यावस्थापन समिति	बिद्यालय व्य.समिति
७	स्वास्थ्य चौकी निर्माण	सामाजिक बिकास समिति	जिसस, गाउँपालिका	संघिय सरकार, प्रदेश सरकार
८	गर्भवति भहिलाहरुलाई स्वास्थ्य सेवा लिन प्रोत्साहित गर्न अभिमुखिकरण कार्यक्रम गर्ने	सामाजिक बिकास समिति	जिसस, गाँउपालिका	गैसस
९	पाँच बर्ष मुनिका बालबालिका र नवजात शिशुको स्वास्थ्य उपचार प्रवर्द्धनका लागि अभिमुखिकरण कार्यक्रम गर्ने	सामाजिक बिकास समिति	जिसस, गाँउपालिका, प्रदेश सरकार	गैसस
१०	बाल मैत्री तथा अनाथ आश्रम निर्माण	सामाजिक बिकास समिति, निजी क्षेत्र	जिसस, गाँउपालिका,संघिय सरकार	गैसस, प्रदेश सरकार,
११	शुद्ध खानेपानी सुविधा बृद्धि योजना	सामाजिक बिकास समिति, गैसस	जिसस, गाँउपालिका,	संघिय सरकार, प्रदेश सरकार,
१२	घरघरमा पक्की चर्पि निर्माणमा सहयोग	सामाजिक बिकास समिति,गैसस, टोलसुधार ससिति	जिसस,गाँउपालिका,	प्रदेश सरकार
१३	सार्वजनिक चर्पि निर्माण	सा.बि.स. गैसस, टोलसुधार ससिति	जिसस, गाँउपालिका	प्रदेश सरकार

क्र.स.	लक्ष्य अनुसार प्रस्तावित क्रियाकलाप	कार्यान्वयन गर्ने निकाय	अनुगमन गर्ने निकाय	समन्वय
१४	महिलाहरुको नेतृत्व बिकास कार्यक्रम	सा.बि.स. गैसस	जिसस,गाँउपालिका	प्रदेश सरकार
15	दलित, जनजाति, अपांग तथा पछाडि पारिएका समुदायको क्षमता बिकास कार्यक्रम	सा.बि.स., गैसस	जिसस,गाँउपालिका,	प्रदेश सरकार
१६	महिला, अपांग तथा पिछडिएका समुदायको आय बृद्धि कार्यक्रम	सा.बि.स., गैसस	जिसस,गाँउपालिका	प्रदेश सरकार
१७	अपांग मैत्री पूर्वाधार र सहायक सामाग्रि बितरण	सा.बि.स. गैसस.	जिसस, गाँउपालिका	
१८	गाउँस्तरीय खेलकुद मैदान निर्माण	सा.बि.स.युवा क्लवहरु	जिसस,गाँउपालिका	प्रदेश सरकार
१९	वडास्तरीय खेलकुद मैदान निर्माण	सा.बि.स.युवा क्लवहरु	जिसस, गाँउपालिका,	प्रदेश सरकार
२०	बिद्यालय स्तरीय खेल मैदान निर्माण	सा.बि.स.बिद्यालय व्य.समिति	जिसस,गाँउपालिका	प्रदेश सरकार
२१	धार्मिक तथा पुरातात्विक महत्वका संरचनाहरुको जिर्णोद्धार कार्यक्रम	सा.बि.स.	जिसस,गाँउपालिका	संघिय सरकार, प्रदेश सरकार,
२२	प्रहरी चौकी निर्माण	सा.वि.स.	जिसस,गाँउपालिका	संघिय सरकार, प्रदेश सरकार,
२३	जेष्ठ नागरिकहरुका लागि सत्संग भवन निर्माण	सामाजिक विकास समिति, गैसस	जिसस,गाँउपालिका	संघिय सरकार, प्रदेश सरकार,
२४	जेष्ठ नागरिक सत्संग भवनमा राख्ने सामाग्रि खरिद	सा.वि.स., गैसस	जिसस,गाँउपालिका,	
२५	पुर्ण सरसफाई कार्यक्रम	सा.वि.स. गैसस	जिसस,गाँउपालिका,टो.सु.स.	प्रदेश सरकार,
२६	सुकुम्बासी व्यवस्थापन	सामाजिक विकास समिति	जिसस,गाँउपालिका	संघिय सरकार, प्रदेश सरकार,

जिम्मेवारी तथा अनुगमन तालिका

१६.२ बिषयगत क्षेत्रः आर्थिक बिकास

क.स	लक्ष्य अनुसार प्रस्तावित क्रियाकलाप	कार्यान्वयन गर्ने निकाय	अनुगमन गर्ने निकाय	समन्वय
क	**कृषि विकास कार्यक्रम**			
१	व्यवसायिक खेतिका लागि कृषकहरुलाई सीपमूलक तालिम दिने	आर्थिक विकास समिति	जिसस,गाँउपालिका	प्रदेश सरकार
२	कृषकहरुको माँग अनुसार प्राविधिक सेवा प्रदान गर्न जे.टि.ए.तालिम	आर्थिक विकास समिति	जिसस,गाँउपालिका	प्रदेश सरकार
३	सिंचाइको लागि नहर निर्माण (१०० कि.मि.)	आर्थिक विकास समिति	जिसस,गाँउपालिका	प्रदेश सरकार
४	माटो परीक्षण	आर्थिक विकास समिति	जिसस,गाँउपालिका	प्रदेश सरकार
५	व्यवसायिक तरकारी तथा फलफूल खेति का लागि तालिम	आर्थिक विकास समिति	जिसस,गाँउपालिका	प्रदेश सरकार
६	कोल्ड स्टोर स्थापना सार्वजनिक नीजि साझेदारी मा (७५% नीजि २५%गापा)	आर्थिक विकास समिति	जिसस,गाँउपालिका	प्रदेश सरकार
७	कृषि सहकारी पसल स्थापना तथा संचालन गर्न सहयोग	आर्थिक विकास समिति	जिसस,गाँउपालिका	प्रदेश सरकार
८	उन्नत जातको विऊबिजन वितरण	आर्थिक विकास समिति	जिसस,गाँउपालिका	प्रदेश सरकार
९	कृषि वजार केन्द्र स्थापना	आर्थिक विकास समिति	जिसस,गाँउपालिका	प्रदेश सरकार
१०	बचत तथा ऋण परिचालन सम्वंन्धि जनचेतना कार्यक्रम	आर्थिक विकास समिति	जिसस,गाँउपालिका	प्रदेश सरकार
११	फलफुलको बिरुवा बितरण	आर्थिक विकास समिति	जिसस,गाँउपालिका	प्रदेश सरकार
१२	आधुनिक कृषि औजार बिक्रि केन्द्र संचालनका लागि अनुदान सहयोग	आर्थिक विकास समिति	जिसस,गाँउपालिका	प्रदेश सरकार
१३	आधुनिक नर्सरी स्थापनाका लागि अनुदान सहयोग	आर्थिक विकास समिति	जिसस,गाँउपालिका	प्रदेश सरकार
ख	**पशु विकास कार्यक्रम**			
१	पशु जाँच शिविर केन्द्र स्थापना	आर्थिक विकास समिति	जिसस,गाँउपालिका	प्रदेश सरकार
२	उन्नत जातका साडे, गाई, बोका, बाखा, बंगुर, भैसी पालनका लागि कृषक हरुलाई चेतनामूलक कार्यक्रम	आर्थिक विकास समिति	जिसस,गाँउपालिका	प्रदेश सरकार

क.स	लक्ष्य अनुसार प्रस्तावित क्रियाकलाप	कार्यान्वयन गर्ने निकाय	अनुगमन गर्ने निकाय	समन्वय
३	पशु नस्ल सुधार (उन्नत जातका बोका बितरण)	आर्थिक विकास समिति	जिसस,गाँउपालिका	प्रदेश सरकार
४	डालेघाँसको बिरुवा वितरण	आर्थिक विकास समिति	जिसस,गाँउपालिका	प्रदेश सरकार
५	व्यवस्थित पशु हाट बजार संचालन	आर्थिक विकास समिति	जिसस,गाँउपालिका	प्रदेश सरकार
६	भुँईघास बिउँ बितरण	आर्थिक विकास समिति	जिसस,गाँउपालिका	प्रदेश सरकार
७	गोठ निर्माण र सुधार अनुदान	आर्थिक विकास समिति	जिसस,गाँउपालिका	प्रदेश सरकार
८	आधुनिक बद्यशाला निर्माण	आर्थिक विकास समिति	जिसस,गाँउपालिका	प्रदेश सरकार
ग	**उद्योग, व्यापार र पर्यटन**			
१	कृषि मेला तथा घरेलु उद्योग प्रदर्शनी आयोजना	आर्थिक विकास समिति	जिसस,गाँउपालिका	प्रदेश सरकार
२	घरेलु उद्योग स्थापनाका लागि सिप बिकास तालिम	आर्थिक विकास समिति	जिसस,गाँउपालिका	प्रदेश सरकार
३	नयाँ उद्योग स्थापनाको लागि व्यवसाय बिकास तालिम संचालन	आर्थिक विकास समिति	जिसस,गाँउपालिका	प्रदेश सरकार
४	होम स्टे संचालन तालिम	आर्थिक विकास समिति	जिसस,गाँउपालिका	प्रदेश सरकार
५	भ्यू टावर निर्माण	आर्थिक विकास समिति	जिसस,गाँउपालिका	प्रदेश सरकार, संघिय सरकार

जिम्मेवारी तथा अनुगमन तालिका

१६.३ बिषयगत क्षेत्र: बन तथा बातावरण व्यावस्थापन

क.स	लक्ष्य अनुसार प्रस्तावित क्रियाकलाप	कार्यान्वयन गर्ने निकाय	अनुगमन गर्ने निकाय	समन्वय
१	भू उपयोग योजना तथा नीति निर्माण	बन तथा बातावरण विपत व्यावस्थापन समिति	जिसस, गाउँपालिका	प्रदेश सरकार
२	जल, वायु तथा ध्वनी प्रदुषण मापदण्ड तयार गर्ने	बन तथा बातावरण विपत व्यावस्थापन समिति	जिसस, गाउँपालिका	प्रदेश सरकार
३	गाउँपालिकामा वातावरण शाखा खोल्न	बन तथा बातावरण विपत व्यावस्थापन समिति	जिसस, गाउँपालिका	प्रदेश सरकार
४	डढेलो नियन्त्रणका लागि अग्नी रेखा निर्माण	बन तथा बातावरण विपत व्यावस्थापन समिति	जिसस, गाउँपालिका	प्रदेश सरकार
५	बन पालेहरु नियुक्ती तथा व्यवस्थापन गर्ने	बन तथा बातावरण विपत व्यावस्थापन समिति	जिसस, गाउँपालिका	प्रदेश सरकार
६	बृक्षारोपण अभियान संचालन गर्ने	बन तथा बातावरण विपत व्यावस्थापन समिति	जिसस, गाउँपालिका	प्रदेश सरकार
७	जल तथा वायु प्रदुषण नाप गर्ने मेसिन खरिद	बन तथा बातावरण विपत व्यावस्थापन समिति	जिसस, गाउँपालिका	प्रदेश सरकार
८	अन्तिम संस्कार मशान घाट निर्माण	बन तथा बातावरण विपत व्यावस्थापन समिति	जिसस, गाउँपालिका	प्रदेश सरकार
९	चिहानघाट स्थान छनौट	बन तथा बातावरण विपत व्यावस्थापन समिति	जिसस, गाउँपालिका	प्रदेश सरकार
१०	वातावरण शाखाको कार्य विवरण तयारी	बन तथा बातावरण विपत व्यावस्थापन समिति	जिसस, गाउँपालिका	प्रदेश सरकार
११	वायोग्यास प्लान्ट निर्माण अनुदान कार्यक्रम	बन तथा बातावरण विपत व्यावस्थापन समिति	जिसस, गाउँपालिका	प्रदेश सरकार
१२	ल्याण्डफिल साइटको संभाव्यता अध्ययन	बन तथा बातावरण विपत व्यावस्थापन समिति	जिसस, गाउँपालिका	प्रदेश सरकार

क.स	लक्ष्य अनुसार प्रस्तावित क्रियाकलाप	कार्यान्वयन गर्ने निकाय	अनुगमन गर्ने निकाय	समन्वय
१३	प्रारांगिक मल उत्पादन सम्बन्धी चेतनामुलक कार्यक्रम	बन तथा बातावरण विपत व्यावस्थापन समिति	जिसस, गाउँपालिका	प्रदेश सरकार
14	बिषादिको प्रयोग निरुत्साहित गर्न चेतनामुलक कार्यक्रम	बन तथा बातावरण विपत व्यावस्थापन समिति	जिसस, गाउँपालिका	प्रदेश सरकार
१५	भूक्षय नियन्त्रणका लागि तटबन्धन निर्माण	बन तथा बातावरण विपत व्यावस्थापन समिति	जिसस, गाउँपालिका	प्रदेश सरकार
१६	दीगो बन व्यवस्थापन तालिम	बन तथा बातावरण विपत व्यावस्थापन समिति	जिसस, गाउँपालिका	प्रदेश सरकार

जिम्मेवारी तथा अनुगमन तालिका

१६.४ बिषयगत क्षेत्रः भौतिक पूर्वाधार बिकास

क्र.स.	लक्ष्य अनुसार प्रस्तावित क्रियाकलाप	कार्यान्वयन गर्ने निकाय	अनुगमन गर्ने निकाय	समन्वय
१.	आवश्यक पुर्वाधार तयार गरी **व्यवस्थित बस्ती बिकास र व्यापारिक क्षेत्र** ११ स्थानमा खडा गर्ने			
२.	कालिदह-बैरेनी-बुंगचुंग	भौ.पू.बि.समिति तथा निजी क्षेत्र	जिसस, गाँउपालिका, टोल सु. समिति	प्रदेश, केन्द्र सरकार
३.	आरुवासटार	भौ.पू.बि.समिति तथा निजी क्षेत्र	जिसस, गाँउपालिका, टोल सु. समिति	प्रदेश, केन्द्र सरकार
४.	पिपलटार-आदमटार	भौ.पू.बि.समिति तथा निजी क्षेत्र	जिसस, गाँउपालिका, टोल सु. समिति	प्रदेश, केन्द्र सरकार
५.	ठाटी- खिर्र्रे	भौ.पू.बि.समिति तथा निजी क्षेत्र	जिसस, गाँउपालिका, टोल सु. समिति	प्रदेश, केन्द्र सरकार
६.	माझिटार-सामिटार	भौ.पू.बि.समिति तथा निजी क्षेत्र	जिसस, गाँउपालिका, टोल सु. समिति	प्रदेश, केन्द्र सरकार
७.	दारिमटार-निबुवाटार	भौ.पू.बि.समिति तथा निजी क्षेत्र	जिसस, गाँउपालिका, टोल सु. समिति	प्रदेश, केन्द्र सरकार
८.	ग्यासटार-माउवाटार	भौ.पू.बि.समिति तथा निजी क्षेत्र	जिसस, गाँउपालिका, टोल सु. समिति	प्रदेश, केन्द्र सरकार
९.	कुम्फुर भन्ज्यांग	भौ.पू.बि.समिति तथा निजी क्षेत्र	जिसस, गाँउपालिका, टोल सु. समिति	प्रदेश, केन्द्र सरकार
१०.	गौथले-आधामारा-भेडावारी	भौ.पू.बि.समिति तथा निजी क्षेत्र	जिसस, गाँउपालिका, टोल सु. समिति	प्रदेश, केन्द्र सरकार
११.	मैदान-द्धवारथोक	भौ.पू.बि.समिति तथा निजी क्षेत्र	जिसस, गाँउपालिका, टोल सु. समिति	प्रदेश, केन्द्र सरकार
१२.	बसन्त-दुमिडाँडा	भौ.पू.बि.समिति तथा निजी क्षेत्र	जिसस, गाँउपालिका, टोल सु. समिति	प्रदेश, केन्द्र सरकार
१३.	**औद्योगिक क्षेत्रको लागि बाटो र बिद्युतको व्यवस्था**			
१४	फिस्टार परेवाटार	भौ.पू.बि.समिति तथा निजी क्षेत्र	जिसस, गाँउपालिका, टोल सु. समिति	प्रदेश, केन्द्र सरकार, ने.बि.प्रा.
१५.	कालुपाण्डे मार्ग करिडोर	भौ.पू.बि.समिति तथा निजी क्षेत्र	जिसस, गाँउपालिका, टोल सु. समिति	प्रदेश, केन्द्र सरकार, ने.बि.प्रा.
१६.	बेशी भेग	भौ.पू.बि.समिति तथा निजी क्षेत्र	जिसस, गाँउपालिका, टोल सु. समिति	प्रदेश, केन्द्र सरकार, ने.बि.प्रा.
१७.	**कालोपत्रे सडक**			
१८.	परेवाटार-कुम्फुर भन्ज्यांग-कालिदह	भौ.पू.बि.समिति, सडक डिभिजन का.	जिसस, गाँउपालिका, टोल सु. समिति	प्रदेश, केन्द्र सरकार,

क्र.स.	लक्ष्य अनुसार प्रस्तावित क्रियाकलाप	कार्यान्वयन गर्ने निकाय	अनुगमन गर्ने निकाय	समन्वय
१९.	बैरेनी-पिपल-नलांग-ठाटी-कमलबारी-मैदान	भौ.पू.बि.समिति, सडक डिभिजन का.	जिसस, गाँउपालिका, टोल सु. समिति	प्रदेश, केन्द्र सरकार,
२०	बुंगचुंग-आरुवास मैदान	भौ.पू.बि.समिति, सडक डिभिजन का.	जिसस, गाँउपालिका, टोल सु. समिति	प्रदेश, केन्द्र सरकार,
२१.	परेवाटार-आदमटार	भौ.पू.बि.समिति, सडक डिभिजन का.	जिसस, गाँउपालिका, टोल सु. समिति	प्रदेश, केन्द्र सरकार,
२२.	रायटार-सलांगघाट-बेनीदोभान	भौ.पू.बि.समिति, सडक डिभिजन का.	जिसस, गाँउपालिका, टोल सु. समिति	प्रदेश, केन्द्र सरकार,
२३.	**ग्राभल सडक**			
२४	आरुबासटार-भेडाबारी	भौ.पू.बि.समिति, सडक डिभिजन का.	जिसस, गाँउपालिका, टोल सु. समिति	प्रदेश, केन्द्र सरकार,
२५.	फिस्टार-सुन्दरबस्ती	भौ.पू.बि.समिति, सडक डिभिजन का.	जिसस, गाँउपालिका, टोल सु. समिति	प्रदेश, केन्द्र सरकार,
२६.	दोभानटार-ठाटी	भौ.पू.बि.समिति, सडक डिभिजन का.	जिसस, गाँउपालिका, टोल सु. समिति	प्रदेश, केन्द्र सरकार,
२७.	मैदान-बसन्त(दुमिडाँडा	भौ.पू.बि.समिति, सडक डिभिजन का.	जिसस, गाँउपालिका, टोल सु. समिति	प्रदेश, केन्द्र सरकार,
२८	गौथले-आरुवास	भौ.पू.बि.समिति, सडक डिभिजन का.	जिसस, गाँउपालिका, टोल सु. समिति	प्रदेश, केन्द्र सरकार,
२९.	अर्चलेटार-नलांग(ठाटी	भौ.पू.बि.समिति, सडक डिभिजन का.	जिसस, गाँउपालिका, टोल सु. समिति	प्रदेश, केन्द्र सरकार,
३०.	माविखोला-कामरांग	भौ.पू.बि.समिति, सडक डिभिजन का.	जिसस, गाँउपालिका, टोल सु. समिति	प्रदेश, केन्द्र सरकार,
३१.	आरुवास-कमलावारी	भौ.पू.बि.समिति, सडक डिभिजन का.	जिसस, गाँउपालिका, टोल सु. समिति	प्रदेश, केन्द्र सरकार,
३२.	बुंगचुंग-सतिडाँडा	भौ.पू.बि.समिति, सडक डिभिजन का.	जिसस, गाँउपालिका, टोल सु. समिति	प्रदेश, केन्द्र सरकार,
३३.	पक्की सडक नाली	भौ.पू.बि.समिति, सडक डिभिजन का.	जिसस, गाँउपालिका, टोल सु. समिति	प्रदेश, केन्द्र सरकार,
३४	**चक्रपथ निर्माणः** माथि उल्लेखित सडक भित्र पर्ने गरी आरुवास टार-मैदान-बसन्त-डुमिडाँडा-खिर्रे-ठाटी-पिपलनलांग-कालिदह-कुम्फुरभञ्ज्यांग-अमिलछाप-आदमटार-परेवा टार-आरुवासटार चक्रपथ निर्माण	भौ.पू.बि.समिति, सडक डिभिजन का.	जिसस, गाँउपालिका, टोल सु. समिति	प्रदेश, केन्द्र सरकार,
३५.	**पक्की पुल**			
३६.	जरे बगैंचा -निर्माणाधिन)	भौ.पू.बि.समिति, सडक डिभिजन का.	जिसस, गाँउपालिका, टोल सु. समिति	प्रदेश, केन्द्र सरकार,
३७.	पिपलटार,घाटबेसी -निर्माणाधिन)	भौ.पू.बि.समिति, सडक डिभिजन का.	जिसस, गाँउपालिका, टोल सु. समिति	प्रदेश, केन्द्र सरकार,
३८.	आरुबासटार-मलेखु (निर्माण हुन लागेका)	भौ.पू.बि.समिति, सडक डिभिजन का.	जिसस, गाँउपालिका, टोल सु. समिति	प्रदेश, केन्द्र सरकार,
३९.	रायाटार-फिस्टार (सर्भे भै सकेको)	भौ.पू.बि.समिति, सडक डिभिजन का.	जिसस, गाँउपालिका, टोल सु. समिति	प्रदेश, केन्द्र सरकार,

क्र.स.	लक्ष्य अनुसार प्रस्तावित क्रियाकलाप	कार्यान्वयन गर्ने निकाय	अनुगमन गर्ने निकाय	समन्वय
४०	कालिदह (निर्माणाधिन)	भौ.पू.बि.समिति, सडक डिभिजन का.	जिसस, गाँउपालिका, टोल सु. समिति	प्रदेश, केन्द्र सरकार,
४१.	कालिका-माझिटार (प्रदेश सरकार संग माँग गर्ने)	भौ.पू.बि.समिति, सडक डिभिजन का.	जिसस, गाँउपालिका, टोल सु. समिति	प्रदेश, केन्द्र सरकार,
४२	मजुवाटार-मालिंगा (प्रदेश सरकार संग माँग गर्ने)	भौ.पू.बि.समिति, सडक डिभिजन का.	जिसस, गाँउपालिका, टोल सु. समिति	प्रदेश, केन्द्र सरकार,
४३.	**झोलुंगे पुल**			
४४	बैरेनी-टकटके	भौ.पू.बि.समिति, झो.पुल. डिभिजन	जिसस, गाँउपालिका, टोल सु. समिति	प्रदेश, केन्द्र सरकार,
४५	बांगे पोखरे	भौ.पू.बि.समिति, झो.पुल. डिभिजन	जिसस, गाँउपालिका, टोल सु. समिति	प्रदेश, केन्द्र सरकार,
४६	खैरेनी करमखोला	भौ.पू.बि.समिति, झो.पुल. डिभिजन	जिसस, गाँउपालिका, टोल सु. समिति	प्रदेश, केन्द्र सरकार,
४७	**बिद्युत**			
४८	नयाँ ट्रान्सफरमर जडान	भौ.पू.बि.समिति, ने.बि.प्रा.	जिसस, गाँउपालिका, टोल सु. समिति	प्रदेश, केन्द्र सरकार,
४९	ट्रान्सफरमर मर्मत	भौ.पू.बि.समिति, ने.बि.प्रा.	जिसस, गाँउपालिका, टोल सु. समिति	प्रदेश, केन्द्र सरकार,
५०	सिमेन्ट पोल ११ मिटर	भौ.पू.बि.समिति, ने.बि.प्रा.	जिसस, गाँउपालिका, टोल सु. समिति	प्रदेश, केन्द्र सरकार,
५१.	स्टिल पोल ९ मिटर	भौ.पू.बि.समिति, ने.बि.प्रा.	जिसस, गाँउपालिका, टोल सु. समिति	प्रदेश, केन्द्र सरकार,
५२.	डिस्ट्रीव्युसन वायर	भौ.पू.बि.समिति, ने.बि.प्रा.	जिसस, गाँउपालिका, टोल सु. समिति	प्रदेश, केन्द्र सरकार,

जिम्मेवारी तथा अनुगमन तालिका

१६.५ बिषयगत क्षेत्रः संस्थागत बिकास तथा शुसासन

क्र.स.	लक्ष्य अनुसार प्रस्तावित क्रियाकलाप	कार्यान्वयन गर्ने निकाय	अनुगमन गर्ने निकाय	समन्वय
१.	वडा कार्यालय भवन निर्माण	संस्थागत बिकास समिति	जिसस, गाउँपालिका	प्रशासन शाखा
२.	गाउँपालिकामा थप शाखाहरु स्थापना	संस्थागत बिकास समिति	जिसस, गाउँपालिका	प्रशासन शाखा
३.	सार्वजनिक जग्गाको संरक्षण र उपयोग	संस्थागत बिकास समिति	जिसस, गाउँपालिका	प्रशासन शाखा
४.	योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र अनुगमनमा गाउँवासीहरुको सहभागिता अभिबृद्धि	संस्थागत बिकास समिति	जिसस, गाउँपालिका	प्रशासन शाखा
५.	कार्यालय उपकरण र फर्निचर हरु खरिद	संस्थागत बिकास समिति	जिसस, गाउँपालिका	प्रशासन शाखा
६.	दक्ष जनशक्तिको व्यवस्था	संस्थागत बिकास समिति	जिसस, गाउँपालिका	प्रशासन शाखा
७.	बार्षिक योजना तर्जुमा कार्यक्रम	संस्थागत बिकास समिति	जिसस, गाउँपालिका	प्रशासन शाखा
८.	योजना तथा कार्यक्रम अनुगमन	संस्थागत बिकास समिति	जिसस, गाउँपालिका	प्रशासन शाखा
९.	निजी क्षेत्रसँग सहकार्य र सूचना केन्द्रको स्थापना	संस्थागत बिकास समिति	जिसस, गाउँपालिका	प्रशासन शाखा
१०.	बिभिन्न बैठकहरु आयोजना	संस्थागत बिकास समिति	जिसस, गाउँपालिका	प्रशासन शाखा
११.	आवश्यक कार्यविधि निर्देशिका तयारी तथा कार्यान्वयन	संस्थागत बिकास समिति	जिसस, गाउँपालिका	प्रशासन शाखा
१२.	सामाजिक परिक्षण र सार्वजनिक सुनुवाई	संस्थागत बिकास समिति	जिसस, गाउँपालिका	प्रशासन शाखा
१३.	आवश्यक्तामा आधारित क्षमता विकास योजना तर्जुमा गरी कार्यक्रम संचालन गर्ने	संस्थागत बिकास समिति	जिसस, गाउँपालिका	प्रशासन शाखा

१७.गुरु योजना कार्यान्वयन

यस अन्तर्गत बार्षिक तथा बहुबार्षिक आयोजना तथा कार्यक्रमको विस्तृत संभाव्यता अध्ययन, लागत अनुमान तथा कार्यक्रमको प्रस्ताव तयारी र स्वीकृति तथा दरभाउ पत्र, बोलपत्र तथा उपभोक्ता, गैसस र सामुदायिक संस्था मार्फत आयोजना तथा कार्यक्रमको खरीद योजना, विषयगत कार्यक्रमको कार्ययोजना अनुसार एकीकृत बार्षिक कार्ययोजना तयार तथा स्वीकृत गरी तोकिएको प्रक्रिया अनुसार कार्यान्वयन गर्ने विषयहरु योजनामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

१८. विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन

भौतिक पुर्वाधार योजना अन्तर्गतका आयोजना तथा कार्यक्रमहरु वार्षिक लक्ष्य अनुसार तोकिएको आर्थिक वर्षको लागि अघिल्लो आर्थिक वर्षमा नैतोकिएको प्रक्रिया र ढाँचा अनुसार विस्तृत संभाव्यता अध्ययन गरी वार्षिक कार्यक्रममा समावेश गरिनेछ । सम्भाव्यता अध्ययनमा प्राविधिक, वातावरणीय, सामाजिक/ साँस्कृतिक, आर्थिक पक्षहरुको विस्तृत अध्ययन गरिनेछ । यस प्रक्रियामा नेपाल सरकारवाट जारी वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन, सामाजिक तथा वातावरणीय सुरक्षात्मक प्रारुप अनुसार गरिनेछ ।

१९. लागत अनुमान तयारी

गुरु योजनामा प्रस्तावित कार्ययोजना अनुसार विस्तृत संभाव्यता अध्ययन पश्चात बार्षिक योजना तर्जुमा तथा स्वीकृत हुनु अगावै तथा पश्चात भौतिक पूर्वाधार आयोजना तथा अन्य कार्यक्रमको विस्तृत लागत अनुमान तयार गरिनेछ । विस्तृतलागत अनुमान तयारगर्दास्वीकृतनर्मस्तथा दररेट अनुसार गरिनेछ । लागत अनुगमान अनुसार खरीद योजना समेत तयार गरिनेछ ।

२०. वार्षिक कार्य योजना तयारी

गुरु योजनाको वार्षिक लक्ष्य, एकीकृत कार्ययोजना अनुसार वार्षिक योजना, कार्यक्रम र बजेट तर्जुमा गर्नु पर्नेछ । स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम तथा वजेट अनुसार गाउँपालिकाको वार्षिक कार्ययोजना तयार गरिनेछ ।स्वीकृत वार्षिक कार्ययोजनाको आयोजना तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन सम्बन्धी खरीद योजना तयार गरी आयोजना तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनेछ ।

२१. योजना संचालन तथा मर्मतसंभार

भौतिक पूर्वाधार विकास तथा निर्माण सम्बन्धी आयोजनाहरुको निर्माण कार्य सम्पन्न भए पछि सम्बन्धित उपभोक्ता तथा गाउँपालिकामा हस्तान्तरण गरिनेछ । उपभोक्ता समितिलाई हस्तातन्तरण भएका आयोजनाहरु सम्बन्धित उपभोक्ताहरुले सेवा शुल्क तथा मर्मत संभार कोष खडा गरी नियमित रुपमा उक्त आयोजनाहरुको मर्मत संभार कार्य सञ्चालन गर्नेछन् । यसैगरी दरभाउ पत्र तथा बोलपत्रको प्रक्रियाद्धारा ठेक्कापट्टा मार्फत सम्पन्न योजनाहरु गाउँपालिकामा हस्तान्तरण भई आएपछि गाउँपालिकाले एकमुष्ट मर्मत संभार कोष खडा गरी नियमित रुपमा पूर्वाधार विकास आयोजनाहरुको मर्मत संभार गरी

सञ्चालन गरिनेछ । भौतिक पूर्वाधार वाहेक अन्य कार्यक्रमको हकमा कार्यक्रमको प्रकृति हेरी गाउँपालिका तथा सम्बन्धित निकाय तथा संस्थाबाट दीगो रुपमा सञ्चालन गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।

२२.गुरु योजनाको मध्यावधि (समिक्षा) मूल्याङ्कन

गाउँपालिकाले तर्जुमा गरेको प्रथम ५ बर्षे गाउँ विकास गुरु योजनाको कार्यान्वयनको समग्र अवस्था र यस्ले हासिल गरेको उपलब्धी, कार्यान्वयनमा रहेका समस्या विश्लेषण गरी गुरु योजना कार्यान्वयनको समीक्षा गर्न योजना अवधिको तेश्रो वर्ष अर्थात आर्थिक वर्ष २०७७/७८को मध्य सम्ममा गुरु योजनाको मध्यावधि समिक्षा गरिनेछ। मध्यावधि समिक्षा कार्य उपलब्ध सूचना, प्रगति प्रतिवेदन अद्यावधिक गरिएको गाउँ प्रोफाईल, प्रगति मापनका सूचकहरुका आधारमा योजनाका सबै सरोकारवालाको सहभागितामा गरिनेछ । समिक्षा गर्दा परिमाणात्मक तथा विषयगत उपलब्धीहरुको लेखाजोखा, आइपरेका समस्या र देखा परेका जोखिम समेतको लेखाजोखा गरी योजना बाँकी अवधिको कार्य योजना तथा रणनीतिहरु तय गरिनेछ । मद्यावधी (समिक्षा) मूल्याङ्कन प्रक्रियामा वाह्य विशेषज्ञबाट सहजीकरण गराउन सकिनेछ ।

अनुसूचीहरु

अनुसूची १: गुरु योजना तर्जुमा कार्य योजना

सिद्धलेक गाउँपालिकाको गुरु योजना तर्जुमाको विस्तृत कार्य योजना

सि.नं.	क्रियाकलाप	समयावधि २०७४											समयावधि २०७५										जिम्मेवारी
		माघ			फागुन				चैत्र				बैशाख				जेठ				असार		
	हप्ता →	२	३	४	१	२	३	४	१	२	३	४	१	२	३	४	१	२	३	४	१	२	
	खण्ड १: गाउँ प्रोफाइल तयार गर्ने																						
१.	तथ्यांक सूचना संकलनका लागि फरम्याट तयार गर्ने																						SOTRAN
२.	तयार भएको फरम्याट गाउँ पालिका द्धारा आमन्त्रित सरोकारवालाहरु समक्ष प्रस्तुतिकरण गर्ने र प्राप्त सुझावहरुलाई फरम्याटमा समावेश गर्ने र छपाईमा पठाउनु अघि कोडिंग गर्ने																						SOTRAN र गाउँपालिका
३.	फरम्याट छपाई गर्ने																						गाउँपालिका
४.	गाउँ पालिका द्धारा नियुक्त तथ्यांक सूचना संकलकहरुलाई ३ दिने तालिम दिने																						SOTRAN
५.	तथ्यांक संकलकहरुद्धारा ७ वटै वडामा तथ्यांक सूचना संकलन गर्ने																						गाउँपालिका
६.	संकलित तथ्यांक गा.पा.बाट संकलन तथा सफाई गर्ने																						SOTRAN
७.	डाटा इन्ट्रिका लागि कंप्यूटर सफट्वेयर तयार गर्ने																						SOTRAN
८.	प्राप्त तथ्यांक सूचनालाई सफट्वेयरमा इन्ट्रि गर्ने																						SOTRAN
९.	इन्ट्रि पश्चात डाटा प्रशोधन, बिश्लेषण गरी टेवुलेसन गर्ने																						SOTRAN
१०.	बिश्लेषण र टेबुलेसन भएका तथ्यांक																						SOTRAN

सि.नं.	क्रियाकलाप	समयावधि २०७४											समयावधि २०७५										जिम्मेवारी
		माघ			फागुन				चैत्र				बैशाख				जेठ				असार		
	हप्ता →	२	३	४	१	२	३	४	१	२	३	४	१	२	३	४	१	२	३	४	१	२	
	सूचनाको आधारमा गाउँ वस्तुस्थिति चित्रण (गाउँ प्रोफाइल) लेखन गर्ने																						
११.	मस्यौदा गाउँ प्रोफाइललाई गा.पा.का सरोकारवालाहरु माझ प्रस्तुतिकरण गर्ने र प्राप्त सल्लाह सुझावलाई प्रोफाइलमा समावेश गर्ने																						SOTRAN र गाउँपालिका
	खण्ड-२: गुरु योजना तर्जुमा																						
१२.	गाउँका सरोकारवालाहरुलाई योजना तर्जुमाको चरण तथा प्रकृयाको बारेमा अभिमुखि करण गर्ने																						SOTRAN र गाउँपालिका
१३.	ऐन, नीति, नियम तथा अन्य दस्तावेज अध्ययन गर्ने																						
१४.	योजना तर्जुमा संग सम्बन्धित बिभिन्न फरम्याटहरु तयार गर्ने																						
१५.	बिषयगत समस्या तथा सम्भावना कार्यशाला गोष्ठि आयोजना गर्ने (वडा र गापा.स्तर)																						परामर्शदाता र गापा
१६.	बिषयगत योजना तर्जुमा कार्यशाला गोष्ठि आयोजना गने																						परामर्शदाता र गापा
१७.	गाउँ गुरु योजना तर्जुमा कार्यशाला गोष्ठि आयोजना गर्ने																						परामर्शदाता र गापा
१८.	कार्यशालामा सहभागिहरुबाट प्राप्त Inputs लाई कंप्यूटर फरम्याटमा राख्ने																						SOTRAN
१९.	गुरु योजना दस्तावेज तयारी गर्ने																						SOTRAN
२०.	मस्यौदा गुरु योजना दस्तावेज सरोकारवालाहरु माझ प्रस्तुतिकरण गरी राय सुझाव संकलन गर्ने																						परामर्शदाता र गापा

सि.नं.	क्रियाकलाप	समयावधि २०७४											समयावधि २०७५										जिम्मेवारी
		माघ			फागुन				चैत्र				बैशाख				जेठ				असार		
	हप्ता	२	३	४	१	२	३	४	१	२	३	४	१	२	३	४	१	२	३	४	१	२	
२१.	प्राप्त राय सुझावलाई गुरु योजना दस्तावेजमा समावेश गरी गुरु योजना दस्तावेजलाई अन्तिम स्वरुप प्रदान गर्ने																						SOTRAN
२२.	गुरु योजना दस्तावेज खण्ड १ र २ को ५ प्रति सिद्धलेक गापा मा बुझाउने																						SOTRAN

अनुसूची-२: गाउँस्तरीय समस्या विश्लेषण तालिका

बिषयगत क्षेत्र	समस्याहरु	समस्याका कारणहरु	असर	समस्या समाधानका उपायहरु
१. सामाजिक बिकास क्षेत्र				
शिक्षा	बिद्यालय उमेरका बिद्यार्थी बिद्यालय छाडी नकारात्मक र अन्य गतिविधिमा लाग्ने	• गरिवी • अभिभावकमा चेतनाको अभाव	बिद्यालय छाडने बिद्यार्थिको संख्या बृद्धि	अभिभावक बिद्यार्थीलाई आवश्यक जनचेतना मुलक कार्यक्रम दिनु पर्ने
	बिद्यालय नियमित नजानु	• गरिवीको कारणले बिद्यार्थिहरु अन्य आय आर्जनको गतिविधिमा लाग्नु		गरिव अभिभावकहरुको लागि आय आर्जन को कार्यक्रम आयोजन गर्ने
	किशोरी मैत्री शौचालय, बालमैत्री पर्याप्त भवन खानेपानी शौचालयको समस्या	आवश्यक बजेटको अभाव	• किशोरीहरुलाई समस्या हुने गरेको	बाल क्लव गठन,बालमैत्री पूर्वाधार निर्माण गने र किशोरी मैत्री शौचालय निमार्ण गर्नु पर्ने
	आधुनिक प्रविधि शैक्षिक सामग्री प्रयाप्त नहुनु	आवश्यक बजेटको अभाव	बिद्यार्थिहरुको दक्षतामा कमी	आधुनिक प्रविधि शैक्षिक सामग्री खरिद गर्ने
	सबैलाई खाजा कार्यक्रम	स्रोतको ब्यवस्था नभएको	बिद्यार्थिहरु बिद्यालय आउन नचाहनु	आर्थिक सहयोग
	बिद्यालय ब्यवस्थापनमा आर्थीक समस्या	बजेटको स्रोत नभएको	बि.व्य.समिति प्रभावकारी नहुनु	आर्थिक स्रोतको ब्यवस्था गर्ने
	१२ कक्षाको अध्यानको लागी बाहिर जानु पर्ने समस्या	१२ कक्षा संचालनको लागी बिद्यालय हरु अपर्याप्त भएको	बिद्यार्थिहरुलाई उच्च शिक्षा हासिल गर्न कठिनाई	बिद्यमान बिद्यालयहरुको क्षमता बिकास गरी १२ कक्षा र सो भन्दा माथिको कक्षा पनि संचालन गराउनु पर्ने
	बिद्यार्थिको अनुपातमा शिक्षक दरबन्दी न्यून हुन	स्रोतको ब्यवस्था नभएको	शिक्षकहरु बढि बोझ बोक्न बाध्य हुनु	दरबन्दी थप गरी शिक्षक भर्ना गर्नु पनै
स्वास्थ्य तथा पोषण	निर्मलीकरणको कमी	निर्मलीकरण गर्ने उपकरण नभएको	पानीजन्य रोग बढनु	अटोकेलेभको ब्यवस्था गर्ने

बिषयगत क्षेत्र	समस्याहरु	समस्याका कारणहरु	असर	समस्या समाधानका उपायहरु
	कर्मचारीको कमी	दरबन्दी अनुसारका कर्मचारी नहुनु	कर्मचारीलाई बढि बोझ हुनु	कर्मचारी व्यावस्थापन गर्नु पर्ने
	प्रयाप्त मात्रामा औषधीको कमी	निशुल्क औषधिको लागि आवश्यक पहल नभएको	औषधीको आपूर्तिबाट जनता बंचित	निशुल्क औषधीको ब्यवस्था गर्नुपर्ने
	६ महिनादेखि ५ वर्षमुनिको बालबालिकाको पोषण सम्बन्धी जानकारीमा कमी	अभिभावक शिषेशगरी आमाहरुमा पोषण सम्बन्धी चेतनाको कमी	आमाहरु कुपोषित भई छिटटै रोगि हुने	पोषण सम्बन्धी कार्यक्रमहरु संजालन गर्नु पर्ने
	सवै वडामा गाउँघर क्लिनिक न भएको र ६ नं. वडामा भएता पनि प्रभावकारी ढंगले संचालन नहुनु	आवश्यक योजना र स्रोत नभएको	आम गाउँलेहरु स्वास्थ्य सेवाबाट बन्चित	गाउँघर क्लिनिक नभएको वडामा थपगरी प्रभावकारी ढंगले संन्चालन गर्ने
	एम्बुलेन्स नहुनु र अन्य संस्थाबाट संचालित एम्बुलेन्स को पनि जनशक्ति अभावले सेवा नियमित नहुन	एम्बुलेन्स खरीदको लागी श्रोत नभएको	बिरामिहरुलाई समयमा स्वास्थ्य केन्द्र वा अस्पताल पुरयाउन नसक्नु	एम्बुलेन्स खरीद गर्ने
	सवै वार्डमा बर्थिंग सेन्टर नभएकोले प्रशुति सेवा उपलव्ध नभएका	सवै वार्डमा बर्थिंग सेन्टर स्थापना गर्न बजेट अभाव	गर्भादान गराउन समस्या	सवै वडामा बर्थिंग सेन्टरको व्यवस्था गर्ने
	पौष्टिक आहार कार्यक्रम संचालन नभएकोले धेरै बालबालिका कुपोषणका सिकार भएका	पौष्टिक आहार कार्यक्रम ल्याउन नसक्नु	बालबालिकाहरु कुपोषित हुनु	सबै बालबालिकाहरु लाई पौष्टिक आहारको व्यावस्थापन गर्नु पर्ने
	पौष्टिक आहार बारे प्राय: आमाहरुलाई ज्ञान नभएका	आमा समुहलाई पौष्टि आहार बारे सचेतना दिन नसक्नु	आमाहरु कुपोषित हुनु	आमा समुहलाई सचेतना दिनु पर्ने
	नियमित स्वास्थ्य परिक्षणको बारेमा आम जनतामा पर्याप्त ज्ञान नहुन	स्वास्थ्य परिक्षणको बारेमा सचेतनाको अभाव	आम जनतालाई आफनो स्वास्थ्य बारे जानकारी नहुनु	स्वास्थ्य परिक्षणको बारेमा सचेतना दिनु पर्ने
	५ नं. वडामा स्वास्थ्य चौकी नहुन	कार्यक्रम र बजेट नभएकोले	वडा न.५ का जनतार्ला स्वास्थ्य सेवा लिन समस्या	वडा न.५ मा स्वास्थ्य चौकी स्थापना गर्नु पर्ने
	स्थानीयहरु गलत खानपानको कारणले बिरामी हुने गरेको	स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन गरी खानपानको बारेमा पनि जनचेतना	गलत खानपान को कारणले हुने रोग बृद्धि	स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन र खानपानको बारेमा पनि जनचेतना

बिषयगत क्षेत्र	समस्याहरु	समस्याका कारणहरु	असर	समस्या समाधानका उपायहरु
		मुलक कार्यक्रम नहुनु		मुलक कार्यक्रम आवश्यक
खानेपानी तथा सरसफाइ	पुर्नःमर्मत, पुनः निर्माण सरसफाईमा समस्या	कार्यक्रम बनाई आवश्यक व्यवस्था गर्न नसकेको	सफा र सुरक्षित खानेपानी बाट जनता बन्चित	पुराना खानेपानी योजना मर्मत संभार गर्ने
	सबै मुहानमा पानी प्रयोगका लागी समस्या	प्राविधिक र साधनको व्यवस्थापन हुन नसकेको	पानी जन्य रोगमा बृद्धि	मुहान संरक्षण गर्नु पर्ने
	पानीको आपुर्तिमा समस्या	प्राविधिक जनशक्तिको कमी	आवश्यक मात्रामा पानी नहुँदा स्थानीयलाई समस्या	पानीको आपूर्ति बढाउनु पर्ने
	पानीको निर्मलीकरण नहुने गरेको	पानी निर्मलीकरणको उपकरण नभएको	जनताहरु शुद्ध पानी बाट बंचित	पानी निर्मलिकरण गरी मात्र बितरण गर्नु पर्ने
	खानेपानी मुहान पर्याप्त नहुनु र भएको मुहानको पनि संरक्षण नहुनु,	खानेपानी मुहानको पहिचान साथै संरक्षण हुन नसकेको	जनताहरु शुद्ध पानी बाट बंचित	खानेपानी मुहानको पहिचान साथै संरक्षण गर्ने
	प्राकृतिक प्रकोपको कारणले मुहान सुक्नु,	मुहान संरक्षण नहुनु	आवश्यक मात्रामा पानी नहुँदा स्थानीयलाई समस्या	मुहान संरक्षणका लागि बृक्षारोपण कार्यक्रम गर्ने
	पिउन योग्य पानीका लागी मुहान देखि घरघर सम्म व्यवस्था नहुनु	खानेपानी योजना नभएको	आम जनता खानेपानी बाट बन्चित	खानेपानी योजना निर्माण गर्ने
	वडा नं. २ र ३ मा खानेपानीको जटिल समस्या	खानेपानी योजना नभएको		खानेपानी योजना बनाउने
	वडा नं. ४ मा खानेपानी लिन धेरै टाढा जानु पर्ने	खानेपानी योजना नभएको		खानेपानी योजना बनाउने
	वडा नं. ५ मा पाइपबाट बितरण हुने पानी शुद्धिकरण नभएको	खानी पानीको मुलमा शुद्धिकरण गर्ने प्रविधि र उपकरण नहुनु	जनताहरु शुद्ध पानी बाट बंचित	खानी पानीको मुलमा शुद्धिकरण गर्नु पर्ने
	खानेपानी आयोजनाहरुको स्तरोन्नती नहुनु	पर्याप्त बजेट नभएर		आयोजनाहरुको मर्मत तथा स्तरोन्नती गर्नु पर्ने
महिला तथा बालबालिका	महिलाहरुलाई शिक्षामा बाधा, महिला हिसां, बालबालिकालाई उपयुक्त वाताबरण नभएको	महिला अधिकार बारे जानकारी नभएको	महिलाहरुमा चेतनाको स्तर कम भएको	महिला शिक्षा कार्यक्रम संचालन गर्ने, चेतना बिरुद्धको जनचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गर्ने

बिषयगत क्षेत्र	समस्याहरु	समस्याका कारणहरु	असर	समस्या समाधानका उपायहरु
	बालश्रम	बालबालिकाका अभिभावकहरुको आर्थिक अवस्था अत्यन्त दयनिय	बालबालिकाको बौद्धिक स्तर न्यून	बालश्रम नियन्त्रणको लागि अभिभावकहरुको आयस्तर बढाउने कार्यक्रम संचालन गर्ने
	महिला अधिकार बारे सवै महिलाहरुमा जानकारी नहुनु	महिला अधिकार बारे चेतना मुलक कार्यक्रम संचालन नभएको	महिलाहरु आफनो अधिकार बारे अनभिज्ञ	महिला अधिकार बारे चेतना मुलक कार्यक्रम संचालन गर्नु
	महिलाहरु मथि घरेलु हिंसा हुने भएकोले महिलाहरु पिडित भएका,	महिलाहरु मथि घरेलु हिंसा कम गर्न चेतना मुलक कार्यक्रम संचालन गर्न नसक्नु		महिलाहरु मथि घरेलु हिंसा कम गर्न चेतना मुलक कार्यक्रम संचालन गनु पने
	महिला र पुरुष विच विभेद हुनु,	चेतना मुलक कार्यक्रम संचालन गर्न नसक्नु		चेतना मुलक कार्यक्रम संचालन गर्नु पर्ने
	आय आर्जनको उपयुक्त व्यवस्था नहुँदा महिलाहरुको आर्थिक अवस्था दयनिय रहेको,	आय आर्जन मुलक कार्यक्रम संचालन गर्न नसक्नु	गरिवि	आय आर्जन मुलक कार्यक्रम संचालन गर्नु पन
	बचत तथा ऋण सहकारी संस्थाहरुले ऋणमा अत्यधिक व्याज लगाउनाले महिलाहरुको आर्थिक अवस्थामा सुधार आउन नसकेको	व्याज दर कम गराउने प्रयास नभएको	आर्थिक अवस्था कहिल्यै उभो नलाग्नु	सर्भ सुलभ व्याज कायम गराउन पहल गर्ने
	महिला अधिकार बारे सवै महिलाहरुमा जानकारी नहुनु	महिला अधिकार बारेचेतना मुलक कार्यक्रम संचालन गर्न नसक्नु	महिलाहरुमा चेतनाको स्तर न्यून	चेतना मुलक कार्यक्रम संचालन गर्नु पर्ने
	बाल बिवाह गर्ने प्रथा अझै पनि बिद्यमान रहने गरेकोले बालबालिकाको समुचित बिकास हुन नसकेको	बाल बिवाह गर्ने प्रथाको बारेमा चेतना मुलक कार्यक्रम संचालन गर्न नसक्नु	बालिकाहरुको भौतिक तथा सामाजिक बिकास हुन नसक्नु	बाल बिवाह गर्ने प्रथाको बारेमा चेतना मुलक कार्यक्रम संचालन गर्नु पर्ने
	प्राय गरिव परिवारका बालबालिकाहरु बिद्यालयमा अध्ययन गर्न न जानु	आर्थिक अवस्था कमजोर भएकोले	बिद्यालय छाडने दर अत्यधिक हुनु	आर्थिक अवस्था कमजोर भएका बाल बालिका लाई स्कुल जान आर्थिक सहुलियत सहित प्रोत्साहन दिनु पने
	बाल अधिकारको बारेमा सवै बालबालिका र अभिभावकहरुमा	चेतना मुलक कार्यक्रम संचालन गर्न	आफनो अधिकारको उपयोग	चेतना मुलक कार्यक्रम संचालन गर्नु

बिषयगत क्षेत्र	समस्याहरु	समस्याका कारणहरु	असर	समस्या समाधानका उपायहरु
	चेतनाको कमी	नसक्नु	गर्न नसक्नु	पर्ने
	बालबालिका माथि हुने शारिरिक तथा मानसिक शोषण बिद्यमान हुनु	चेतना मुलक कार्यक्रम संचालन गर्न नसक्नु	बालबालिकाको जिवनस्तर अति कठिन	चेतना मुलक कार्यक्रम संचालन गर्नु पर्ने
	बालमैत्री बाताबरण नहुनु	बलमैत्री पुर्वाधार तथा बाताबरण नभएकोले	बालबालिका बिकासको प्रवाहमा आउन नसक्नु	बलमैत्री पुर्वाधार तथा बाताबरण बनाउनु पर्ने
पछाडि परेका वा पारिएका र अपांग जनसंख्या	दलित, आदिवासी, जनजातिहरु अधिकांस शिक्षित नहुनु	औपचरिक तथा अनौपचारिक ढंगबाट सुसुचित गराउने ब्यवस्था नभएको	बिकासको मुल प्रवाहमा आउन नसक्नु	पछाडि परेका र पारिएकाहरुको दलित, आदिवासी, जनजातिहरु शिक्षामा पहुँच बढाउने
	सामाजिक रुपले पछाडि परेका र पारिएका कारणले कमजोर मनस्थिति	सचेतनाका कार्यक्रम तथा तालिम संञ्चालन गर्न नसक्नु	स्वः मनस्थितीमा कमजारी	चेतना अभिबृद्धि कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने
	समाजमा अझै छुवाछुतका जातिय समस्या	छुवाछुत निषेध सम्बन्धी कानुन कडाईका साथ कार्यान्वयन नहुनु	बिभेदकारी समाजले गर्दा यस्ता बर्गको बिकास अवरुद्ध	छुवाछुत बिरुद्धको कानुन कडाइ का साथ लागु गर्नु पर्ने
	सामाजिक कुरितिमा फस्नु	सचेतना कार्यक्रम संचालन नहुनु	सामाजिक कुरितिमा फस्नुस	चेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गर्ने
	सक्षमताको कदर नहुनु	अवसरबाट बंचित	सक्षमताको कदर नहुनु	जातिय बिभेदमा परेका सक्षम व्यक्तिहरु लाई आरक्षण दिई अवसरमा पहुँच बढाउने
	पछाडि परेका वा पारिएका समुदायहरुको आर्थिक अवस्था अत्यन्त दयनिय, बिशेष गरी चेपांग समुदायको आयस्तर अत्यन्तै न्यून	अवसरबाट बंचित	गरिबि	आय आर्जन कार्यक्रम संचालन गर्नु पर्ने
	अपांगले प्रयोग गर्ने सहायक सामाग्री आवश्यक मात्रामा उपलव्ध नहुनु	योजना र कार्यक्रम नहुनु	अपांगहरु झनै समस्यामा	अपांगले प्रयोग गर्ने सहायक सामाग्रीको आवश्यकता हुने
	अपांग मैत्री पुर्वाधार नहुनु व्यक्तिहरुको आयस्तर अत्यन्तै न्यून हुनु	अपांग मैत्री पुर्वाधार र राजगारीको व्यावस्था गर्न नसक्नु	अपांगहरु झनै समस्यामा	अपांग मैत्री पुर्वाधार र राजगारीको व्यावस्था गर्नु पर्ने

बिषयगत क्षेत्र	समस्याहरु	समस्याका कारणहरु	असर	समस्या समाधानका उपायहरु
	अशक्त तथा अपाङ्गताको लागी बिशेष कार्यक्रम नहुनु	अवसरबाट बंचित	अपांगहरु झनै समस्यामा	अशक्त तथा अपाङ्गताको लागी बिशेष कार्यक्रम ल्याउनु पर्ने
युवा तथा खेलकुद	स्तरिय सार्वजनिक खेल मैदान नहुनु,	गाउँपलिका स्तर खेल मैदान बनाउन नसक्नु	खेलकुदमा चाख राख्ने युवाहरु अवसरबाट बंचित	गाउँपलिका स्तर खेल मैदान बनाउनु पर्ने
	खेल प्रेमि युवाहरुका लागि आवश्यक खेल कुदका सामाग्रि र प्रशिक्षकको व्यवस्था नहुनु	आवश्यक बजेटको लागि पहल नहुनु	खेलकुदमा चाख राख्ने युवाहरु अवसरबाट बंचित	खेलकुद सामाग्रि र प्रशिक्षककोव्यवस्था गर्नु
	युवाको लागी सीपमुलक तालिम नहुनु	आर्थिक अवस्था कमजोर	युवाहरु सिप बिहिन	सीपमुलक तालिम संचालन गनु पर्ने
	बैदेशिक रोजगारमा जाने युवा जनशक्तिलाई स्वदेशमा नै रोजगारी दिन नसक्नु	स्वदेशमा नै रोजगारी सृजना गर्न नसक्नु	स्वदेशमा नै रोजगारी सृजना न हुँदा प्रायः युवाहरु बिदेशिने	स्वदेशमा नै रोजगारी सृजना गर्नु पर्ने
	युवा स्वरोजगार कार्यक्रम लागु नहुनु	युवा स्वरोजगार कार्यक्रम लागु गर्न नसक्नु	युवाहरु रोजगारबाट बंचित	युवा स्वरोजगार कार्यक्रम लागु गर्ने
	खेलकुदको समुचित बिकास नहुनु	खेलकुदको समुचित बिकास गर्न आवश्यक बजेट तथा कार्यक्रम नहुनु	खेलकुदमा चाख राख्ने युवाहरु अवसरबाट बंचित	खेलकुदको समुचित बिकास गर्नु पने
	स्तरिय सार्वजनिक खेल मैदान नहुनु,	सार्वजनिक खेल मैदान निमार्ण गर्न आवश्यक बजेटको अभाव	खेलकुदमा चाख राख्ने युवाहरु अवसरबाट बंचित	सार्वजनिक खेल मैदान निर्माण गर्ने
शान्ती तथा सुरक्षा	चाडवाडमा केन्द्रित सुरक्षामा ध्यान नदिनु	प्रहरी जनशक्ति अत्यन्तै न्यून हुनु	शान्ती सुरक्षामा कमि	प्रहरी जनशक्ति बढाउनु पर्ने
	सवै वडामा प्रहरी चौकी नहुँदा शान्ती सुरक्षा को अवस्था सोचनिय	सवै वडामा प्रहरी चौकीको स्थापना न हुनु	शान्ती सुरक्षामा कमि	सवै वडामा प्रहरी चौकीको स्थापना गनु पने
	स–साना बिवाद का लागि पनि प्रहरी वा अदालत जानु पर्ने वाध्यता रहेको	वडामा सामुदायिक मेलमिलाप केन्द्र र मेलमिलापकर्मी नहुनाले	शान्ती सुरक्षामा कमि	सवै वडामा सामुदायिक मेलमिलाप केन्द्र स्थापना गनु पने

बिषयगत क्षेत्र	समस्याहरु	समस्याका कारणहरु	असर	समस्या समाधानका उपायहरु
	अवैधानिक र अनियन्त्रित मदिरा उत्पादन र बिक्रीले गर्दा शान्ती सुव्यवस्थामा खलल	आवश्यक प्रहरी जनशक्ति नहुनु	शान्ती सुरक्षामा कमि	अवैधानिक र अनियन्त्रित मदिरा उत्पादनमा रोक लगाउनु पने
	नागरिकहरुमा शान्ती सुरक्षाको बारेमा चेतनाको कमी	नागरिकहरुमा शान्ती सुरक्षाको बारेमा चेतना मुलक कार्यक्रम गर्न नसक्नु	शान्ती सुरक्षाको चेनतामा कमि	नागरिकहरुमा शान्ती सुरक्षाको बारेमा चेतना मुलक कार्यक्रम गर्नु पर्ने
	न्याय प्रणाली प्रभावकारी नहुनु	न्याय प्रणाली प्रभावकारी बनाउन साधन र स्रोतको अभाव	आम जनताले न्याय पाउन नसक्नु	न्याय प्रणाली प्रभावकारी बनाउने पने
	चाडवाडमा केन्द्रित सुरक्षामा ध्यान नदिनु	आवश्यक प्रहरी जनशक्ति नहुनु	शान्ती सुरक्षामा कमि	सुरक्षामा ध्यान दिनु पर्ने
२.आर्थिक बिकास क्षेत्र				
कृषि	कृषकको आर्थिक अवस्था दयनीय भएको तर कृषि अनुदान नपाउने गरेको	गरिव किसानको लागि अनुदान कार्यक्रम लागु गर्न नसक्नु	कृषकहरु गरिविको मारमा	उत्कृष्ट कृषकलाई कृषि अनुदान दिनु पर्ने
	उत्पादित कृषि उपजले बजार नपाउनु र पाए पनि उत्पादित बस्तुको मुल्य कृषकलाई ज्यादै कमपाउनाले विचौलिया मोटाउनु,	कृषकहरु संगठित नहुनु र बिचौलिया हरु बलिया हुनु	कृषकहरुको आर्थिक अवस्था सधै कमजोर	विचौलिया नियन्त्रण र वजार व्यावस्थापन गनु पर्ने
	कृषि प्राबिधिक (बाली बिज्ञ, जेटिए.) उपलव्ध नहुनाले कृषकहरुलाई आधुनिक कृषि प्रविधि बारे जानकारी नहुनु	आधुनिक कृषि प्रविधि बारे जानकारी दिन कृषि प्राबिधिक (बाली बिज्ञ, जेटिए.) को व्यवस्था गर्न नसक्नु	कृषकहरु आधुनिक प्रविधिबारे जानकार नहुनु	बाली बिज्ञ, जेटिए.) को व्यवस्था गनु पने
	आधुनिक कृषि औजार उपलव्ध नहुनु	कृषि औजार उपलव्ध गराउन नसक्नु	कृषि उत्पादनमा कमि	कृषि औजार उपलव्ध गराउने
	वन्यजन्तुको आक्रमणको कारणले कृषि बाली तहस नहस हुने गरेको	तारबारको व्यवस्था नहुनु	कृषि बाली तहस नहस हुने गरेको	वन्यजन्तुको नियन्त्रण गनु पने

बिषयगत क्षेत्र	समस्याहरु	समस्याका कारणहरु	असर	समस्या समाधानका उपायहरु
	उन्नत बिउ बिजन र मल उपयुक्त समयमा नपाउने कारणले कृषि उत्पादनमा कमी आउनु,	कृषकलाई उन्नत बिउ बिजन र मल उपयुक्त समयमा उपलव्ध गराउन नसक्नु	कृषि उत्पादन र उत्पादकत्व मा कमि	कृषकलाई उन्नत बिउ बिजन र मल उपयुक्त समयमा उपलव्ध गराउनु पने
	बिषाधीको प्रयोग बढि हुँदै गएकोले माटोको उर्वराशक्तिमा ह्रास आउनु	बिषाधीको प्रयोग बारे कृषकहरुलाई चेतनाको कमि	माटोको उर्वराशक्तिमा ह्रास	बिषाधीको प्रयोग रोक्नु साथै माटोको उर्वराशक्तिको परिक्षण गनु पर्ने
	परम्परागत कृषि प्रणालीमा आश्रित हुनाले कृाीष उत्पादन जिवन निर्वाहमूखि मात्र रहेको	व्यावसायिक कृषि प्रणली लागु गर्न न सक्नु	कृषकहरुको जिवन निर्वाहमुखि	व्यावसायिक कृषि प्रणली लागु गनु पने
	कृषि पेशमा आकर्षण न भएको र उपयुक्त रोजगारी पनि नपाउने हुँदा युवा जनशक्ति बिदेश पलायन हुनु जस्को कारणले कृषिको लागि आवश्यक जनशक्ति नपाउनु	युवाहरु बिदेश पलायन हुनु वाट रोक्नुको लागि कृषिलाई व्यवसायिकरण गर्न नसक्नु	कृषि क्षेत्रमा रोजगारी न्यून	युवाहरु बिदेश पलायन हुनु वाट रोक्नुको साथै कृषिको लागि आवश्यक जनशक्ति तयार गर्नु पर्ने
	उत्पादिन बस्तुको लागत मुल्य तथा बाली बिमाको ग्यारेण्टी नहुनु	वाली विमाको व्यावस्था गर्न नसक्नु	कुनै कारणले बालिको क्षति भएमा कृषकले बालिको क्षतिपूर्ति नपाउनु	वाली विमाको व्यावस्था गर्नु पर्ने
	शित गृह नभएकोले तरकारीहरुलाई धेरै दिन सम्म राख्न नसक्नु	बजेट नभएकोले	हरियो तरकारी धेरै दिन सम्म सुरक्षित नहुनु	शित गृह निमार्ण गनु पर्ने
	तरकारी संकलन केन्द्रको नभएकोले तरकारी भण्डारणमा समस्या	तरकारी संकलन केन्द्रको निमार्ण गर्न नसक्नु	हरियो तरकारी धेरै दिन सम्म सुरक्षित नहुनु	तरकारी संकलन केन्द्रको निमार्ण गनु पने
	जुस प्रशोधन केन्द्रको समस्या	जुस प्रशोधन केन्द्र स्थापना गर्न नसक्नु	फलफुलको उत्पादन बढन नसक्नु	जुस प्रशोधन केन्द्र स्थापना गनु पने
	एक गाउँ एक उत्पादनको अवधारणालाई आत्मसात गर्न नसक्नु	एक गाउँ एक उत्पादनलाई कृषक हरुले बुझ्न नसक्नु	उच्च संभावना भएको कृषि उत्पादनको प्रवर्द्धन नहुनु	एक गाउँ एक उत्पादनलाई प्रोतसाहन गनु पन
	युवाहरु बिदेशिने गरेको	युवा स्वरोजगारकोलागी कृषि	कमजोर आर्थिक अवस्था र	युवा स्वरोजगारकोलागी कृषि तालिम

बिषयगत क्षेत्र	समस्याहरु	समस्याका कारणहरु	असर	समस्या समाधानका उपायहरु
		तालिमको अभाव	अवसरको अभाव	दिनु पने
सिंचाई	सिंचाई योजनाहरु जिर्ण अवस्थामा रहेको	बजेटको समस्या	कृषिको उत्पादनमा ह्रास	प्राथमिकता अनुसार सिंचाई योजनाहरुको मर्मत सम्भार गर्ने
	सिचाईको समस्या	थोपल खोला, भृकुटी खोला, बुंगचुंग खोला सिंचाई योजना संचालन गर्न नसक्नु		थोपल खोला, भृकुटी खोला, बुंगचुंग खोला सिंचाई योजना संचालन गनु पर्ने
	सवै खेतियोग्य जमिनमा सिंचाई सुविधा नहुनु र उत्पादनमा ह्रास आउनु	थप नयाँ सिचाई योजना संचालन गर्न नसक्नु		थप नयाँ सिचाई योजना संचालन गनु पने
	सिचाई अनुदान नहुनु	अनुदानको व्यवस्था गर्न नसक्नु		सिचाई आयोजनाहरु निर्माण तथा संचालन गर्ने
पशुपालन	बाखा पालनको लागि घाँस दाउरा चरनको कमी	घास बिकास कार्यक्रम नहुनु	पशु पंक्षिजन्य उत्पादनमा ह्रास	बाली विज्ञ तथा पशु बिज्ञको व्यवस्था गर्नु पर्ने
	उन्नत जातको माछा कमी	उन्नत जातको नश्ल सुधार कार्यक्रम नहुनु		पक्षि बिज्ञ तथा माछा बिज्ञको व्यवस्था
	गाई तथा भैसिंहरुको स्वास्थ्य अवस्था बराबर खराब हुनु	गाई तथा भैंसी सम्बन्धि प्राविधिकको कमी		गाई तथा भैंसी बिमा कार्यक्रम संचालन गर्नु पर्ने
	प्राविधिक वजार व्यवस्थापनको कमी	बजार पर्वद्धन कार्यक्रम नहुनु	कुखुराजन्य उत्पादनमा ह्रास	कुखुरा जन्य पंक्षिको बजार पर्वद्धन कार्यक्रम संचालन गर्नु पर्ने
	पशुजन्य उत्पादन संरक्षण गर्न नसक्नु	संकलन केन्द्र स्थापना नभएकोले	दुग्धजन्य उत्पादनमा ह्रास	
	व्यवसायिक पशुपालनमा कमी	आधुनिक पशुपालन सम्बन्धी ज्ञान अधिकांस पशुपालकहरुमा नभएकोले	पशु उत्पादनको उचित मुल्य नपाउनु	आधुनिक व्यवसायिक पशुपालन सम्बन्धी तालिमको आवश्यकता हुनु
	पशुपालकहरुलाई पशु तथा पशु उत्पादनको मुल्य निर्धारणमा समस्या	पशुजन्य उत्पादनको उचित मुल्य निधारण र वजार व्यवस्थापन गर्न कृषकहरु संगठित नहुनु	पशु उत्पादनको उचित मुल्य नपाउनु	पशुजन्य उत्पादनको उचित मुल्य निधारण र वजार व्यवस्थापन गनु पर्ने

बिषयगत क्षेत्र	समस्याहरु	समस्याका कारणहरु	असर	समस्या समाधानका उपायहरु
	उन्नत जातको पशु चौपाया नहुनु र पशुहरुको नियमित स्वास्थ्य परिक्षण र भ्याक्सीनको व्यवस्था नहुनु	आवश्यक ज्ञान र प्राविधिकको कमी	उन्नत जातको पशु पालनमा कृषकहरुले आँट गर्न नसक्नु	उन्नत जातको पशु चौपाया पालन गनुका साथै पशुहरुको नियमित स्वास्थ्य परिक्षण र भ्याक्सीनको व्यवस्था गनु पर्ने
	घरपालुवा पशु पंक्षिहरुमा बिभिन्न प्रकारका रोग लाग्नु र गाउँ मै उपचार नहुनु	दक्ष्य प्राविधिकहरुको व्यावस्था न हुनु	पशुहरुमा रोगको प्रकोप बढनु	दक्ष्य प्राविधिकहरुको व्यावस्था गनु पर्ने
	डेरी व्यवयाय संचालन हुन नसक्नु	दुग्ध संकलन केन्द्र नभएकोले	दुग्ध उत्पान कम	दुग्ध संकलन केन्द्र स्थापना गनु पर्ने
	पशुपालन पेशामा सरकारी अनुदान नहुनु र पशुपालकहरुको आर्थिक अवस्था कमजोर हुनु	उत्कृष्ट कृषकलाई आर्थिक अनुदान दिनु पर्ने व्यवस्था नभएको	कृषकको मनोबल बढन नसक्नु	उत्कृष्ट कृषकलाई आर्थिक अनुदान दिनु पर्ने
उद्योग, व्यापार	स्थानीय कच्चा पदार्थ जस्तै बाँसजन्य, तथा अन्य घरेलु उद्योग संचालन गर्न सक्ने शीप नहुनु	आवश्यक शीप र पुंजी नहुनु	लघु र साना उद्योगको बिकास नहुनु	उद्यम गर्न चाहनेलाई शिपमुलक तालिम र ऋणको पहुँच बढाउनु पर्ने
	फलफुलबाट जुस, अचार, जाम उत्पादन गर्ने शीप नहुनु	आवश्यक शीप र पुंजी नहुनु	फलफुलको उपयोग प्रशोधन उद्योगमा हुन नसक्नु	फलफुल प्रशोधन उद्योग स्थापना गर्न उद्यमिहरुलाई प्रोत्साहित गर्नु पर्ने
	ढाका उत्पादनको कच्चा पदार्थको अभाव	कच्चा पदार्थ बाहिरी जिल्लाबाट ल्याउन नसक्नु	ढाका उद्योग स्थापना तथा संचालन हुन नसक्नु	ढाका उत्पादनलाई प्रोतसाहन गर्नु पर्ने
	सिपमुलक तलिम र पुँजीको अभाव, ज्ञान तथा सीपको अभाव	आवश्यक शीप र पुंजी नहुनु	उद्यमिहरु निरुत्साहित हुनु	सिपमुलक तालिम संचालन र ऋणमा पहुँच बृद्धि गर्नु पर्ने
	लघु, घरेलु तथा साना उद्योगबाट उत्पादित वस्तुहरुको बजारीकरणमा समस्या	ज्यादै प्रतिश्पर्धि बजार भएको र स्थानीय उत्पादनको मुल्य महँगो भएको	स्थानीय उद्योगको सामान बजारमा बिक्री नहुनु	बजार प्रवर्द्धन गनु पर्ने
	महिला उद्यमिहरुमा सीप र ज्ञानको कमि	महिलाहरुलाई उद्यमसिलता सम्वन्धी तालिम संचालन गर्न नसक्नु	महिलाहरु उद्यमसिलता तर्फ आकर्षित नहुनु	महिलाहरुलाई उद्यमसिलता सम्वन्धी तालिम संचालन गर्नु पर्ने
	फलफुल जन्य उत्पादित बस्तुको	फलफुल जन्य उत्पादित बस्तुको	फलफुलको प्रशोधन हुन	फलफुल जन्य उत्पादित बस्तुको

बिषयगत क्षेत्र	समस्याहरु	समस्याका कारणहरु	असर	समस्या समाधानका उपायहरु
	प्रशोधन केन्द्र नहुनु	प्रशोधन केन्द्र बनाउन आवश्यक पुंजि र सिप नहुनु	नसक्नु	प्रशोधन केन्द्र बनाउनु पर्ने
	सिलाई, कटाइ, बुनाईको तालिम उपलव्ध नहुनु	समन्वयको अभाव	महिलाहरु सिपयुक्त रोजगारीमा नहुनु	सिलाई, कटाइ, बुनाईको तालिम संचालन गनु पर्ने
	उद्योग दर्ता कार्य प्रकृयामूखी भएको	उद्योग दर्ता कार्य प्रोत्साहन र सहुलिएत दिनु नसक्नु	उद्योग स्थापना तथा संचान कम हुनु	उद्योग दर्ता कार्य प्रोत्साहन र सहुलिएत दिनु पर्ने
पर्यटन बिकास	च्याङुखोला हाइड्रोपावर देखि फलफुल बगैचा, गहते, दमै थुक्की ढकनेटार, बलदेबि, नलाङ्ग हुदैं कफी डाँडा सिद्धलेक पैदल मार्गको बिकास नभएको	यातायतमा असहजता	पयर्टन विकासमा कमी	विस्तृत सर्वेक्षण गरी सम्भावना अध्ययन गरेर दिर्घकालीन गुरुयोजना तयार गर्ने काम्दी हुँदै ठाँटी पैदल मार्ग बनाउने ।
	गाउँमा रहेको बिभिन्न पर्यटकीय स्थलहरुमा जान पर्यटकहरुको सहजताको लागि पैदल मार्गको बिकास नभएको र पर्यटकीय स्थलमा जाने पदमार्ग जिर्ण	यातायतमा असहजता	पर्यटकीय स्थलहरुमा जान पैदल मार्ग नभएकोले पयर्टन विकासमा कमी	पर्यटकीय स्थलहरुमा जान पैदल मार्ग बनाउनु पर्ने
	१२ महिना सवारी साधन चल्ने सडक यातायत नहुनु,	यातायतमा असहजता	ऋाबत जावतमा समस्या हुनु	१२ महिना सवारी साधन चल्ने सडक बनाउन पर्ने
	गाउँमा रहेका पर्यटकीय महत्वका स्थानहरुको प्रचार प्रसार गर्न नसक्नु,	पर्यटकीय महत्वको बारेमा सबैलाई जानकारी नहुनु	पर्यटक कम आउनु	पर्यटकीय महत्वको प्रचार प्रसार गनु पर्ने
	पर्यटकलाई गाउँमा आकर्षित गरी रात बिताउन होम स्टे को व्यवस्था नभएको	पर्यटकीय प्रबद्गनको लागी होम स्टे को व्यवस्था नहुनु	पर्यटकीय भित्राउन पुर्वाधार नहुनु	पर्यटकीय प्रबद्गनको लागी होम स्टे को व्यवस्था गनु पर्ने
	गाउँपालिकामा पर्यटन बिकास शाखा नभएको	प्रयाप्त कर्मचारी नहुने	पर्यटन विकासको लागीउपयुक्त बातावरण नहुनु	पर्यटन विकासको लागी गाउँपालिकामा पर्यटन बिकास शाखा

बिषयगत क्षेत्र	समस्याहरु	समस्याका कारणहरु	असर	समस्या समाधानका उपायहरु
				खोल्नु पर्ने
	स्थानीय तहमा पर्यटन बिकास सम्बन्धि नीतिको अभाव	पर्यटन बिकास सम्बन्धि नीति नहुनु	पर्यटक कम आउनु	पर्यटन बिकास सम्बन्धि नीति निमाण र कार्यन्वयन गनु पर्ने
	पर्यटन व्यवसाय संग सम्बन्धित दक्ष जनशक्ति नभएको	दक्ष जनशक्ति नहुनु	पर्यटक कम आउनु	पर्यटन व्यवसाय संग सम्बन्धित दक्ष जनशक्ति तयारगनु पर्ने
	पर्यटकिय क्षेत्र व्यवस्थीत नहुनु	प्रचार प्रसार गर्न नसक्नु	पर्यटकिय क्षेत्र को प्रबद्वन गर्नु नसक्नु	पर्यटकिय क्षेत्र को प्रबद्वन गनु पर्ने

३. बन तथा बाताबरण क्षेत्र				
बन	वनमा सुरक्षार्थ हेरालु राख्न नसक्नु	आर्थिक सहयोगको कमी	चोरी निकासी र चोरी शिकारी बढनु	गाउँपालिकाबाट सबै सामुदायिक बन व्यवस्थापनमा बजेटको व्यवस्था
	चरिचरन नियन्त्रण गर्न कठिन	घेरावारको व्यवस्था नहुनु		नर्सरीको व्यवस्थापनमा आवश्यक बजेट बिनियोजन
	डढेलोको समस्या, खाली डाँडा हुनु	अग्नीरेखा नहुनु		सामुदायिक बनका पदाधिकारीहरुमा तालिम, अवलोकन भ्रमणको व्यवस्था गर्नुपर्ने
	वननविकरणमा आवश्यक स्रोत अभाव	सम्बन्धित कार्यलयबाट सहयोग नहुनु		बृक्षारोपण गर्ने
	उपभोक्तामा चेतनाको अभाव	जनचेतनाको कमी		
	घेरावार तथा तारवार नहुनु	घेरावार नहुनु	चोरी सिकारी	
	कानुनी समस्या	सुरक्षा कर्मीको व्यवस्था नहुनु		
	चोरी निकासी			
	बन दर्ता प्रकृयामा कठिनाई	सार्वजनिक जग्गाको व्यवस्थापन नहुनु		नियमित अनुगमन गर्नु पर्ने नियम कडाइको साथ पालन गनु पर्ने
	दर्ता नविकरणमा समस्या	स्पस्ट नितिनियमको कमी		स्पष्ट नीति नियम तयार गर्न आवश्यक पहल गर्ने
	चोरी निकासी	तार वार तथा हेरालुको व्यवस्था		तारबार गर्ने र हेरालु नियुक्ति गर्ने

		नहुनु		
	जिल्ला बन कार्यालयले उपभोक्तालाइ चाहेजस्तो इजाजत नदिनु	गाउँ सरकारले यस बिषयमा बन विभाग, मंत्रालय संग समन्वय गर्न नसक्नु		संविधान अनुरुप बन क्षेत्र पनि गाउँ सरकारको अधिकार क्षेत्र भित्र ल्याउन आवश्यक पहल गर्ने
	बनमा डढेलो लागेर बनको नास हुनु	जनचेतना बढाउने खालको कार्यक्रम हरु संचालन नहुनु		डढेलो रोक्न जनचेतनामुलक कार्यक्रम टोल टोलमा आयोजना गर्ने
	बन पैदावार चोरी निकाशी हुनु	बन चौकिदारको व्यवस्था नहुनु		करार सेवामा बन चौकिदार नियुक्त गर्ने
	नदी कटानको कारणले बन क्षेत्र नास हुनु	तार जाली र ढुंगाले बन क्षेत्र संरक्षण र बृक्षारोपण नहुनु		नदी कटान क्षेत्रमा नदी नियन्त्रण योजना नदी कटान क्षेत्रमा बृक्षारोपण योजना
	आगलागी	स्थानीयमा जनचेतनाको कमी		निरन्तर रुपमा चेतनामूलक कार्यक्रम हरु संचालन गर्ने जानी बुझी आगो लगाउनेहरुलाई कडा कानुनी कार्वाही गर्ने
	चोरी, निकाशीको कारणले गर्दा बन बिनास	अनुगमन संयन्त्र प्रभावकारी नहुनु		
	आर्थिक अभावले बन चौकिदारहरु राख्न नसक्नु	आर्थिक समस्या तथा नियुक्ति प्रक्रिया झन्झटिलो		बन चौकिदारहरु करारमा नियुक्ती गर्ने
	डढेलो लाग्ने गरेको	आग्लागि, डढेलो नियन्त्रणका लागि चेतनामुलक कार्यक्रमको कमी		आग्लागि, डढेलो नियन्त्रणका लागि चेतनामुलक कार्यक्रम संचालन गर्ने अग्नी रेखा निर्माण गर्ने
	बन पैदावार चोरी निकाशी हुने	चोरी निकाशी नियन्त्रण नहुनु		सा.बन.उ.स.को सकृयता बढाएर टोल टोलमा समूह गठन गरी चोरी निकाशी नियन्त्रण गर्ने
	नांगो डाडाहरुमा बृक्षारोपण गर्न नसक्नु	बिरुवाहरु तथा व्यवस्थापनमा कमी		बन बिभाग संग समन्वय गरी नांगो डाडाहरुमा बृक्षारोपण गर्ने
	आर्थिक अभावको कारणले सा.बन उपभोक्ता समितिको कार्यालय	आर्थिक ब्यवस्था गर्न नसक्नु		वन पैदावार बिक्रीको केहि प्रतिशत समितिमा राखि उ.स.को भवन निर्माण गर्ने

	नभएको			
वातावरण	थोपल खोला प्रदूषण	व्यवस्थित डम्पिङ्ग साइडको कमी	बाताबरणीय प्रभाव	निलकण्ठ नगरपालिकाको डम्पिङ्ग साइड फेर्न गाउँपालिकाबाट पहल गर्ने
	प्लाष्टिकहरु अब्यवथित रुपमा फाल्ने	फोहोर वर्गीकरण गरि कुहिने तथा नकुहिने छुट्टा छुट्टै व्यवस्थापन हुन नसक्नु		● फोहोरबाट मल बनाउने उद्योग सञ्चालन गर्ने ● फोहर फाल्ने स्थानमा चुन प्रयोगको लागि पहल गर्ने ● फोहर पुनः प्रयोग गर्ने बारे जनचेतना जगाउने
	मुहानहरु सुक्न लाग्नु	छिटो बढ्ने र धेरै लामो समयसम्म रहने प्रजातीका बिरुवाहरु नहुनु		मुहान संरक्षणमा बृक्षारोपणको लागी आवश्यक बजेट ब्यवस्थापन गर्ने
	अनियन्त्रित बन फडानी हुनु	मुहान वरीपरी घेराबार नलगाउनु		आवश्यक बजेट गाँउपालिकामा पहल गर्ने
	थोपल खोलाको कटान			● स्थानिय निकाय र बिभिन्न संघ संस्थाको सहकार्यमा तटबन्ध निर्माण योजना बनाई कार्यान्वयन गर्ने ● तत्कालका लागि तारजाली राखि कटान नियन्त्रण गर्ने
	सार्वजनिक जग्गामा व्यातिहरुले भोगचलन गरिएको	सार्वजनिक जग्गाको ब्यवस्थापन नहुनु		स्थानिय निकायले आवश्यक ब्यवस्थापन गर्ने
	प्लास्टिक जन्य वस्तुको समस्या	प्लास्टिक जन्य वस्तुहरुको ब्यवस्थापन नहुनु		प्लास्टिक जन्य वस्तुहरु छुटाउने
	खुल्ला दिशा तथा मरेको जन्तुको समस्या	वायोग्यास जडित एक घर एक सौचालयको अवधारणा कार्यान्वयन गर्नु नसक्नु	वातावरण प्रदुषित हुनु	वायोग्यास जडित एक घर एक सौचालयको अवधारणा कार्यान्वयन गर्नु पर्ने
	सरसफाईमा कमि		वातावरण प्रदुषित हुनु	
	बन डढेलोको धुवा, बिषादी र	बन डढेलो नियन्त्रण र बिषादी प्रयोग	वातावरण प्रदुषित हुनु	बन डढेलो नियन्त्रण र बिषादी प्रयोग नगर्न

	कच्ची सडकको धुलोले वातावरण प्रदुषण हुनु	नगर्न चेतनाको कमी		चेतनामुलक कार्यक्रम संचालन गर्ने सडक स्तरोन्नती गर्ने
	घरघरमा शौचालय नहुनाले रोगको प्रकोप बढनु	एक घर एक शौचालयको अवधारणा कार्यान्वयन नहुनु	वातावरण प्रदुषित हुनु	एक घर एक शौचालय कार्यक्रम लागु गर्ने
	कच्ची सडकको धुलो र हिलोले गर्दा वातावरण प्रदुषण हुने गरेको	नेपाल सरकारबाट मान्यता प्राप्त इन्जिनियरको डिजाइनको कमी	वातावरण प्रदुषित हुनु	वडा स्तरीय सडकहरु सवै पुनः इन्जिनियरिंग जाँच गरी आवश्यक मापदण्ड पुरा गराउने सवै सडक कालोपत्रे गर्न बजेट विनियोजन गर्ने
बन्य जन्तु	बन्यजन्तु चोरी सिकारी हुनु	आम जनसमुदायलाई बन्य जन्तु सुरक्षाको बारेमा जनचेतना अभिबृद्धि गर्न नसक्नु	बन्य जन्तु संरक्षण हुन नसक्नु	बन्यजन्तु सुरक्षा सम्बन्धी जनचेतनामुलक कार्यक्रम संचालन गर्ने
	जल प्रदुषण	आम जनसमुदायलाई जल प्रदुषण बारेमा जनचेतना अभिबृद्धि गर्न नसक्नु	बातावरण दुषित	जल प्रदुषण न्यून गर्न जंगल संरक्षण गर्नु पर्ने खानेपानी योजना संचालन गरी प्रदुषित जल लाई सुद्धिकरण गर्नु पर्ने
	वायु प्रदुषण	आम जनसमुदायलाई वायु प्रदुषण बारेमा जनचेतना अभिबृद्धि गर्न नसक्नु		डढेलो नियन्त्रण तथा माटे सडकको स्तरोन्नति गरी वायु प्रदुषणलाई नियन्त्रण गर्नु पर्ने
	माटो प्रदुषण	आम जनसमुदायलाई माटो प्रदुषण बारेमा जनचेतना अभिबृद्धि गर्न नसक्नु		प्लास्टिक प्रयोगलाई निरुत्साहित गर्नु पर्ने प्रांगारिक मल प्रयोगलाई प्रोत्साहित गर्नु पर्ने
जलस्रोत तथा जलाधार क्षेत्र	विगतको पोखरीहरुको नास विकासको नाममा अव्यवस्थीत सडक निर्माण	पोखरीको संरक्षण गर्नु नसक्नु	जलबायु परिवर्तन	सडक सगै नालाको व्यावस्था गर्नु पर्ने
	ठाउँ ठाउँमा खानेपानीको मुल सुकेको	खानेपानीको मुल संरक्षण गर्न नसक्नु	खानेपानी अभाव	तारबार गरी खानेपानीको मुल संरक्षण गर्ने
	मुहानको पानी दुषित भएको	मुहानको पानी दुषिःद हुन नदिन पशु चरण नियन्त्रण गर्न नसक्नु	खानेपानी अभाव	तारबार गरी खानेपानीको मुल संरक्षण गर्ने

	पानीको मुहानहरु सुक्दै जानु	पानीको मुहान संरक्षण, बन संरक्षण गर्न नसक्नु	खानेपानी अभाव	पानीको मुहानहरु तारवार ले संरक्षण गर्ने बृक्षारोपण कार्यक्रम व्यापक रुपमा संचालन गन
	जलश्रोतहरु सुक्दै जाने गरेको	जलस्रोत संरक्षण योजना बनाई कार्यान्वयन गर्न नसक्नु	खानेपानी अभाव	पानीका स्रोत वरी परि बृक्षारोपण गर्ने पानीका स्रोतहरु तारवार लगाइ संरक्षण गर्ने
	खुला चरण क्षेत्रको कारण पानीका श्रोत प्रदुषित हुने गरेको	पानीका स्रोत वरी परि तारवार गरी बस्तु चरणमा नियन्त्रण हुन नसक्नु	खानेपानी अभाव	पानीका स्रोतहरु तारवार लगाइ संरक्षण गर्ने
	प्रदुषित पानीको प्रयोगले रोग व्याधि फैलिनु	मुहान संरक्षण तथा सुरक्षित बनाउन नसक्नु	खानेपानी अभाव	मुहान संरक्षण तारवार तथा बृक्षारोपण गरी गर्ने स्रोतको पानि सुद्धिकरण गरी पिउन योग्य बनाउने
	सार्वजनिक जलाधारहरु अतिक्रमण हुने गरेको	गाउँपालिकाले अतिक्रमण रोक्न नीति नियम बनाई कडाइका साथ पालन गराउन नसकिनु	खानेपानी अभाव	जलाधारहरुको अतिक्रमण रोक्न कडा कानुन ल्याई लागु गर्नु पर्ने
बिपत् तथा जोखिम व्यवस्थापन	बिपद् व्यवस्थापन अनुकुलन योजना नहुनु	बिपद व्यवस्थापन योजना तयार नहुनु	प्राकृतिक प्रकोप	बिपद व्यवस्थापन योजना तयार गर्ने
	आपतकालीन अवस्थाको लागी चाहीने सामग्रीको अभाव उद्धारटोली नहुनु	समुदायबाट पहल नहुनु	प्राकृतिक प्रकोप	गा.पा. र वडामा आपत्कालिन उद्धार टोली गठन गर्ने
	पहिरोको समस्या	तटबन्ध लगाउन, बृक्षारोपण तथा पर्खाल निर्माण गर्न नसक्नु	प्राकृतिक प्रकोप	तटबन्ध निर्माण, तारजाली, बृक्षारोपण तथा पर्खाल निर्माण गर्ने
	प्राविधिक परामर्श विना आफनो हिसावले सडक बनाउनु	प्राबिधिकको सहयोग वाट मापदण्ड अनुसारको सडक निमार्ण गर्न नसक्नु	प्राकृतिक प्रकोप	प्राबिधिकको सहयोग वाट मापदण्ड अनुसारको सडक निमार्ण गनु पर्ने
	बन जंगल तथा घरमा हुने डढेलो	जनचेतनाको कमी	प्राकृतिक प्रकोप	जनचेतना बृद्धि गनु पर्ने,कडा कारबाइ गर्ने
	बिभिन्न स्थानहरुमा सुख्खा परिरो जाने गरेको	पहिरो जाने क्षेत्र पहिचान गरी बृक्षारोपण गर्न नसक्नु	प्राकृतिक प्रकोप	

	घर बस्तीमा आगलागिको समस्या	जनचेतनको कमी	प्राकृतिक प्रकोप	
	भुकम्प आउनु	भुकम्प प्रतिरोधि घर निर्माण गर्न स्थानीय लाई उत्प्रेरित गर्न नसक्नु	प्राकृतिक प्रकोप	
	बिपत तथा जोखिम व्यवस्थापनको बारेमा आम नागरिकहरु बिच अझै पनि जनचेतनाको कमी	आम नागरिकमा जनचेतना जगाउन नसक्नु	प्राकृतिक प्रकोप	बिपत तथा जोखिम व्यवस्थापन सम्बन्धी एफ.एम. रेडियो र घरदैलो कार्यक्रम गरी जनचेतना कार्यक्रम संचालन गर्ने
	जंगलमा आगलागि हुनु	वडावासीहरुको जनचेतना बढाउने र जानी बुझि जंगलमा आगो लगाउनेहरुमाथि कडा कानुनी कार्वाही गर्नु नहुनु	प्राकृतिक प्रकोप	वडामा रहेको सार्वजनिक खुला क्षेत्र पहिचान गरी बिपतको बेलाको लागि आश्रय स्थलको रुपमा प्रयोगमा ल्याउने
	बाढि पहिरो जाने	जथाभाबी बन फडानी तथा बाटो खन्ने प्रद्धति	प्राकृतिक प्रकोप	जनचेतनामूलक कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने जानिबुझि आगो लगाउनेहरुमाथि कडा कानुनि कार्वाहि गर्ने
	बाढि पहिरो भएको समयमा पानीजन्य रोगहरुको प्रकोप बढनु	सरसफाई सम्बन्धि चेतनाको कमी	प्राकृतिक प्रकोप	बाढि परिरोको प्रकोपलाई न्यूनिकरण गर्न त्यस्ता क्षेत्रमा बृक्षारोपण गर्ने बाढि परिरो जाने क्षेत्रका वाशिन्दालाई अन्य सुरक्षित स्थानमा सार्ने
	चटयांग परी बिद्युत ट्रान्सफरमर क्षति हुनु	रोकथामका उपायको जानकारीको कमी	प्राकृतिक प्रकोप	सरसफाई सम्बन्धि चेतनामुलक कार्यक्रम संचालन गर्ने
	प्राकृतिक बिपत हुने स्थानमा बाटो अभाव को कारणले बिपत्ति परेको समयमा एम्बुलेन्स पुग्न नसक्नु	एम्बुलेन्स जान सक्ने बाटो निर्माण नहुनु	प्राकृतिक प्रकोप	वडाको सवै घरहरुमा अर्थिंगको व्यवस्था बाटो निर्माण गर्ने

बिषयगत क्षेत्र	समस्याहरु	समस्याका कारणहरु	असर	समस्या समाधानका उपायहरु
४. भौतिक पूवार्धार विकास क्षेत्र				
सडक तथा पुल	बैरेनी पिपल नलाङ्ग सडक सडकहरु	कच्ची सडक भएको र वर्षाको पानी	सहज रुपमा आवाज	समय समयमा गाँउपालिकाको प्राविधिकलाई

बिषयगत क्षेत्र	समस्याहरु	समस्याका कारणहरु	असर	समस्या समाधानका उपायहरु
	बर्षामा हिलो हुने र हिउदमा धूलो हुने हुनाले बाह्रै महिना सवारी नचल्ने	निकासी गर्न नालाको व्यवस्था नभएको र ठाँउ ठाँउमा ह्युम पाइप नभएको	जाावत गर्न कठिनाई	सुपरभिजन गर्नुपर्ने तथा आवश्यक वजेट बिनियोजन गर्नुपर्ने
	नलाङ्ग चक्रपथ सडक बाह्रै महिना सवारी साधन नचल्ने	कच्ची सडक भएकोले बर्षातमा सवारी चल्न नसक्ने		सडक संरक्षण गरी यातायात संचालनको लागि आवश्यक पहल गर्ने
	डुम्रेखोला सुन्दरपानी बाह्रै महिना सवारी साधन नचल्ने	कच्ची सडक भएकोले बर्षातमा सवारी चल्न नसक्ने		सडक संरक्षण गरी यातायात संचालनको लागि आवश्यक पहल गर्ने
	नलाङ्ग गाउँमा पर्याप्त यातायातको सुविधा नभएर सास्ती बेर्होनुपर्ने	बसको संख्या नथपिनु र बाटोलाई स्तरोन्नत्ति नगरिएको		यातायात व्यवसायीसंग सम्बन्ध गरी गाडी संख्या थप्नु पर्यो ।
	बैरेनी नलाङ्ग ठाढी खिरे सडक अव्यवस्थीत, मापदण्ड अनुसार नवनेकाले बाह्रै महिना यातायात संचालन नहुने र मोडमा चौडाई कम भएर सवारी साधन गुडन कठिनाई	सडक मापदण्ड अनुसार नहुनु र आवश्यक पुर्बाधार कलभर्ट डेन र ग्रावल गरी सडकको स्तरउन्नती नहुनु		बैरेनी नालाङ्ग ठाढी खिरे सडक कालोपत्रे गर्नु पर्ने
	बेल्टार ठाढी सडकमा पहिरोको समस्या	सडक मापदण्ड अनुसार नहुनु र आवश्यक पुर्बाधार कलभर्ट डेन र ग्रावल गरी सडकको स्तरउन्नती नहुनु		बेल्टार ठाढी सडक कालोपत्रे गर्नु पर्ने
	अमराई हाति सुडै ठाँटी सडक बाह्रै महिना यातायात नचल्ने	सडक मापदण्ड अनुसार नहुनु र आवश्यक पुर्बाधार कलभर्ट डेन र ग्रावल गरी सडकको स्तरउन्नती नगरिएको	सहज रुपमा आवाज जाावत गर्न कठिनाई	सम्पुर्ण सडकहरुको स्थरउन्नती गर्नु पर्ने
	किढरी खिरे सडक बाह्रै महिना यातायात नचल्ने	सडक मापदण्ड अनुसार नहुनु र आवश्यक पुर्बाधार कलभर्ट डेन र ग्रावल गरी सडकको स्तरउन्नती	सहज रुपमा आवाज जाावत गर्न कठिनाई	सम्पुर्ण सडकहरुको स्थरउन्नती गर्नु पर्ने

बिषयगत क्षेत्र	समस्याहरु	समस्याका कारणहरु	असर	समस्या समाधानका उपायहरु
		नगरिएको		
	खिरे सिद्धबाबा मनधार सडक बाह्रै महिना यातायात नचल्ने	सडक मापदण्ड अनुसार नहुनु र आवश्यक पुर्बाधार कलभर्ट डेन र ग्रावल गरी सडकको स्तरउन्नती नहुनु	सहज रुपमा आवाज जाावत गर्न कठिनाई	सम्पुर्ण सडकहरुको स्थरउन्नती गर्नु पर्ने
	१२ महिने संचालन हुने सडक नभएको कारण यातायातमा समस्या	सम्पुर्ण सडकहरुको स्तरउन्नती नगरिनु	सहज रुपमा आवाज जाावत गर्न कठिनाई	सम्पुर्ण सडकहरुको स्तरउन्नती गर्ने
	कच्ची सडक भएकोले बर्षातको मौसममा अत्यन्त दुरावस्थामा रहेकोले यातायातमा कठिनाई	कच्ची सडकहरुको स्तरोन्नती गरी बर्षातमा न बिग्रने गरी निर्माण नगरिनु		कच्ची सडकहरुको स्तरोन्नति योजना
	सडकको छेउमा पानी बग्ने पक्की नाला नभएकोले पानीले सडक बिगार्ने गरेको	सडक मापदण्ड अनुसार निर्माण नहुनु		सडक छेउ पक्की नाला निर्माण योजना
	झोलुंगे पुल जिर्ण अवस्थामा रहेकोले आम जनताको जिवन खतरायुक्त	झोलुंगे पुल मर्मत संभार नहुनु		झोलुंगे पुल मर्मत संभार योजना
	मझुवामा पक्की पुल नभएकोले यातायातमा कठिनाई	गाउँपालिकाको योजनामा नपरेको		मझुवामा पक्की पुल निर्माण गर्ने
	सडकहरु कच्ची भएकोले बाह्रै महिना यातायात का साधन चल्न कठिनाई	सडकहरु मापदण्ड अनुसार ग्राभेल वा कालो पत्रे नभएको		कच्ची सडकहरुको स्तरोन्नति योजना
सडक तथा पुल	थोपल खोला–रायटार पक्की पुल नभएकोले स्थानीय वासिन्दालाई आवत जावत गर्न कठिनाई	बजेट अभावको कारणले पक्की पुल निर्माण गर्न नसक्नु	आवातजावतमा समस्या	थोपल खोला–रायटार पक्की पुल निर्माण योजना
प्राथमिकता क्रम २	रायटार – आरुवासटार – बेनी दोभान सडक साँघुरो भएकोले	सडक मापदण्ड अनुसार चौडा र नालाको व्यवस्था गर्नु नसक्नु	आवातजावतमा समस्या	रायटार – आरुवासटार – बेनी दोभान सडक चौडाई र नाला निर्माण योजना

बिषयगत क्षेत्र	समस्याहरु	समस्याका कारणहरु	असर	समस्या समाधानका उपायहरु
	आवत जावत गर्न कठिनाई			
प्राथमिकता क्रम ३	आरुवासटार–आधामारा–भेडावारी मैदान सडक कच्ची भएकोले बाह्रै महिना यातायात चल्न नसक्ने	सडकको स्तरोन्नती नगरिनु	आवातजावतमा समस्या	आरुवासटार–आधामारा–भेडावारी मैदान सडक ग्राभल योजना
	गौथले – आरुवास सडक साँघुरो भएकोले यातायात संचालनमा कठिनाई	सडक चौडा र नालाको व्यवस्था नहुनु	आवातजावतमा समस्या	गौथले – आरुवास सडक चौडा गर्ने र नाला निर्माण योजना
	निबुवाटार – मैदान सडक नभएको	ट्र्याक नखोलिनु	आवातजावतमा समस्या	निबुवाटार – मैदान सडक नयाँ ट्र्याक निर्माण योजना
प्राथमिकता क्रम १	बुंगचुंग – आरुवास मैदान सडक कच्ची भएकोले बाह्रै महिना यातायात संचालन नहुने	सडक कालोपत्रे नगरिनु		बुंगचुंग – आरुवास मैदान सडक कालो पत्रे योजना
यातायात	धादिंगबेशी – मैदान सडक बाह्रै महिना यातायात सुविधा नभएको	बाह्रै महिना सार्वजनिक यातायात संचालन गर्न सडकको स्तरोन्नती नगरिनु		सडकहरुको स्तरोन्नती गरि बाह्रै महिना यातायात सेवा संचालन गर्ने
	रायटार आरुबासटार बेनी दोभान सडकमा यातायात सुविधा नभएकोले यात्रा गर्न कठिनाई	यातायात व्यवसायिहरु संग समन्वय हुन नसकेको		सडकहरुको स्तरोन्नती गारि बाह्रै महिना यातायात सेवा संचालन गर्ने
	वडामा रहेका प्रायः सडकहरु कच्ची भएकोले बाह्रै महिना यातायात सुविधा संचालनमा कठिनाई	बाह्रै महिना सार्वजनिक यातायात संचालन गर्न सडकको स्तरोन्नती गर्नु पर्ने		सडकहरुको स्तरोन्नती गारि बाह्रै महिना यातायात सेवा संचालन गर्ने
	मावि खोला–कुम्फुर भञ्ज्यांग सडक नाली, तारजाली, ग्राभेल सहित ठाउँठाउँमा ह्युम पाईप नभएकोले यातायातमा समस्या	सडक मापदण्ड अनुसार नभएको र नाली, तारजाली र ह्युमपाईप जडान नगरिएको		मावि खोला–कुम्फुर भञ्ज्यांग सडक स्तरोन्नती योजना

बिषयगत क्षेत्र	समस्याहरु	समस्याका कारणहरु	असर	समस्या समाधानका उपायहरु
	कालीदह – टावर सडक नाली, तारजाली, ग्राभेल सहित ठाउँठाउँमा ह्युम पाईप नभएकोले यातायातमा समस्या	सडकको स्तरोन्नती नभएको		कालीदह – टावर सडक स्तरोन्नती योजना
	माविखोला–बेलघारी सडक फराकिलो सडक नभएकोले यातायात संचालनमा कठिनाई	सडक मापदण्ड अनुसार नभएको	यातायातमा समस्या	माविखोला–बेलघारी सडक फराकिलो गर्ने योजना
	बुंगचुंग – सतिडाडा सडक फराकिलो सडक नभएकोले यातायात संचालनमा कठिनाई	सडक मापदण्ड अनुसार नभएको		बुंगचुंग – सतिडाडा सडक फराकिलो गर्ने योजना
	कालिदह–चालिसेटार सडक तारजाली व्यवस्था नभएकोले पहिरोको समस्या	तारजाली राखि पहिरो नियन्त्रण नगरिएको		कालिदह–चालिसेटार सडकमा तारजाली
	बुंगडाँडा– रैकर –सुनौला बजार सडकसडक नाली र ग्राभेल नभएको	सडक मापदण्ड अनुसार नभएको		बुंगडाँडा रैकर सुनौला बजार सडक मर्मत सम्भार
	जाले चेपे केउरानी सडक नयाँ कटिंग र स्तरोन्नती नभएको	नयाँ कटिंग र स्तरोन्नती नगरिएको		जाले चेपे केउरानी सडक नयाँ कटिंग र स्तरोन्नति गर्ने
	एस्लांग माझटोल ढांग खर्क सडक नभएकोले आवत जावतमा कठिनाई	नयाँ सडक निर्माण गाउँ पालिकाको योजनामा नपरेको		एस्लांग माझटोल ढांग खर्क सडक नयाँ निर्माण गर्ने
	मादिखोला देखि कुम्फुर भञ्ज्यांग सम्म नियमित यातायात संचालन नहुँदा स्थानीयहरु लाई आवतजावत गर्न कठिनाई	सडकको स्तरोन्नती (ग्राभेल) नभएकाले		मादिखोला देखि कुम्फुर भञ्ज्यांग सडक स्तरोन्नती आयोजना
	सडक निन्जिनियरिंग प्रविधि अनुसार	प्राविधिक लाई निरिक्षण गरी पुनः		इन्जिनियरिंग स्टयान्डर्ड अनुसार सडक खन्ने

बिषयगत क्षेत्र	समस्याहरु	समस्याका कारणहरु	असर	समस्या समाधानका उपायहरु
	नभएको	सडक नखनिएकोले		
	स्थानीयहरुबाट सडकमा ढुंगा, काठ फालेर सडकमा अवरोध हुने गरेको	स्थानीयहरुको चेतना स्तर बृद्धि नभएको		सडकमा ढुंगा, काठपात नफाल्न स्थानीय हरुको चेतना बढाउने कार्यक्रम
सडक तथा पुल	परेवाटार भञ्ज्याङ सडक हिउदमा धूलो र बर्षामा हिलो तथा तथा ठाँउ ठाँउमा पहिरो जाने	सडक स्तरोन्नत्ति नभएकोले	बाह्रै महिना यातायात सञ्चालनमा बाधा	परेवाटार माझीटार सडकमा ठाउँ ठाउँमा कल्भट निर्माण तथा कजबे निर्माण गर्ने
	परेवाटार माझीटार सडकमा १२ महिना गाडी नचल्ने	सडक स्तरोन्नत्ति नभएकोले		परेवाटार भञ्ज्याङ्ग सडकमा कालोपत्रे गर्नुपर्ने तथा नाली निर्माण गर्नुपर्ने
	फिसटार- कालीका माझीटार - गजुरी वजार जोड्ने पक्कि पुल नभएको	पुल निर्माणको बजेट अभाव		सडकमा रेलिङ्ग निर्माण गर्नुपर्ने
		अग्ला अग्ला पहाड तथा भिरलाई कटिङ्ग नगरिएकोले		पहिरो पन्छाउन जेसिबि राख्ने
	हटिया बिजुलीखोला, खरमटार ढाँप नेपालगाँउ पक्की पुल नभएको	पुल निर्माणको बजेट अभाव ले गर्दा गाउँपालिकाको बार्षिक योजनामा नपरेको		निर्माण गर्न पहल गर्ने
	भञ्ज्याङ हुम्ली पक्की पुल नभएको			निर्माण गर्न पहल गर्ने
	माझीमटार गजुरी बजार पक्की पुल नभएको			निर्माण गर्न पहल गर्ने
	कालीका नेपालगाँउ पक्की पुल नभएको			निर्माण गर्न पहल गर्ने
यातायात	सडकमा अनेक समस्या रहेका छन् । उकालो ओरालो नमिलेको सडकको चौडाई कम भएको	सडक मापदण्ड अनुसार नभएको		यातायात व्यवसायिहरु संग समन्वय गरेर यातायात सुचारु गराउने
	परेवाटार भञ्ज्याङ दैनिक आवतजावतमा समस्या	सडक मापदण्ड अनुसार नभएको र स्तरोन्नत्ति नभएको		प्राविधिज्ञको रेखदेखमा सडक निर्माण र स्तरोन्नत्तिको काम गर्ने
	परेवाटार कालीका सडकमा मोड	सडक मापदण्ड अनुसार नभएको		

बिषयगत क्षेत्र	समस्याहरु	समस्याका कारणहरु	असर	समस्या समाधानका उपायहरु
	तथा घुम्ती नमिलेको			
	कच्ची सडक भएकाले वर्षायाममा सवारी साधन चल्न समस्या	सडक स्तरोन्नत्ति नभएको		वडा भित्रका मुख्य सडकलाई क्रमशः ग्राबेल, नाला, कल्भेट बनाउने, आवश्यक स्थानमा हयुम पाइप राख्ने
	आदमखोला पुल नभएको	पुल निर्माणको बजेट अभाव ले गर्दा गाउँपालिकाको बार्षिक योजनामा नपरेको		आदमखोला पक्की पुल निर्माण
	वडा नं. ६ र ७ जोडने बिजुली खोला पुल नभएको	वडा नं ६ र ७ जोड्ने पुल निर्माण नभएकाले		बिजुली खोला पुल निर्माण
	कच्ची सडक भएकाले कृषि उपज, एम्बुलेन्स, स्कुल बस, निर्माण सामाग्री ढुवानीमा समस्या	सडक स्तरोउन्नती नभएकाले		सडक स्तरोउन्नती गर्ने
बिद्युत	बिद्युत सप्लाईमा अनियमिता र भोल्टेजको कमी	काठेपोल भएकाले	नियमित बिद्युत सुचारुमा बाधा	काठेपोल हटाई स्टिल पोल राख्ने
		प्राविधिकले निरिक्षण नगरिएको		प्राविधिकले निरिक्षण गरी सुधार गर्ने
		आवश्यक स्थानमा ट्रान्सफर्मर जडान गरी आवश्यकता अनुसार बिद्युत आपूर्ति नभएको		आवश्यक स्थानमा ट्रान्सफर्मर जडान गरी आवश्यकता अनुसार बिद्युत आपूर्ति गर्ने
				काठेपोल हटाई स्टिल पोल राख्ने
				प्राविधिकले निरिक्षण गरी सुधार गर्ने
				आवश्यक स्थानमा ट्रान्सफर्मर जडान गरी आवश्यकता अनुसार बिद्युत आपूर्ति गर्ने
	बाजगारा ट्रान्सफरमरको क्षमता पर्याप्त नहुनु	ठूलो पावरको ट्रान्समिटर नभएको		आवश्यक बजेटको ब्यवस्था गर्ने
	पिपलनलाङ्ग बैरेनी तारले रुखमा छोएर अवरोध पुर्‍याएको	प्राविधिकहरुको नियमित निरिक्षण नहुनु	दुर्घटनाको सम्भावना	ट्रान्समिटर जडान गर्न तथा तारहरु ब्यवस्थापन गर्न बिद्युत प्राधिकरणलाई पहल

बिषयगत क्षेत्र	समस्याहरु	समस्याका कारणहरु	असर	समस्या समाधानका उपायहरु
				गर्नु
	काठे पोलहरु जिर्ण अवस्थामा हुनु	फलामको पोल नभएको		फलामे वा सिमेन्ट पोल राख्ने
	काठे पोलको कारण समस्या			
	ट्रान्सफमाको क्षमता कमि	कम क्षमताको ट्रान्सफरमर		फलामे वा सिमेन्टका पोल राख्ने
	ट्रान्सफरमरमा बराबर फयुज गइ रहनाले लोड सेडिंगको समस्या	हाल जडान भएका ट्रान्सफरमरहरु कम क्षमता को भएकोले		१०० के.भि.ए.का ट्रान्सफरमरहरु जडान गर्ने
	हाल प्रयोगमा भएका काठका पोलहरु जिर्ण भै सकेकाले दुर्घटनाको खतरा	काठका पोलहरुका ठाउँमा सिमेन्ट पोल हरु नभएको		सिमेन्ट पोलहरु जडान गर्ने
	बिद्युत बितरणको तारहरु ठाउँठाउँमा टुटेको	तारहरु धेरै पुरानो र कम गुणस्तरको भएकोले	नियमित बिद्युत सुचारुमा बाधा	टुटफुट भएका तारहरुको मर्मत संभार गर्ने
	गौथलेमा बिधुत बितरणमा समस्या	१०० के.भि.ए.को बिद्युत ट्रान्सफरमर जडान नभएको		१०० के.भि.ए.को बिद्युत ट्रान्सफरमर जडान गर्नु पर्ने
	भेडावारीमा बिधुत बितरणमा समस्या	१०० के.भि.ए.को बिद्युत ट्रान्सफरमर जडान नभएको		१०० के.भि.ए.को बिद्युत ट्रान्सफरमर जडान गर्नु पर्ने
	आरुवासटारमा बिधुत बितरणमा समस्या	१०० के.भि.ए.को बिद्युत ट्रान्सफरमर जडान नभएको		५० के.भि.ए.को बिद्युत ट्रान्सफरमर जडान गर्नु पर्ने
	सलांगघाटमा बिधुत बितरणमा समस्या	५० के.भि.ए.को बिद्युत ट्रान्सफरमर जडान नभएको		५० के.भि.ए.को बिद्युत ट्रान्सफरमर जडान गर्नु पर्ने
	मैदानमा बिधुत बितरणमा समस्या	५० के.भि.ए.को बिद्युत ट्रान्सफरमर जडान नभएको		१०० के.भि.ए.को बिद्युत ट्रान्सफरमर जडान गर्नु पर्ने
	खर्क गह्रैमा बिधुत बितरणमा समस्या	१०० के.भि.ए.को बिद्युत ट्रान्सफरमर जडान नभएको		५०० पिस एल.टि. पोलको व्यवस्था गर्नु पर्ने
	L. T. पोल ८ मिटर नहुँदा बिधुत बितरणमा समस्या	एल.टि. पोलको व्यवस्था नभएको		५०० पिस एल.टि. पोलको व्यवस्था गर्नु पर्ने
	गौथलेमा बिधुत बितरणमा समस्या	१०० के.भि.ए.को बिद्युत ट्रान्सफरमर		गौथलेमा १०० के.भि.ए.को ट्रान्सफरमर

बिषयगत क्षेत्र	समस्याहरु	समस्याका कारणहरु	असर	समस्या समाधानका उपायहरु
		जडान नभएको		जडान
	भेडावारीमा बिधुत बितरणमा समस्या	१०० के.भि.ए.को बिद्युत ट्रान्सफरमर जडान नभएको		भेडावारीमा १०० के.भि.ए.को ट्रान्सफरमर जडान
	आरुवासटारमा बिधुत बितरणमा समस्या	१०० के.भि.ए.को बिद्युत ट्रान्सफरमर जडान नभएको		आरुवासटारमा १०० के.भि.ए.को ट्रान्सफरमर जडान
	सलांगघाटमा बिधुत बितरणमा समस्या	५० के.भि.ए.को बिद्युत ट्रान्सफरमर जडान नभएको		सलांगघाटमा ५० के.भि.ए.को ट्रान्सफरमर जडान
	मैदानमा बिधुत बितरणमा समस्या	५० के.भि.ए.को बिद्युत ट्रान्सफरमर जडान नभएको		मैदानमा ५० के.भि.ए.को ट्रान्सफरमर जडान
	खर्क गह्रैमा बिधुत बितरणमा समस्या	१०० के.भि.ए.को बिद्युत ट्रान्सफरमर जडान नभएर्को		खर्क गह्रैमा १०० के.भि.ए.को ट्रान्सफरमर जडान
	लोड बढि भएकोले ट्रान्सफरमर हरुमा फयूज जल्ने गरेकोले आम जनतालाई सास्ती	१५० के.भि.ए.को ट्रान्सफरमर जडान नभएको		मावि देखि कुम्फुर सम्मको स्थानहरुमा १५० के.भि.ए.को ट्रान्सफरमरहरु जडान गर्ने
	बेला बेलामा पोल ढल्ने, भाचिनाले बिद्युत बितरण मा समस्या भएको	काठको पोल राखि बिद्युत बितरण भैरहेकोले		मावि देखि कुम्फुर सम्मको क्षेत्रमा रहेको काठका पोल हटाई फलाम वा सिमेन्ट पोलहरु राख्ने
	लोडसेडिङ्गको समस्या	काठेपोल र जिर्ण तार बराबर भाँची रहनाले		काठे पोललाई बिस्थापन गर्नुपर्ने र फलाम अथवा पक्की पोल राख्नुपर्ने
		काठे पोल भएको		
	बत्तीको तार उचाइमा नहुनु	प्राविधिकहरु द्धारा नियमित अनुगमन नहुनु		गाउँगाउमा बत्तीको लोड अनुसार ट्रान्सफर्मर जडान गर्ने
	वडा नं. ६ मा बिद्युत बितरणमा समस्या भै रहने	कम पावरको ट्रान्सफरमर भएकोले		वडा नं ६ लाई लोडसेडिङ्ग मुक्त गराउने
	काठे पोल जिर्ण भएको बिद्युत सप्लाईमा अनियमित र भोल्टेजको	स्टिल पोल नभएको		काठेपोल हटाई स्टिल पोल राख्ने

बिषयगत क्षेत्र	समस्याहरु	समस्याका कारणहरु	असर	समस्या समाधानका उपायहरु
	कमी			
		प्राविधिकले निरिक्षण नगरेको		प्राविधिकले निरिक्षण गरी सुधार गर्ने
वैकल्पिक उर्जा				
सोलार	विद्युत नभएको स्थानमा सोलारको व्यवस्था नहुनु	सोलार सिस्टम राख्न अनुदान बारे जानकारी नहुनु	सोलारको प्रयोगमा समस्या	
	घरहरुमा वैकल्पिक बिद्युतको लागि सोलारको व्यवस्था नहुनु	जनचेतना ,अनुदानको व्यवस्था नभएको		वैकल्पिक उर्जा केन्द्र संग समन्वय गरी अनुदानको व्यवस्था गरी सोलार बत्तिको व्यवस्था गर्ने
	प्रविधि र अनुदान बारे ज्ञान नहुँदा वायोग्यासको प्रयोग गर्न उत्साहित नहुनु	बायोग्याँसको प्रविधि र अनुदान बारे ज्ञान नभएको		बायोग्याँस कम्पनि संग समन्वय गरी वायोग्याँस प्लान्ट सम्भावित घरहरु मा राख्न पहल गर्ने
	सवै घरहरुमा सोलार बत्ति नभएकोले बत्ति गएको समयमा समस्या हुने गरेको	जनचेतना ,अनुदानको व्यवस्था नभएको		बैकल्पिक उर्जा बिकास केन्द्रको सहयोगमा सवै घरहरुमा अनुदानमा सोलार बत्ति जडान गर्ने
	खाना पकाउने एल.पि. ग्याँस समय समयमा अभाव हुने गरेकोले दाउरामा निर्भर हुनु पर्ने	बायोग्याँसको प्रविधि र अनुदान बारे ज्ञान नभएको		सम्बन्धित निकायको सहयोग लिई अनुदानमा बायोग्याँस जडान गर्ने
	सोलर बत्ति घरमा नभएकोले लोड सेडिंगको समस्या	सोलार सिस्टम राख्न अनुदान बारे जानकारी नहुनु		
	घरहरुमा शौर्य बत्ति नभएकोले लोडसेडिंगको समयमा आम मानिसलाई समस्या हुने गरेको	सोलार सिस्टम राख्न अनुदान बारे जानकारी नहुनु		AEPC संग समन्वय गरेर अनुदानको शौर्य बत्ति सवै घरमा जडान गर्ने
	सडक बत्तीको समस्या	सोलार सडक बत्ती जडान नभएको		सडकको घुम्तीमा सोलार तथा ऐना राख्ने
	गोबर ग्यास प्लान्ट निर्माण नभएको	वायोग्याँस प्रविधिको बारेमा जानकारी नभएकोले खाना पकाउने दाउराको खपत बढ्ने		सडकको छेउमा सोलार बत्ति राख्ने

बिषयगत क्षेत्र	समस्याहरु	समस्याका कारणहरु	असर	समस्या समाधानका उपायहरु
	सुधारिएको चुलोको सुविधा नहुनु	सुधारिएको चुलो निर्माण बारे ज्ञान नभएको		गोबरग्याँस कम्पनि संग समन्वय गरी गोवर ग्याँस सम्भावना भएका घरहरुमा गोवर ग्याँस प्लान्ट जडान गर्ने
	बिद्युत आपूर्ति बेलाबेलामा नहुनु	सोलार सेट जडान नभएको		सम्बन्धित संस्था संग समन्वय गरी सुधारिएको चुल्हो वडाका घरहरुमा निर्माग गराउने
				वैकल्पिक उर्जा केन्द्र संग समन्वय गरी सोलार सेट जडान गराउने
वायोग्यास	वायोग्याँस प्रविधिको बारेमा जानकारी नभएकोले खाना पकाउने दाउराको खपत बढनु	वायोग्यास बनाउने मान्छे गाउँपालिकाबाट परिचालन र सुपथ मुल्यमा उपलब्ध नभएको	बैकल्पिक उर्जाको प्रयोगमा दुबिधा	वायोग्याँस कम्पनि संग समन्वय गरी अनुदानमा बायोग्याँस प्लान्ट जडान गराउने
	घरहरुमा वैकल्पिक बिद्युतको लागि सोलारको व्यवस्था नहुनु	जनचेतना ,अनुदानको व्यवस्था नभएको		वैकल्पिक उर्जा केन्द्र संग समन्वय गरी अनुदानको व्यवस्था गरी सोलार बत्तिको व्यवस्था गर्ने
	प्रविधि र अनुदान बारे ज्ञान नहुँदा वायोग्यासको प्रयोग गर्न उत्साहित नहुनु	वायोग्याँस बारे जानकारी नभएको		बायोग्याँस कम्पनि संग समन्वय गरी वायोग्याँस प्लान्ट सम्भावित घरहरु मा राख्न पहल गर्ने
संचार	बिभिन्न स्थानमा मोवाईल नेटवर्क नआउने समस्या	आवश्यक ठाँउमा टावर जडान नभएको	संचारमा असुबिधा	गाँउपालिकाले आवश्यक नेटवर्क कम्पनीसँग समन्वय गरी उपलब्ध गराउने
	मोवाइलको नेटवर्कको समस्या	नेटवर्कको लागी टावरको निमार्ण नभएको		नेटवर्कको लागी टावरको निर्माणको पहल गर्ने
	ल्यान्डलाइन फोनको समस्या	नेपाल टेलिकमको ध्यान नपुगेको		ल्यान्ड लाईन फोन, केबुल टिभि र इन्टरनेट सेवाको विस्तार गर्न पहल गर्ने
	केबुल टिभिको समस्या	बस्ती पातलो भएकोले व्यवसायिक रुपमा केबुल टि.भि. सन्चालन गर्न		

बिषयगत क्षेत्र	समस्याहरु	समस्याका कारणहरु	असर	समस्या समाधानका उपायहरु
		नसकिने		
	इन्टरनेटको समस्या	बस्ती पातलो भएकोले यवसायिक रुपमा इन्टरनेट. सन्चालन गर्न समस्या		
	इन्टरनेटको सुविधा वडाको सवै स्थानमा नहुँदा इन्टरनेट, इमेल संचालनमा कठिनाई	इन्टरनेट प्रदायकहरुको ध्यान नपुगेको		इन्टरनेट सेवा वडा भरी संचालन गराउन पहल गर्ने
	मोवाइल टावर नभएकोले मोवाइलमा संकेत कमजोर वा संकेत नै नपाइने	नेपाल टेलिकम र एन.सेलको मोवाइल टावर नभएको		नेपाल टेलिकम र एन.सेल संग समन्वय गरी मोवाइल टावरको संख्या बढाउने
	इन्टरनेटको सुविधा वडाको सवै स्थानमा नहुँदा इन्टरनेट, इमेल संचालनमा कठिनाई	इन्टरनेट प्रदायकहरु नभएको		
	ल्याण्ड लाईन टेलिफोन नभएकोले मोवाइलमा खर्च धेरै लाग्ने र टावर संकेत पनि धेरै स्थान हरुमा नभएकोले संचारमा कठिनाई	नेपाल टेलिकमको ध्यान नपुगेको		वडामा नेपाल टेलिकम संग ल्याण्ड लाईन टेलिफोनको कनेक्सन दिन अनुरोध गर्ने
	गाउँ सरकारले जनचासोको सुचना प्रकाशन नगरेकोले आम जनतालाई जानकारी नहुने	नियमित रुपमा सार्वजनिक महत्वका सुचना हरु सार्वजनिक नभएको		गा.पा.को वेवसाइट, सुचना पाटीमा सार्वजनिक महत्वका सूचना राख्ने
	मोवाइल नेटवर्क राम्रो नभएकोले संचारमा समस्या	मोवाइल टावरहरु थप गरी नेटवर्किंग क्षमता नभएको		नेपाल टेलिकम, एन.सेल. र अन्य मोवाईल सेवा प्रदायक संग समन्वय गरी नेटवर्किंग क्षमता बढाउने
	मोबाइल सेवाको समस्या	सम्बन्धित निकायलाई ध्यानआकर्षण गराउन नसक्नु		मावाइल सेवा प्रदायक संग समन्वय गरी नेटवर्क बढाउने
	गाउँमा ल्याडलाइन फोन नभएको	नेपाल टेलिकम संग समन्वय गरी		ल्याण्डलाईन टेलिफोनको लाईन बिछाउन

बिषयगत क्षेत्र	समस्याहरु	समस्याका कारणहरु	असर	समस्या समाधानका उपायहरु
		ल्याण्ड लाईन फोन जडान नभएको		नेपाल टेलिकम संग सहकार्य गर्ने
	ल्याडलाइन फोन लाइन नहुनु	जडान नभएको		
	इन्टरनेटको समस्या	सवै वस्तीहरुका घरहरुमा इन्टरनेट उपलव्ध नभएको		
बस्ती बिकास	अव्यवस्थीत बसोबास	भू उपयोग नीति तथा योजना नहुनु	ब्यवस्थित बसोबास गराउनमा अफ्ठ्यारो	
	खानेपानी ,गुणस्तर शिक्षा र स्वास्थ्यको समस्या	छरिएर रहेको बस्तीहरु		
	सरसफाईमा कमि	जनचेतनाको कमी		
	टोल बस्तीहरुमा जाने बाटोहरु साँघुरो भएकोले यातायातका साधन पुग्न नसक्नु	व्यवस्थित बस्ती बिकास योजना नहुनु		टोल बस्तीका सडक चौडा पार्ने योजना
	बस्तीहरुमा संचार, खानेपानी, सिंचाईका समस्या	एकिकृत बस्ती बिकासको अवधारणालाई आत्मसात गरी एकिकृत बस्ती बिकास योजना नहुनु		एकिकृत बस्ती बिकास योजना तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने
	कतिपय स्थानमा एकिकृत वस्ती नभएकोले सेवा सुविधा प्रवाह गर्न कठिनाई	एकिकृत वस्ती विकास योजना तयार गरी लागु नहुनु		एकिकृत वस्ती विकास योजना तयार गरी लागु गर्ने
	कतिपय वस्तीहरु एकिकृत रुपमा नभएकोले गा.पा.लाई सेवा सुविधा पुरयाउन समस्या	एकिकृत बस्ती बिकास सम्बन्धि नीति निर्माणको कमी		एकिकृत बस्ती बिकास नीति तर्जुमा गरी लागु गर्ने
	भिरालो भूभाग भएको	भिरालो जमिनमा घरहरु बनाउनु		एकिकृत बस्ती बिकासको नीति तयार गरी लागु गर्ने
	जातजातिको भेदभाव भेदभाव भएको	बस्ति बिकासका कार्यक्रमहरु नभएकाले		
	योजनाबद्ध वस्ती बिकास नभएकोले पूर्वाधार बिकास गर्न नसक्नु	योजनाबद्ध बिकास नभएकाले		

बिषयगत क्षेत्र	समस्याहरु	समस्याका कारणहरु	असर	समस्या समाधानका उपायहरु
अन्य सामाजिक पुर्वाधार				
समुदायिक भवन	कुवाँपानीमा सामुदायिम भवन नहुनु	समुदायिक भवन निर्माण गर्न आर्थिक समस्या	सामुदायिक कार्यक्रम गर्नमा कठिनाई	आवश्यक बजेट विनियोजन गरी भवन निर्माण गराउने
	सलांग - मैदानमा सामुदायिक भवन निर्माण नहुँदा सामुदायिक गतिविधिमा समस्या	समुदायिक भवन निर्माण गर्न आर्थिक समस्या		सलांग - मैदानमा सामुदायिक भवन मर्मत योजना
	माथिल्लो गौथलेमा सामुदायिक भवन निर्माण नहुँदा सामुदायिक गतिविधिमा समस्या	समुदायिक भवन निर्माण गर्न आर्थिक समस्या		माथिल्लो गौथलेमा सामुदायिक भवन मर्मत योजना
	खर्क गैह्रमा सामुदायिक भवन निर्माण नहुँदा सामुदायिक गतिविधिमा समस्या	समुदायिक भवन निर्माण गर्न आर्थिक समस्या		खर्क गैह्रमा सामुदायिक भवन निर्माण
	माथिल्लो भेडावारीमा सामुदायिक भवन नहुनु	समुदायिक भवन निर्माण गर्न आर्थिक समस्या		सामुदायिक भवन निर्माण
	बुंगचुंगमा सामुदायिक भवन नुहुनु	समुदायिक भवन निर्माण गर्न आर्थिक समस्या		सामुदायिक भवन निर्माण
	आरुवासटारमा सामुदायिक भवन नहुनु	समुदायिक भवन निर्माण गर्न आर्थिक समस्या		सामुदायिक भवन निर्माण
	रेशमकिरा भवनभूकम्पबाट भवन जिर्ण हुनु	समुदायिक भवन निर्माण गर्न आर्थिक समस्या		पुर्ननिर्माण गर्ने
निजी आवाश	मापदण्ड पुर्‌याउन नसक्ने लाभग्राही सूचीमा नपरेका र घर भत्केका	लाभग्राही सुचिमा नाम नहुनु	सुरक्षित आवास निर्माणमा बाधा	टोलटोलमा छलफल गरी आवश्यक लाभग्राही छनौट गर्ने
	भुकम्प पिडित घरहरुले अझपनी राहात नपाएको	छुट भएका घर समावेश गरी पिडितले अनुदान लिनुको सट्टा बाँकि घर पुननिमार्ण कार्य सम्पन्न नहुनु		
	अझ पनि घरहरु भुकम्प पिडित	छुट भएका घर समावेश गरी		छुट भएका घर समावेश गरी पिडितले

बिषयगत क्षेत्र	समस्याहरु	समस्याका कारणहरु	असर	समस्या समाधानका उपायहरु
	सुचिवाट छुटेको	पिडितले अनुदान लिनुको सट्टा बाँकि घर पुननिमार्ण कार्य सम्पर्न्न नहुनु		अनुदान लिनुको सट्टा बाँकि घर पुननिमार्ण कार्य सम्पर्न्न गर्नु पन
	पुननिमार्ण कार्य हुन बाँकी रहेको			
	एम्बुलेन्स र बारुण यन्त्र नभएकोले आम जनता लाई स्वास्थ्य सेवा लिन र आगो लागेको बेलामा अग्नी नियन्त्रणको समस्या	बजेटको समस्या	सहज स्वास्थ्य सेवा पुर्‍याउनमा बाधा	
पर्यटन क्षेत्र	बाटो तथा खानेपानी को अभाव	पर्यटकिय क्षेत्रमा बाटो निर्माण तथा खानेपानिको पहुच पुरयाउन नसक्नु	पर्यटकिय बिकास गर्नमा असुबिधा	बाटो निर्माण गर्ने
चर्च	भवन नभएको	चर्चको भवन बनाउन सहयोग गर्नु पर्ने	मठ, मन्दिर तथा चर्च निर्माणमा समस्या	चर्चको भवन निर्माण गर्ने
मन्दिर	जिर्ण भएको	जिर्ण मंदिरहरुको पुर्ननिर्माण नहुनु		मंदिर जिर्णोद्धार योजना
	सामुदायिक भवनको अभाव	आर्थिक समस्या		सामुदायिक भवनको निर्माण गर्ने
	मठ मन्दिर पुर्ननिर्माण हुन नसक्नु	आर्थिक समस्या		मठमन्दिरको पूर्ननिर्माण निरन्तर रुपमा गर्ने
	बृद्धाश्रमको अभाव	आर्थिक समस्या		बृद्धाश्रम भवन निर्माण गर्ने
	मशानघाट तथा किरियापुत्री घर निर्माण हुन नसक्नु	आर्थिक समस्या		मशानघाट तथा किरियापुत्री घर निर्माण गर्ने

५.संस्थागत बिकास तथा शुशासन

बिषयगत क्षेत्र	समस्याहरु	समस्याका कारणहरु	असर	समस्या समाधानका उपायहरु
वडा कार्यालय/गाउँपालिका	वडा कार्यालयमा नागरिक वडापत्र नभएको	व्यवस्थापनको कमी	शुसासनको अभाव	नागरिक वडापत्र तयार गरी राख्ने
	इमेल इन्टरनेटको समस्या	इमेल इन्टरनेटको सहज पहुच नहुनु		इमेल इन्टरनेट जडान गर्ने
	सुझाव पेटिका नभएको	व्यवस्थापनको कमी		सुझाव पेटिका राख्ने
	वडा कार्यालयको तारबारको समस्या	व्यवस्थापनको कमी		वडा कार्यालयको तारबार लगाउने
	आवश्यक उपकरणको समस्या	आर्थिक समस्या		आवश्यक उपकरण खरिद गर्नु
	वडा कार्यालय भवन नभएको	बजेटको समस्या	सेवा प्रवाहमा असहजता	१० कोठे भवन निमार्ण गनु पर्ने
	बैठक बस्ने भवनको अभाव	भवनको कमी	सेवा प्रवाहमा असहजता	
	वृद्धहरुको लागी वृद्धाश्रम नभएको	व्यवस्थापनको तथा आर्थिक कमी	सेवा प्रवाहमा असहजता	वृद्धाश्रम र अनाथलय बनाउनु पर्ने
	अनाथ टुहुराको लागी आश्रम नभएको	व्यवस्थापनको तथा आर्थिक कमी	सेवा प्रवाहमा असहजता	भवन निर्माण योजना
	आवश्यक उपकरणहरु कंप्यूटर, प्रिन्टर, फोटो कपी मेसिन पर्याप्त नभएको	बजेटको समस्या	सेवा प्रवाहमा असहजता	आवश्यक उपकरणहरु कंप्यूटर, प्रिन्टर, फोटो कपी मेसिनको व्यवस्था गर्नु पर्ने
	आवश्यक कार्यालय फर्निचरहरु पर्याप्त नभएको	बजेटको समस्या	सेवा प्रवाहमा असहजता	आवश्यक पहल गर्ने तथा वडाको लागि आवश्यक कर्मचारीहरु नियुक्ति गर्ने
	आवश्यक कर्मचारी अपर्याप्त	नितिको समस्या	सेवा प्रवाहमा असहजता	
	वडा कार्यालय निर्माण गर्दा सवैलाई पायक पर्ने स्थानमा निर्माण नभएको	सवैलाई पायक पर्ने स्थानमा वडा कार्यालयको भवन नहुनु	सेवा प्रवाहमा असहजता	व्यवस्थित दीर्घकालिन र बलियो बनाउने
	दक्ष कामदार र प्राविधिकहरु नहुँदा वडा कार्यालय भवन असुरक्षित	दक्ष कामदार र प्राविधिकको अनियमीतता	सेवा प्रवाहमा असहजता	भवनको असुरक्षित भागलाई मर्मत सम्भार गरी सुरक्षित बनाउने तथा

बिषयगत क्षेत्र	समस्याहरु	समस्याका कारणहरु	असर	समस्या समाधानका उपायहरु
				आवश्यक पहल गर्ने
	वडामा सेवा लिन टाढा टाढाका स्थानीयहरुलाई असुविधा	वडा कार्यालय जान आउन मोटर बाटो नहुनु	सेवा प्रवाहमा असहजता	भौतिक पुर्वाधार समूहमा राखिएका सवै सडकहरुको स्तरोन्नती गर्ने योजना
	वडा कार्यालयको आफ्नो भवन नभएको र भाडाको भवन ज्यादै साँघुरो रहेको	भवनको कमी	सेवा प्रवाहमा असहजता	वडा कार्यालयको नयाँ भवन निर्माण गरी सोहि भवनबाट सेवा प्रवाह गर्ने
	कर्मचारीहरुको बृत्ति बिकासमा ध्यान नदिएको	कर्मचारीको बृत्ति बिकास सम्बन्धी नीति नियम बनाएर कर्मचारीको मनोबल बढाउने कार्य नगर्नु	सेवा प्रवाहमा असहजता	कर्मचारीको बृत्ति बिकास सम्बन्धी नीति नियम बनाउनु पर्ने
	कंप्यूटर तथा अन्य बिद्युतिय सामाग्रि र अफिस फर्निचार अपर्याप्त रहेको	बजेट अभाव	सेवा प्रवाहमा असहजता	२ वटा कंप्युटर र अन्य आवश्यक कार्यालय उपकरणहरु र फर्निचर खरिद गरी जडान गर्ने
	आर्थिक अभाव र हेर बिचारमा कमी	व्यवस्थापन तथा आर्थिक कमी		अपाङ्गताका लागी बिशेष कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने
	नागरिक वडापत्रको व्यवस्था नभएको	व्यवस्थापन तथा आर्थिक कमी		नागरिक वडापत्र तयार गरी वडामा राख्ने
अ. गैसस तथा गैसस				
	समन्वयको अभाव	समन्वय गर्न छलफलको कमी		समन्वय गर्न छलफल गर्नुपर्ने
	कार्यालय नहुनु	गैससले कार्यालय राखी काम नगर्ने	आवश्यकतामुखी कामको अभाव	गैससले कार्यालय राखी काम गर्नुपर्ने
	सहभागितात्मक नहुनु	समाबेशी नभएको		समाबेशी गराउनुपर्ने
	गैसस हरु क्रियाशिल नभएको	अनुगमनको कमी		गैसस हरु क्रियाशिल हुने वातावरण तयार गर्ने
	गैससले पारदर्शी तवरले कार्यक्रम	गैससले पारदर्शी हिसावले	पारदर्शीताको कमी	गैसस हरुको पारदर्शीता अनुगमन

बिषयगत क्षेत्र	समस्याहरु	समस्याका कारणहरु	असर	समस्या समाधानका उपायहरु
	नगरेको	संचालन नहुने		गर्ने
	ऋण सहकारी संस्थाबाट ऋण लिंदा व्याज दर अत्यधिक लिने गरेको	सहकारी संस्थाहरुबाट ऋण लिंदा झन्झटिलो प्रक्रिया	पारदर्शीताको कमी	ऋण सहकारी संस्थाहरु संग समन्वय गरी कृषकहरुलाई ऋणको व्याजदर घटाउन अनुरोध गर्ने
	अ. गैसस. तथा गैससहरुले वडा वासिन्दाको आवश्यक्ता अनुसारको कार्यक्रम नल्याई आफुखुसी कार्यक्रम ल्याउने गरेको	वडा वासिन्दाको आवश्यक्ता सम्बोधन हुने खालका कार्यक्रमहरु नहुनु	पारदर्शीताको कमी	स्थानीय आवश्यक्ता अनुसारको कार्यक्रम कार्यान्वयन गराउन उत्प्रेरित गर्ने
	यहाँ भएका संघ संस्थाहरुले वडाको सवै टोल मा काम गर्ने नगरेको	सवै संघ संस्थाहरुलाई वडाको सवै टोल हरुमा गएर कार्य गर्न बाध्य नबनाईनु	पारदर्शीताको कमी	सवै संघ संस्थाहरुलाई गाउँ पालिका र वडा कार्यालय संग समन्वय गरी कार्य गर्न लगाउने
	वडाको स्थानीय आवश्यक्ता भन्दा पनि गैसस को आफ्नै प्राथमिकताको कार्यक्रम मात्र कार्यान्वयन गर्ने गरेका	यस स्थानको स्थानीय बासिन्दाको आवश्यक्तामा आधारित कार्यक्रम संचालन नहुनु	पारदर्शीताको कमी	सवै संघ संस्थाहरुलाई गाउँ पालिका र वडा कार्यालय संग समन्वय गरी कार्य गर्न लगाउने
	अ.गैसस तथा गैससहरु पारदर्शि नहुनु	अ.गैसस तथा गैससहरु पारदर्शि नहुनु	पारदर्शीताको कमी	हरेक बर्ष अगैसस र गैससहरुलाई गापा मा कार्यक्रम तथा बजेट पेश गर्न लगाउने
	स्थानिय तथा गैसस भएपनि पारदर्शि रुपमा काम नगरेको	अनुगमनमा कमी	पारदर्शीताको कमी	बिभिन्न क्षेत्रमा काम गर्दा पारदर्शी रुपमा गुणस्तरिय काम गर्ने गैर सरकारी संस्थालाई जिम्मा दिनु पर्ने
शुसासन	पारदर्शिताको कमी	अनुगमनमा कमी	जनबिश्वासमा कमी हुन जाने	सबैलाई जानकारी गराउनुपर्ने
	मितब्ययिता नहुनु	मितब्ययितामा जोड नदिनु		मितब्ययिता अपनाउनुपर्ने
	सुचनापाटी नहुनु	सुचनापाटीलाई महत्व नदिनु	जानकारीको अभाव हुने	सुचनापाटी राख्नुपर्ने
	जवाफदेहिता नहुनु	तालिमको कमी	पारदर्शीताको कमी	जवाफदेहिता अभिबृद्धिका लागि

बिषयगत क्षेत्र	समस्याहरु	समस्याका कारणहरु	असर	समस्या समाधानका उपायहरु
				तालिम संचालन गर्ने
	लगनशील कर्मचारी नहुनु	आवश्यक सुविधा नदिनु	जवाफदेहितामा कमी	लगनशीलता बढाउने खालका योजना हरु कार्यान्वयन गर्ने
	योग्यता नम्रतामा कमी	नम्रताबारे जानकारी नहुनु	जवाफदेहितामा कमी	सकारात्मक सोचको तालिम संचालन गर्ने
	सार्वजनिक सुनुवाईमा कमी	आवश्यक चासो नदिनु	जवाफदेहितामा कमी	सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम आयोजना गर्ने
	वडा कार्यालयमा सुचना अधिकारी नतोकिएको	दरबन्दीको कमी	जवाफदेहितामा कमी	वडा कार्यालयमा सुचना अधिकारी तोक्ने
	उपभोक्ता समिती गठन र तालिम को कमि	तालिमको कमी	जवाफदेहितामा कमी	उपभोक्ता समिती गठन र तालिम समयमा दिने
	योजना अनुगमन , वजार अनुगमनमा कमि	अनुगमनमा जोड नदिनु	जवाफदेहितामा कमी	योजना अनुगमन , वजार अनुगमन नियमित गर्ने
	सवै जनताका समस्याहरुलाई समान रुपले सम्बोधन नगर्ने गरेको	राजनितिक झुकाब	जवाफदेहितामा कमी	सवै संग समान व्यवहार गर्न पदाधिकारी हरुलाई अभिमूखिकरण गर्ने
	उपभोक्ता समिति मार्फत निर्माण कार्य गराउँदा सार्वजनिक परिक्षण मा स्थानीय समुदाय उपस्थित नहुने गरेको	उपभोक्ता समितिलाई महत्व नदिनु	जवाफदेहितामा कमी	सार्वजनिक परिक्षणलाई नियमित बनाउने
	अनलाइन घटना दर्ताको सेवा सुरु गरी काम गर्दा बिद्युत सप्लाई र इन्टरनेटको व्यवस्था राम्रो नभएको	आवश्यक सुविधाको कमी	सेवा प्रवाहमा कमि	बैकल्पिक बिद्युतको लागि सोलार सिष्टम जडान गर्ने तिब्र गतिको इन्टरनेट जडान गर्ने
	समानुपातिक बिकास योजना बितरण नभएको	समानुपातिक बिकास योजनाबारे जानकारीमा कमी	जवाफदेहितामा कमी	वडा भेला गरी योजना छनौट गर्ने
	जन्मदर्ता, मृत्युदर्ता तथा बिवाह दर्ता सूचना पाटीमा उल्लेखित गर्नुपर्ने	व्यवस्थापनमा कम	जवाफदेहितामा कमी	